ANALECTA MEDICA

EX

LIBRIS MSS.

PRIMUM EDIDIT

FRIDERICUS REINHOLDUS DIETZ

MED. ET CHIR. DOCTOR, MEDICINAE PRACTICAE IN ACADEMIA PRUSSORUM ALBERTINA PROFESSOR EXTRAORDINARIUS, NOSOCOMII, QUOD IBI EST, CLINICES MEDICAE MEDICUS DEUTERURGUS, PAUPERUM PARTIS REGIMONTII PALAEOPOLITANAE EJUSQUE SUBURBIORUM ARCHIATER.

Fasciculus Primus,

in quo insunt:

1. Elenchus materiae medicae Ibn Beitharis Malacensis secundum codices Mss. Arabicos Escorialenses, Matritenses, Parisiensem, Hamburgensem. Pars prima.
2. Catalogus codicum Mss. de re medica Sanscritorum Londinensium.

LIPSIAE.

SUMPTIBUS CAROLI CNOBLOCHII.

MDCCCXXXIII.

AD

HENR. FRID. LINKIUM.

LINKI, perenni nomine nobilis,
Quem Chloris olim sacricolam suum
Dulcis vocavit, nunc Eois
Cingeris ex foliis corona.

Beitharis ingens suspicit heu! labor
Clarum patronum. Sume lubenter,
Quae fert Arabs, quae dona Ganges!
Tempora sacra TIBI vetusta.

Jam nos reliquit morte Rudolphius
Ereptus eheu! Plangit Halensium
Sprengelii Manes juventus!
Gloria sola TUA est superstes!

Elenchus materiae medicae
Ibn Beitharis Malacensis.
Pars prima.

Ex quo ars medicina est inventa, majora in dies cepit incrementa remediorum undique coacervata conflataque farrago tantaque medicamentorum, quem vocant, adparatum nova quotidie locupletavit copia, moles tam indigesta — proh dii immortales! — struesque tam rudis, tam informis rerum salutarium perpetuo oppressit ac plane obruit thesaurum, ut ex tanta rerum inutilium utilissimis intermixtarum colluvie, quae medicorum scribendi oestro tactorum praestigiis et vano gloriae aut novandi studio anilique jactationi et vaniloquentiae valde velificatur, neque emergere neque emersi portumque circumspectantes securum possimus enatare. Quae simplex adhuc Hippocratis temporibus vocari poterat materia medica, floribus, herbis, radicibus, succis, oleis, resinis iisque non ita multis, paucis lapidibus ac metallis, paucioribus ex animalibus petitis copiis condita constructaque, [1] Pamphili et Xenocratis Aphrodisiensis superstitiosis de periaptorum et veneficiorum virtute narratiunculis ceterisque Aegyptiis id genus deliramentis in tantam tamque nauseosam excurrit excrevitque medicam culinam penum-

1) Gal. de simpl. med. facult. VI init.

que, ut Dioscorides Anazarbaeus, qui omnem hanc materiam quinque libris est complexus, nugas istas ineptiasque sane quidem circumcideret, tamen iis usu quotidiano tritis vulgique credulitate sancitis omnino supersedere nequiret. Periaptorum enim passim injicere mentionem (v. c. IV. 75. 76.) erat coactus aeque ac philtrorum, et quae ipse repudiaverat Aegyptiaca et Babylonia, symbolica mysticaque herbarum nomina, sequiores ipsius operum *διασκευασταὶ* scribaeque non solum obtruderunt, verum etiam Tusca, Illyrica, Gallica, Daca adsperserunt. Itaque lites illae inter viros criticos sunt coortae, genuinane sint barbara ista apud Dioscoridem synonyma vocabula, an ab ejus textu aliena a scribis justo officiosioribus nimiaque eorum in transscribendo sedulitate proficiscantur, nullo alio modo componendae nisi ope graeci codicis Alexandrini (Cod. Paris. 2179. Membranaceus, literis majusculis, uncialibus seculo IX exaratus.) omnium antiquissimi versionumque Arabicarum; a quibus quum absint, insuper miserrime corrupta et mutilata, pro subditiciis habita atque in imas ablegata paginas erunt e textus tenore exterminanda. Ne vero nimis vetustissimo illi Alexandrino codici videar confidere atque immerito recentissimo Dioscoridis editori, beato Sprengelio, vertere vituperationi, non ita quod lectionibus inde delibatis caruerit, quam quod codicem, quo Salmasius *ὁ πάνυ* et Goupylus summo cum fructu erant usi, adunco suspenderit naso paucasque lectiones et non magni pendendas ex eo secum communicatas (Diosc. ed. Spreng. praef. p. XX.), id quod Parisiis sciscitanti mihi factum esse negaverunt, fastidiose despexerit, obiter inpraesentiarum tantum moneam, non solum locis innumerabilibus vitiatis et subaeratis Alexandrinum mederi codicem, sed etiam mirum in modum in

omnibus fere lectionibus cum metaphrasi congruere Arabum, plerisque graecis codicibus antiquiore. Unde ad tempus bonis Dioscorideis indicibus (Index locupletissimus, manuscriptus, a Paulo Renealmio confectus duobus spissis voluminibus extat in bibliotheca Parisiensi. Cod. 3. Supplement. Hasii ad Codd. Graec.) destitutus vel duo nova Dioscoridi hoc codice restitui capita existimavi.

Namque inter tripolium et adiantum, quas libri quarti capite CXXXIII et CXXXIV persequitur plantas insertum legitur *Κῆμος διδάκτυλον. Ἔστι βοτάνιον ἔχον φυλλάρια στενὰ, ἰσχυρὰ, ὡς τεττάρων δακτύλων καὶ τριῶν τὸ μῆκος, δασέα, εὐωδέστερα τὰ πρὸς τῇ ῥίζῃ καὶ ὑπόλευκα· ἐπ' ἄκρων δὲ τῶν καυλίων κεφάλια ὡς τετρημένα, ἐν οἷς ὁ καρπὸς δυσθεώρητος διὰ τὸν περικεχυμένον χνοῦν· ῥίζα μικρά· φασὶ δ' αὐτὴν εὐχρηστεῖν εἰς φίλτρα.* Plane eadem habet Stephanus Syrus (Estéfan. Abdallat. de Sacy p. 495 et sqq.), qui Dioscoridem in Arabicum transtulit sermonem, eodem loco et Ibn Beithar; qui quum et ipsi plantam non habeant agnitam, nihil nisi Dioscoridis verba vertunt, servato ipso Graecorum nomine قيمص. Ibn Beithar Dioscoridis librum quartum ubi laudavit (in litera ق № 141.), porro pergit هى عشبة est herba etc. Graecumque scriptorem ad verbum reddit. Codex Alexandrinus Graecus, quem Arabs eruditus manibus trivit et vernaculae synonymis instruxit, margini adpictum habet قيمص رومى Kimos Rumi i. e. *κῆμος* Graece. Ex quo iterum claret, Arabicum hujus plantae non extare nomen. Et apud sequiores scriptores Graecos hanc herbulam nunquam scito hoc nomine commemorari. Est autem cemos loco leontopodii apud Plinium XXVII. 8. „eadem ex causa (i. e. quum sit usus ejus ad ama-

toria tantum) et cemos silebitur a nobis.“ Atque ipse quidem Marcellus in optimis graecis codicibus, quos in potestate habuit, et in latino exarato literis Longobardis (quod exemplar nunc in regia bibliotheca Monacensi adservatur) capiti de leontopodio praefixum titulum fuisse de cemo asserit. Cemos igitur Gnaphalii arenarii antiquius genuinumque fuisse nomen Dioscorideum auctoritate fretus codicum graecorum optimorum, antiquissimae latinae versionis, Stephani arabicae metaphraseos, Ibn Beitharis ipsiusque Plinii conjecerim illique nomini postea demum leontopodium esse subditum, quod ab allegatis codicibus, versionibus ac scriptoribus omittitur.

Altera est, quae Dioscoridis textu intercidisse videri possit, planta inter Osyrin Smilacemque asperam (IV. 141. 142.) in codice Alexandrino posita, ἐχῖνος, a Stephano Syro eodem loco descripta nomine أخينص. Ibn Beithar eandem plantam أخيون او أخنوس, echium sive echinum, adpellat, quo nomine apud Galenum de simpl. medic. fac. VI. 5. 26. Oribasiumque Synagog. XV. insignitur. Oribasius vero ejusdem operis libro XI, quem ex Dioscoride delibavit, echinum adpellat erinum, mirifica hercle sane in eodem opere inconstantia, ut Sardianum Juliani imperatoris archiatrum parum curae in plantarum nominibus distinguendis ipsisque plantis accuratius definiendis posuisse jure nostro incusemus. Namque eandem plantam duobus locis vituperabili discrepantia modo echinum secundum Galenum, modo erinum secundum vulgatos Dioscoridis codices nominat. Pro erino etiam pugnat Plinius XXIII. 7. qui, postquam de caprifico (ἐρινεός) exposuit, propter nominis gentilitatem herbam nostram erineon nuncupatam addit easdemque ei vires medicas

in oculorum epiphoris auriumque doloribus sanandis impertit, quas Dioscoridis communes codices atque omnes editiones erino (IV. 29.) tribuunt.

Quae quamvis Alexandrini codicis differentiam a reliquis publicatis libris manuscriptis haud ita in Dioscoridis textu constituendo atque elimando repudiandam affatim ostendant, nihilo tamen secius lectiones aliquot ejusdem codicis aliunde nondum in lucem protractas, ut ei auctoritas injusto derogata denuo concilietur, bonae malaeve harum lectionum notae pro tempore incuriosus apponam. Diosc. III. 24. Absinthium marinum *ἐν τῷ κατὰ* (Cod. A.) *Καππαδοκίαν Ταύρῳ ὄρει γεννᾶται καὶ ἐν Ταφοσίρει τῆς Αἰγύπτου, ᾧ ἀντὶ θαλλοῦ οἱ Ἰσιακοὶ χρῶνται*] *ἐν τῷ* (!) *Βουσίρει τ. Αἰγ.* (بوصيرن بلاد مصر Steph. Syr.), *ᾧ οἱ οἰκειακοὶ* (اهل ملك Steph.) *ἀ. θ. χρ.* — Plin. XXVII. 7. tuetur vulgatam lectionem.

III. 35. *βρωμώδη*] *ἔμβρομα* A.

III. 48. *ἐν Κυρήνῃ*] *Μύκῃ* A. Vulgatam habet Oribasius.

III. 52. *ἐν μέσῳ δὲ μικρόν τι* (male om. Sprengel.) *πορφυροειδὲς* (*μύκητι ἐοικὸς* om. A. Orib.) *καὶ οἱονεὶ κροκίζον*] *πορφ. οἱονεὶ κροκύδιον.* A. Orib. Optime. Cod. 2226. Paris. *πορφ. καὶ οἷον ἐγκροκίζον.* Serap. de simpl. c. 265. Daucus habet capitella similia capitellis coriandri; habet florem album et ibi semen asperum quasi pilosum minutum.

III. 74. *ἵνα — ἀφιδρώσαν ἐκβάλῃ*] *ἐξιπώσῃ τὸ κόμι.*

III. 82. *πρὸς ὀδονταλγίαν*] *μυαλγίας* Constantinop. *μυλαλγίας* A. Optime.

III. 84. *βρώματα*] *βάμματα*. gara sive muriae.

III. 86. *κατὰ Μαυρουσιάδα Ἄτλαντι*] *Αὐτομολία* A. في البلاد موروشيا في الموضع (أوطومولباس Steph.

III. 94. *ὀμφαλόκαρπον*] *ὀμφακόκαρπον* A.

III. 95. *ὀσφρανθὲν*] *ὀφθὲν* A. Salmasius, qui bonas lectiones Dioscorideas ex hoc codice deprompsit.

III. 144. *χρυσίζοντα ἄνθη*] *λευκὸν καὶ χρυσίζοι ἀνθύλλιον* (*ἀνθήλιον* Const.) *ἔχοντα*. A.

III. 146. *ἐξελθεῖν τῆς μάκρας πινόμενον* add. A.

III. 149. *ἰσχνότερα μέντοι καὶ γλυκέα τῇ γεύσει καὶ τὰ φύλλα δὲ ὅμοια τοῖς τῆς ζέας* add. A. et Oribas. et Stephan Syr.

IV. 6. *ἀπὸ τῆς ῥίζης γινομένου*] *ἡνωμένα* A.

IV. 22. *θυλακίοις, κυάμοις ὅμοιος, στρογγ. ἐρυθρὸς. θυλ. σικύοις ὁμοίοις, στρ. μέλας*. A.

IV. 22. *μετὰ γλυκέος τεθλασμένη*] *τεθαλασσωμένου*. A.

IV. 41. *ἀργεμώνην*] Spreng. conj. *ἀρτεμισίαν* Codd. vulg. *ἀργεμώνιον* A. أرغامونيون Stephan.

IV. 42. *ἁγνείας καὶ αἱμοῤῥαγίας*] *ἱερουργίας* A.

IV. 43. *ἀγχύνωπα* A. Salmas. Orib.

IV. 52. *εὐριπικὴ*] *τρίτη* A.

IV. 60. *μονόκλωνος*] *μονόκλαδος* A.

IV. 64. *ἀπόζεμα δ'αὐτῶν προσαντληθὲν* A.

IV. 65. *ἐν τῷ διηθεῖσθαι*] *διίεσθαι* A. Salmasius ad oram codicis notavit, ita sibi videri legisse Plinium, XX. 18.

ibid. *πρεσιῆρος*) *πιεσιῆρος* A. Optime.

IV. 69. ὄρχεις πεφυσσωμένους] πεφυσημένους A.
ibid. μαστοὺς ἐν τοκετῷ] πυρετῷ A.

IV. 76. νώριον] μώριον A. موريون Steph.

IV. 98. λευκὸν] οὖλον A. Andr. Lacunae Cod.

IV. 108. τιλθείσας] ἑλκυσθείσας A. Andr. Lac.

IV. 112. βάλλουσιν εἰς ἀρτοποιΐαν] ἀλοῦσιν εἰς ἀρ. A. Optime.

IV. 113. διάπυκνος] διαποίκιλος A.
ibid. διεῤῥηγμένος] διαρεριντημένος A.

IV. 152. λιγυστικοῦ] αἰγυπτίου A. Lac. Steph.

IV. 168. θολοειδῶς τεμνομένης] ἐκρομβιζομένης A.

IV. 185. ἐν ἀρχαίοις πρέμνοις, μάλιστα δρυῶν] ἐν τοῖς γερανδρύοις πρέμνοις ἐπὶ τῶν βρύων A. Optime.

V. 10. πραιτοντιανὸς] πρεπυτιανὸς A. بريبوطيانوس Steph.

V. 84. ἐμπήγνυσθαι] ἐκπιέζειν Vulg. ἐπιΐζειν A.

V. 87. ἐκ τῶν ναυλύτων ἥλων συντιθ A.

Mirum ni paucis his lectionibus ex accuratissima mea codicis Alexandrini collatione forte coagmentatis in usum praesentem ejus discrepantia probetur saepius haud spernenda. Totam variarum lectionum hujus codicis messem Oribasii Synagogis propediem superaddam.

Plinius, Galenus, Oribasius, Paulus Aegineta, Aetius materiam medicam a Dioscoride acceptam servarunt eaque contenti nova medicamenta in libros suos retulerunt paucissima vel propter oscitantiam epitomatoribus propriam vel propter veram ignorantiam scriptorumque veterum summam unicamque auctoritatem, donec Arabum imperium, continuis victoriis ortum, auc-

tumque et firmatum cum graeca cultura commercium in Syria iniret. Ita Graecorum scientiis Arabicis faces sunt accensae et, si cui alii Graecarum doctrinarum, potissimum medicamentorum cognitioni lucem fenerati sunt Arabes, Asiae Africaeque partes Graecis inaccessas pervagati artiumque et literarum amore pariter aestuantes. Arabum medicinae a sequioribus saeculis modo laudibus nimiis elatae, modo immerito neglectae spretaeque tantus semper habitus est honos, ut, nullam medicam disciplinam ultra Graecorum medicorum limites terminosque protulisse quamvis in universum crederetur, tamen materiam medicam innumerabilibus novis medicamentis ditasse omnium consensu diceretur. Jam inde ab decimo aerae nostrae saeculo in Geoponicis et Hippiatricis, Symeonis Sethi de alimentorum facultatibus libello, Actuario et Nicolao Myrepsico non solum nomina remediorum graecobarbara legimus, quae graeci sermonis puritatem sensim et annorum lapsu et novis Graecorum cum exteris gentibus negotiis pessumdatam esse luculenter affirmant, sed etiam aperta deprehendimus vestigia atque indicia clarissima, Persarum, Agarenorum et Indorum (Sym. Seth. in praefat.) libros de medicamentis illo jam tempore a Graecis scriptoribus fuisse adhibitos novaque medicamenta v. c. caryophyllos, nucem moschatam, camphoram etc. in Graeciam esse invecta. Quid quod in Actuarii methodo therapeutica Arabum medicorum formulas haud raro medicamentorum compositionibus antiquis Graecis reperimus adnexas, in quibus Arabica vocabula ne translata quidem, sed graecis tantum literis exarata aut Graeco ore corrupta ideoque vitiose calamo excepta sunt v. c. *ζιγγίβερ*, *ζαδούαρ*, *κουμπέπερ* (sive *κουβέβι*), *μάκερ*, *ἄμπαρ*, *ζαρναβά*, *μπελίλιζ*, *ἔμπλιτζι*, *νούφαρα* etc.

Casus tulit, ut in schedis meis Oxoniensibus elenchum eorum medicamentorum ab [1]) Ibn Cholchole compositum reperirem, haec quum scriberem, quae a Dioscoride quidem omissa, Arabicis vero tunc temporis medicis cognita erant. Codex enim Bodleyanus DLXXIII. Catal. Uri. bombycinus, sat bonae notae, (Hydeanus XXXIV) Dioscoridis septem librorum versionem continet Arabicam a Stephano elaboratam et ab Honeino, Isaaci filio, Bagdadensi, emendatam (كتاب ديوسقوريدس ترجمة اصطفن واصلاح حنين بن اسحق البغدادى).

Cui versioni liber octavus additus est de medicamentis, quorum nullam fecit mentionem Dioscorides quorumque usus est in medicina et utilitas. [مقالة ثامنة مذكر فيها ما قصر عن ذكرة فى كتابة فما يستعمل فى صناعة الطب وتنفع بة Hujus igitur libri, cujus fini Ibn Cholcholis auctoris nomen est subscriptum, elenchum hic adponam, ut quae Arabes Hispani decimo seculo, quo Ibn Cholchol vivebat, Dioscoridi adjecerint quibusque remediis medicamentorum struem adauxerint, hoc exemplo perspiciatur.

Elenchus medicamentorum
secundum Ibn Cholchol, quae omisit Dioscorides.

1) الاهليلج الاصفر Myrobalanus citrina. Medicamentum indicum.

1) Vitam Ibn Djoldjolis ex Ibn Osaibia vertit de Sacy Abdallat. p. 495. et sqq.

2) الاهليلج الكابلى Myrobalanus Cabulica. Medicamentum, quod advehitur ex terra كابل et India.

3) الاهليلج الاسود Myrobalanus nigra.

4) لب الخيار شنبر Pulpa Cassiae Fistulae. Species sunt Aegyptiaca et Indica.

5) التمر الهندى. Tamarindi.

6) البليلج Myrobalana Bellerica. Bellirici. Medicamentum Indicum.

7) الاملج. Myrobalani. Emblicae. Med. Ind.

8) الخولنجان. Galanga. Idem quod Casarudam Aromatis genus. Med. Ind.

9) القاقلة الكبير. Cardamomum majus. Med. Ind.

10) الجوز بوا. Nux muscata, myristica. Med. Ind.

11) الكبابة. Cubebae.

12) القرنفل. Caryophylli.

13) الزرنباد. Zerumbad. Zedoaria. Med. Ind.

14) الدرونج. Doronicum. Med Ind.

15) البهمن الابيض. Radix Behen alba (similis raphano.)

16) البهمن الاحمر. Radix Behen rubra.

17) البوزيدان. Buzeidân. Radix alba, dura, similis behen albo. Med. Ind.

18) الطباشير. Materia alba, pulverulenta; est medicamentum Indicum, de cujus natura discrepant. Sunt, qui dicant esse farinam ossium

elephantis; et sunt, qui dicant esse radicem cannae (قنى), quae est arundo Indica (القصبا الهندى). — Cf. Channing ad Rhazis librum de variolis p. 62. Apud Graecos sequiores σπόδιον vocatur. — Saccharum Bambu.

19) الفوفل. Faufel. Avellana Indica. Med. Ind.

20) التنبول. Tembul. Betel. Folia arboris Indicae, quae Indi semper masticant.

21) الامير باريس. Amirberis. Berberis.

22) الهرنوة. Hernue (apud Avic.) Semen ex terra Slavorum (صقالبة) advectum, piperi simile.

23) الغلبغلة. Semina piperis speciei, diverso a pipere colore.

24) المحلب. Mahaleb. Semina pericarpio rubro nigrove obtecta, nucleo esculento albo interno.

25) جوز الهندى. Nux Indica, Coccus, quae etiam النارجيل, Nârchil, vocatur et رانج, Rânech.

26) النارنج والليمون. Pomum Aurantium et medicum (Limonium), duae species Indicae citri (الاترج).

27) بستان ابروز. Pers. Horti decus. Amaranthus. Leucoium purpureum. — Herba foliis cucumeris quoad longitudinem.

29) البلاذر. Balâdor. ap. Serap. Anacardi. Nascitur in India aliisque regionibus et est castanea

(فسطل) nigro colore, cordis referens figuram atque in interna ejus parte res edulis, inest velut amygdala. Graece hic fructus Anacardia vocatur.

29) الزرنب. Zarnab. Crescit in India aliisque terris et est lignum colore croceo (curcumae), fragrantissimum, quod cor et stomachum roborat.

30) الياسمين. Jasminum.

31) الخيزران. Chizrân. Arundo farta, flexilis. Species sunt Indica et Andalusia, foliis myrtuosis, arundinaceis. Indica quidem est ligno albido, flaventi; Andalusia vero viridiori. Interius lignum si ab imo ad summum discinditur, aqua in eo reperitur collecta etc.

32) الكافور. Camphora Indica. Succus arboris Indicae, quae pini est altitudine, in qua camphora invenitur.

33) المسك. Moschus sive Muscus. Med. Ind.

34) العنبر. Ambarum. Ambra.

35) دهن النرنج. Oleum Citri.

36) دهن الكاذى. Oleum Kâdsi arboris, quod ex palmae floribus destillat.

37) الشيبان (Conjicio الشبان.) Sanguis draconis, (ايدع). Est Gummi arboris Indicae.

38) الصندل. Lignum Sandalum. Tres hujus ligni Indici sunt species, rubra, lutea, alba.

39) البقم. Lignum Baccam. Arbor Indica, radice ramisque rubicundis, foliis amygdalinis, laete virentibus.

40) السليخ. Malabathrum. Lignum Indicae arboris, foliis magnis, longis.

41) الموش الداربندى. Mush Eldârbendi. Similis Myrobalano Kabulicae. (Unguentum ophthalmicum.)

42) الموز. Mauz. Arbor.

43) الخيار. Cucumeris species.

44) قرن الحنتو. (?) Cornu viperae (قرن افعى) Infertur a Constantinopoli in Aegyptum.

ذكر احجار لم يذكرها ديس

Elenchus minerarum,

quas omisit Dioscorides.

---

1) الياقوت. Hyacinthus. Quatuor numerantur hujus gemmae species secundum colorem, alba, rubra, flava sive citrina, sapphirina sive caerulea. Invenitur in insula Taprobane (سرنديب). Optima est rubra (rubinus).

2) حجر الماس. Adamas. Lapis Indicus. Duae ejus sunt species, alba et citrina.

3) حجر باذهر. Pers. Lapis Bâzoar, qui inter omnes gemmas venenis omnibus est contrarius et confert venenis calidis et siccis, coloris cro-

cei. Dicit Abn Abdallah Elsacli, (الصقلى) se hunc lapidem vidisse in monte Cordubensi Natharet (ناظرة).

4) حجر البهت. Lapis Buht. Colore est rubro. (Lapis aquilae Ibn. Beith.)

5) حجر الخل. Lapis aceti. Qui si aceto injicitur, celeriter exsilit. Invenitur apud nos in Andalusia atque est apud Ibn Haithem (هيثم)

Corollarium.

1) القنبيل. ? Conjicio القنبيل. Semen quoddam arenosae regionis rubedine coopertum. Gigg. Vid. Avic.

2) الجوز جندم. Nux Hendem. Apud nos vocatur التربة (i. e. in Andalusia) et est condimentum mellis.

3) شجرة الكف. Arbor, quam Stephanus in versione sua apud Dioscoridem in libro quarto descriptam praetervidit.

4) الريباس. Roob Ribâs. Hunc Syrupum memorant Razes ceterique medici Bagdadenses.

5) الجلبان. Pisa. Cicerculae.

6) الباذنجان. Melongena.

7) الماش. Phaseolus.

8) الاسفاناخ. Spinachia.

9) الطرخون. Dracunculus hortensis. (Estragon.)

0) حب الزلم. Grana Zelem. Indice حنجرة. Vocatur etiam piper Aethiopum, frequentissimum in Aegypto ibique editur.

1) الورس. Elvars. Planta Arabiae felicis, tinctoria.

2) الكركم. Curcuma. Est aromatica radix Indica, quam Iracenses Curcumam et Syri Hord (هرد) appellant.

Septem pagellis totum hoc Ibn Cholcholis opusculum continetur, quod alterum excipit ejusdem auctoris, aliunde nondum notum et in Oxoniensi catalogo, nisi fallor, silentio praetermissum, de theriaca (ترياق).

Haec, ab argumento nostro haud aliena, Ibn Beitharis, medici Malacensis, operis celeberrimi كتاب الجامع الكبير فى الادوية المفردة Collectio magna de simplicibus medicamentis) elencho praefigere e re esse judicavi.

Ibn Beitharis duplex vita extat apud Casirium (I. p. 276. et sqq.), ex Abulfedae Historia altera exscripta, primum ibi nobiscum communicata, altera e Leonis Africani de viris illustribus libello desumta, quae a veritate saepius recedit. Equidem ab aequali Beithari viro conscriptam vitam, Ibn Osaibia, tertiam primus literis hoc loco mandabo, ut novo hoc argumento Leonis errores confutentur. Codex Osaibiae, olim Richianus Bagdadensis, nunc est Musei Britannici № 7340. de vitis et scriptis medicorum, ex quo hanc Beitharis vitam, Capitis decimi quarti de classibus medicorum clarorum Aegyptiorum ultimam i. e. quinquagesimam octavam.

Vita Beitharis

ex Osaibia edita et translata.

ضياء الدين بن البيطار هو الحكيم الاجل العالم ابو محمد عبد الله بن احمد لمالقى ويعرف بابن البيطار اوحد زمانه وعلامة وقته فى معرفة النبات وتحقيقه واختباره ومواضع نباتة ونعت اسمايه على اختلافها وتنوعها سافر الى بلاد الاغارقة واقصى بلاد الروم ولقى جماعة ممن يعانون هذا الفن واخذ عنهم معرفة نبات كثير وعاينة فى مواضعه واجتمع ايضا فى المغرب وغيره بكثير من الفضلا فى علم النبات وعاين منابتة وتحقق ماهيتة واتقن دراية كتاب ديسقوريدس اتقانا يبلغ به الى ان لا يكاد يوجد من بجاريه فيما هو فيه وذلك اننى وجدت عنده من الذكا والفتنة والدراية فى النبات وفى نقل ما ذكره ديسقوريدس وجالينوس فيه ما يتعجب منه واول اجتماعى به كان بدمشق فى سنة ثلاث وثلاثين وستمايه ورايت ايضا من حسن عشرته وكمال مروته وطيب اعراقه وجودة اخلاقه وكرم نفسه ما يفوق الوصف ويتعجب منه ولقد شاهدت معه فى ظاهر دمشق كثيرا من النبات فى مواضعه وقرات

عليه ايضا تفسيره لاسما ادوية كتاب ديسقوريدس
فكنت اجد من غزارة علمه ودرايته وفهمه
شيا كثيرا جدا وكنت احضر لدينا عدة من
الكتب المولفة فى الادوية المفردة مثل كتاب
ديسقوريدس وجالينوس والغافقى وامثالها من
الكتب الجليلة فى هذا الفن فكان يذكر
اولا ما قاله ديسقوريدس فى كتابه باللفظ اليونانى
على ما قد صححه فى بلاد الروم ثم يذكر
جمل ما قاله ديسقوريدس من نعته وصفته
وافعاله ويذكر ايضا ما قاله جالينوس فيه من
نعته ومزاجه وافعاله وما يتعلق بذلك ويذكر ايضا
جملا من اقوال المتاخرين وما اختلفوا فيه ومواضع
الغلط والاشتباه الذى وقع لبعضهم فى نعته
فكنت اراجع تلك الكتب معه ولا اجده
لغادر شيا مما فيها واعجب من ذلك ايضا انه
كان ما يذكر دوا الا ويعين فى اى مقالة هو
من كتاب ديسقوريدس وجالينوس وفى اى عدد
هو من جملة الادوية المذكورة فى تلك المقالة
وكان فى خدمة الملك الكامل محمد بن
ابى بكر بن ايوب وكان يعتمد عليه فى
الادوية المفردة والحشايش وجعله فى الديار رييس
على ساير العشابين واصحاب البسطات ولم يزل
فى خدمته الى ان توفى الملك الكامل — رحمه

الله — بدمشق وبعد ذلك توجه الى القاهرة
ثم خدم الملك الصالح نجم الدين ايوب بن
الملك الكامل وكان خطيا (.Conj حظيا) عنده
متقدما فى ايامه وكانت وفاة ضياء الدين
العشاب — رحمه الله — بدمشق فى شهر
شعبان سنة ست واربعين وستمايه فجاة وله
من الكتب كتاب الابانة والاعلام بما فى
المنهاج من الخلل والاوهام شرح كتاب ادوية
ديسقوريدس كتاب الجامع فى الادوية المفردة وقد
استقصى فيه ذكر الادوية المفردة واسمايها
وتحريرها وقواها ومنافعها وبين الصحيح منها
وما وقع الاشتباه فيه ولم يوجد فى الادوية
المفردة كتاب اجل ولا اجود منه وصنفه للملك
الصالح نجم الدين ايوب بن الملك الكامل كتاب
المغنى فى الادوية المفردة وهو مرتب بحسب
مداواة الاعضا الالمة كتاب الافعال الغريبة والخواص
العجيبة۞

V e r s i o.

Dhialeddin Ben Elbeithâr. Fuit vir sapiens, illustris atque eruditus Abu Mohammed Abdallah Ben Ahmed Malacensis, vulgo cognitus nomine Ibn Elbeitharis, aevi sui facile princeps propter scientiae copiam reique herbariae amplam cognitionem, in plantis distin-

guendis, eligendis earumque locis patriis definiendis ıeque versatus, qui earum nomina secundum genera peciesque digessit. Itinera fecit in Graeciam extreıasque Asiae regiones multosque convenit viros, qui andem doctrinae partem illustraverant, atque accepta b iis multarum herbarum notitia, quas in locis nataliıus ipse viderat, iter porro perrexit in Africam aliasue partes, ubi iterum familiaritatem contraxit cum ıultis iisque de re herbaria meritissimis viris, de planis earumque natura atque indole propriis observatioıibus edoctus. Et ita quidem fuit versatus in interpreando Dioscoridis opere, ut quae intellectu difficilia bscureque expressa insunt, omnia enodaret. Atqui quidem ipse ingenii ejus acumen atque experientiam ıerbarumque cognitionem et in vertendis iis, quae Dioscorides et Galenus tradunt, facultatem maximopere sum dmiratus. Primum autem eum conveni Damasci anno 533, summam affabilitatem, magnam auctoritatem, eximiam magnanimitatem, perfectam indolem animique ıobilitatem hujus viri ita expertus, ut laudibus omnique admiratione longe superior esse mihi videretur. Saepenumero interfui ejus excursibus in vicina Damasci et collegi unâ cum eo multas, quae ibi proveniunt, herbas. Benevole vero ab eo sum instructus in explicandis nominibus medicamentorum, de quibus Dioscorides instituit sermonem in opere suo, ut non possem, quin scientiae ejus copiam, doctrinam et tot antarumque rerum singularem peritiam mirarer. Erant enim apud nos libri manuscripti de simplicibus medicamentis similes operibus Dioscoridis, Galeni, Gafeki, aliorum, qui in hac doctrinae parte primas tenent, plurimi iique praestantissimi. Primum autem (videl. in collectione magna.) affert, quae Dioscorides in libro suo sermone graeco scripsit secundum

2*

ea, quae in Asia emendavit: deinde ea omnia, quae Dioscorides ipse docet, remediorum qualitatibus et virtutibus adjectis; postea memorat, quae Galenus habet et descriptiones et proprietates et vires et quae huc pertinent; porro laudat verba auctorum posteriorum et de quibus inter se discrepant, allegatis ita locis auctorum controversis et contrariis ut similibus; talis enim differentia auctorum in descriptionibus saepius reperitur. Quos libros quamvis cum eo saepius evolutaverim, tamen nunquam in laudatis locis quemquam deprehendi ab eo commissum errorem, ut admirationem justam mihi moveret. Praeterea in enumeratione tam multorum medicaminum ea tantummodo recensuit, de quibus in operibus Dioscoridis et Galeni atque in tanta librorum de medicamentis simplicibus abundantia mentionem factam legerat. Vixit autem in aula principis Elmalek Elkâmel Mohammed Ben Abi Bekr Ben Ajub eique suum de medicamentis simplicibus et plantis librum composuit. Ab eodem rege praefectus in Aegypto reliquis herbariis Fustâtique magistris in ejus ministerio usque ad mortem regis Elkâmel — cui misericordiam deus praestet — quam oppetiit Damasci, permansit. Paulo post Cahiram commigravit ibique operam dedit regi Elsálah Nechmeddin Ajub, filio regis Elkâmel, qui eum favore amplectebatur uniceque diligebat. Dhialeddin herbarius tandem diem obiit supremum — sit ei Deus misericors — Damasci mense Shabân anno 646 (April 1248.) de improviso. Hi sunt ejus libri: De erroribus et opinionibus futilibus operis Minhâch commentarii. — De medicamentis Dioscoridis. — Collectio medicamentorum simplicium. In hoc opere complectitur omnia medicamina simplicia et eorum nomina et indolem, vires atque utilitates. Itaque omnibus partibus numerisque hoc opus est absolu-

um, ut alterum de medicamentis simplicibus perfectius tque integrius inveniri non possit. — De causis liber, uo nullus est praestantior. Dicavit hunc librum regi Sàlah Nechmeddin Ajub, filio regis Elkâmel. — De usu iedicamentorum simplicium. Quod opus est digestum ecundum morbos corporisque partium dolores. — De iribus singularibus mirisque proprietatibus. —

Superest, ut Ibn Beitharis rationem paucis persequamur in opere condendo, cujus particulam propter aediosa scriptorum plurimorum testimonia atque auctoritates ad nauseam iteratas maleque saepissime disositas in solorum paene vocabulorum elenchum redacam et in paucarum adnotationum ex tanto auctorum a Ialacensi medico exscriptorum numero cooptatarum ummulam compulsam modo sumus traditur. Rarius, uam quis speret, auctoris nostri ipsius verba legimus nterposita. Tota ejus fides est suspensa ex auctoribus t Graecis et Arabibus. Dioscorides primas apud eum enet ejusque verba summa cum fide ad Graecum exressa sermonem medicamenti nomen ejusque synonyia statim excipiunt, tametsi semper ita sunt distincta, t quae medicamentum adumbrant ejusque naturam tque indolem exponunt ab iis, quibus vires medelaeque ationes illustrantur, sint divulsa. Dioscoridis adumrationem descriptio sequitur Galeni ex ejus libris de iedicamentorum simplicium temperamentis et facultaibus fere semper petita, eodem prorsus modo verbis, uae ad historiam medicamenti naturalem spectant, isjectis atque ab iis, quae vires morbosque sanandos numerant, distractis. Praeter Dioscoridem et Galeum paucissimi iique perraro laudantur Graeci auctores, Aristoteles, Oribasius, Paulus, Ruphus, alii. Dein Arabum scriptorum, si qui sunt, qui de eodem

tractant remedio, testimonia adjungit, Avicennae Razique, testibus locupletioribus, habito principatus honore. In synonymis medicamentorum nominibus ventilandis aliorumque herbariorum erroribus perstringendis ipsum Beitharem quandoque disserentem deprehendimus jure nostro mirati, cum tandem aliquando silentii fuisse pertaesum ausumque suum interponere judicium. Historia naturali in auctoribus laudandis perfunctus eundem alterum servat Graecorum Arabumque ordinem in viribus eorundem medicamentorum secundum auctores dilucidandis. Suis quisque loquitur verbis pro more Arabum. Nonnunquam aliquot verba de populari remedii cujusdam usu, de quo peregrinabundus aut fando audiverat aut a tribubus medicis certior factus fuerat, adspersit ipse Ibn Beithar, ut medicinam eum factitasse Aegyptique fuisse archiatrum nisi aliunde (Casir. I. p. 276.) compertum haberemus, rhizotomus herbariusve tantum credi posset. Qui post Ibn Beitharem extiterunt de eadem materia inter Arabes scriptores, magnam ejus collectionem tanquam jugem fontem thesaurumque ad unum omnes adierunt indeque in proprios libellos scaturigines rivulosque naviter derivarunt. Unde tantus ei tributus est honos itaque ejus nomen per insequentia saecula etiam inter Hesperias gentes nationesque est concelebratum, ut omnes ultimorum saeculorum medici antiquitatum historiaeque artis medicinae studiosi exoptarent votaque facerent, ut tandem aliquando Ibn Beitharis apparatus medicaminum e bibliothecarum cancellis descenderet opusque tam celebre tantaque fama propagatum cum omnibus communicaretur. At non defuerunt inter ipsos Arabes, qui Ibn Beitharis laudes ejusque de re medicamentaria summa merita temperarent vituperiis vitiaque atque errores carbone notarent. E quorum numero est Bei-

-charis epitomator Mohammed Ben Ahmed [Cod. Oxoniens. Huntingdonian. 167. Jusof Ibn Ismael Ibn Elias Algiovaini, الجوينى, — a regione Persiae secundum Jacuti Lexicon geographicum; — Cod. Oxon. Marshall. 280. Gemaleddin Jusof Ben Ismael Ben Elias Bagdadensis; Herbelot. Joseph fils d'Ismael al Giouni, dit, Ibn Alkebir (!)] vulgo adpellatus Ibn Alcotbi Shafeita (الكتبى الشافعى), qui in [1]) operis sui manuscripti in plerisque omnibus Europae bibliothecis reperiundi — ما لا يسع الطبيب جهله, Quod medicum ignorare dedecet — praefatione ita fere loquitur: „Certissimum quidem esse, doctissimos atque eruditione ingenioque excellentissimos medicos de medicamentis pariter atque alimentis plurima composuisse opera, eorumque numerum esse tam magnum, ut memoriam et recensionem propemodum excedat; esse inter illos, qui de solis egerint alimentis, esse quoque, qui solis medicamentis operam dederint digerendis; praecipiti gressu artem scientiamque medicam eviluisse honoresque hodie medicis tribui non pro doctrinae atque eruditionis copia, verum pro vestium splendore palliorumque luxu regali, servorum multitudine; se tantum

---

1) Adhibui cod. Arab. Oxoniens. 174. Catalog. Nicoll. nondum publicati (Hyde. 38.) bombycinum, fol. 308. saec. XV. De Malajesa vide Hotting. Promptuar. p. 215. Herbelot. p. 539. Liber est compositus anno Heg. 711. Chr. 1311. Alii ejusdem operis codices Oxonienses cod. 563. Uri (Hunt. 167.) 568. Ur. (Marsh. 280.) 618. Ur. (Pocock. 231.). Bodleyan. 415 — 420 (Nicoll. 184 — 189) apographum Henrici Wild Norwicensis, cui Hunt sua manu ex aliis citatis codicibus lectiones adscripsit variantes. Parisienses 1029. 1030. 1072. Lugdunenses 806. 810. 816. Nannian. 103. (?) Asseman. Catal. Hamburgens. Chartac. Fol. 270.

non omnia de alimentis remediisque legisse opera, tum ea, quae summatim ac breviter, tum ea, quae fusius ac copiosius hanc doctrinae partem pertractant; nec quodquam praestantius ampliusque sibi videri Beitharis Magna Collectione de medicamentis simplicibus neque utilius; nec tamen hunc ipsum sibi ex omni parte placere: vel nimis longum esse ejus sermonem, ut facile in errorem inducat lectorem taediumque ei licet patientissimo adferat, vel nimis brevem, ut sint, quae parum recte desiderentur, vel ambiguum atque ancipitem, in errorem pronum, eaque menda omnia vel obtuso pinguique in oculos cadere ingenio; deinde maximam ejusdem operis partem esse destitutam ratiociniis atque argumentis auctoremque saepenumero ea, quae maxime sunt necessaria, praetermisisse, velut mistiones medicamenti, qualitatis gradum, dosin porrigendam; omisisse remediorum plurimorum vires in corpus humanum et quae sumptum medicamen sequantur signa: quomodo et quando eorum usus aptus atque idoneus sit; prolixius exposuisse nimisque accumulasse nomina medicamentorum synonyma eaque confusa aut falsa, haud raro incomperta, aut minus pervagata tritaque, utilitatem vero nobilemque quandam eamque privam virtutem neglexisse; quas ipse sibi posuerit leges in nominibus medicaminum enumerandis, esse praetergressum itaque parum sibi constitisse; peregrina nomina haud rarenter non consignasse oblitumque esse eorum, quae vulgatissima sunt et notissima; saepe et agreste vel sylvaticum per montanum et aquaticum per marinum reddidisse; in referendis virorum doctorum sententiis composuisse judicia inter se hiantia maximeque contraria in eundem sermonis tenorem coaluisse; in laudandis locis frequentissime lapsum et undique compilatis synonymis iterum iterumque eadem

repetivisse, quae jam aliquoties aliis operis locis leguntur rerumque scitu dignissimarum nullam fecisse mentionem. Verumtamen propitius favensque sit ei Deus! Erat vir praestantissimus et in interpretando et in colligendis remediis et explicandis rebus permultis, quae herbariis antea videbantur esse obscurae. Et has quidem Beithari maculas se abstersurum esse pollicetur, — equidem igitur, deo fautore, decorticavi corticem et in omnium oculis posui ejus medullam; omisi nomina virorum doctorum et resecui repetitiones, — opusque suum, Beitharis nihilo minus pedissequum et satellitem, in duas divisurum partes de medicamentis atque alimentis simplicibus et de compositis, duodecim capitibus generalis communisque argumenti praemissis. Ordinem literarum in simplicibus remediis recensendis sequitur Ibn Alcotbi. Nec quisquam de toto Ibn Beitharis opere, si ad umbilicum usque pervolutaverit, rectius fideque dignius et quod ab omni studio et malevolentia sit magis alienum, faciet judicium. Equidem Alcotbii judicio addictissimus sum adstipulator.

Notior Ibn Beithar quam nobis fuit Italis medicis et metaphrastis, qui ubi monimenta antiquitatis typis exscribi coepta sunt, et ipsos Arabes medicos celebriores in latinum translatos sermonem prelo committebant, Simoni Januensi, Andreae Bellunensi, Gerardo Cremonensi, aliis. Postea medicina Arabica est derelicta solique lexicographi, imprimis Golius, Ibn Beitharis opus in usus suos compilarunt. Et memorat quidem Tournefortius et post eum Casirius (I. p. 276) et Amoreux in historia medicinae Arabicae, inutili plane libro, a Gallando Ibn Beitharem latine fuisse translatum. Quod si quando factum fuerit, id quod in dubitationem vocaverim, hodie certe versio illa deperdita est, quum Parisiensium Mss. catalogi semper si-

luerint et bibliothecae praefecti ne fando quidem de ea acceperint. Casirius autem, magniloquus spoliorum Arabicorum Escorialensium laudator, qui immortalitatem eorum catalogo publicato meruit, alios quoque viros eruditos Hispanos ad Arabica studia fovenda et promovenda institutione sua impulit, Antonium Conde, Joannem Amon, Banqueri. Quorum Don Juan Amon versionem totius materiae medicae Beitharis Hispanicam elucubravit, quae tribus voluminibus composita atque ad literae ﺯ initium usque perducta in bibliotheca regia Matritensi extat.

Beithar, Traduccion Castellana de la coleccion de materia medica por Don Juan Amon. Gg. 16 — 18. Primo versionis Hispanicae volumini praefixa haec sunt: Version Castellana de la obra intitulada Coleccion magna de los medicamentos simples, compuesta por el celebre medico Botanico El-Beithar Malagueño, por Don Juan Amon de San Juan, por concluir. Llega este traduccion hasta la letra Zain en el principio. Tres tomos. Hac versione usus esse videtur Banqueri in notis conscribendis ad Ibn El Awami Hispalensis librum agriculturae (Libro de Agricultura. Su autor el doctor excelente Abu Zacaria Jahia Aben Mohammed Ben Achmed Ebn El Awam Sevillano. Madrid 1802. 2 Voll. Fol.) Fluxit haec versio, locis innumerabilibus manca, e codicibus Arabicis Beitharis Matritensibus, quorum duo ex libris clarissimi D. Augustini de Montiano y Luyando in publica bibliotheca post ejus mortem sunt repositi. Casirius illorum codicum mentionem injicit I. p. 280. Hi sunt Beitharis codices Arabici Matritenses:

1) Beitar o Beithar. Coleccion grande de materia medicinal. obra completa. Fol. año 770 de la Hegira. Gg. 55. Montiani.

2) Item. 2 Voll. con tratado sobre las enfermedades de caballos. Gg. 56. 57.

3) La misma coleccion. año 966 de la Heg. Gg. 58. Montiani.

4) Item. Capia moderna (a Joanne Amon scripta). Gg. 19 — 21.

Adhibuerunt Beitharis codices Reiske, Channing, Silvestre de Sacy, alii. Arabica Beitharis exemplaria eaque optima frequentia sunt inter thesauros Mss. Oxonienses Codicibus vero Pocockianis (Codd. 402 et 403. Poc. 542. 543. Uri.), qui totum opus duobus continent voluminibus, meliores nusquam vidi. In Germania unicum, quantum sciam, est exemplar in bibliotheca publica Hamburgensi, duabus distinctum partibus atque a pluribus exaratum manibus, haud raro vitiatum, e quo partem botanicam transferendam atque illustrandam jam diu sibi sumpsit eruditissimus Linkius, qui codices Hamburgenses sibi in eum finem commodatos benevolentissime mecum communicabat proxima aestate, quum Berolini commorarer, ut elenchum meum in bibliothecis Hispanicis, Escorialensi et Matritensi, inchoatum, Parisiis emendatum e Codice 1071, cujus orae Graeca synonyma literis majusculis manus rudis Syriaca cum notis Syriacis addidit, cum patrio quoque codice conferrem.

Litera Elif.

1. الّسّن. *ἄλυσσον.* Alyssum.

Nomen graecum. Dios. III. 95. Galen. de simpl. med. VI. 1. 24. — Legitur in medicamentis, quae mor-

bis sunt contraria, secundum Democratem (فى الادوية المقابلة الادوا عن ديمقراطيس en el formulario preparatorio para los medicamentos de Democrates. Amon.) hanc plantam similem esse prasio; (الفراسيون) florum tantum tempore asperiorem et spinosiorem. Mihi narrarunt Andalusii aliquot, hanc plantam, quam Graeci ἄλυσσον vocant, apud ipsos cognitam esse nomine قارة karat, de qua Beithar litera (ق № 11. dicit قارة est herba, quae graece vocatur سطاخيس στάχυς.

2. الاطريلال Atarilâl.

اسم بربرى Nomen berbericum sive Afrum, quod translatum e Berberorum sermone significat pedem (Atar) avis (Ilâl) sive Aegyptiorum lingua pedem corvi. (رجل الغراب) Similis est planta anetho (شبث). Antea hujus herbae vires medicinales erant incompertae, senibusque tribus solius Shoaib (شعيب), quae prope Bachajat (بجاية) (Bagam Procop. Vagam Ptol. Oppidum maritimum Africae.) habitat, exploratae, donec palam fierent. Potio e seminibus facta leprae et morphaeae medetur. Autor est El-Sherif, (شريف) semina cum foliis rutae serpentumque exuviis mista leprae conferre. Semen contusum et in pulveris formam redactum sternumentum abortivum. El-Zahravi, (زهراوى): Semen potui additum dolores mitigat colicos. Sherif mihi retulit, hoc medicamentum alius plantae esse semen, quam Graeci Daucum (δαῦκον) (دوقس) nominant. Quod falsum esse assevero, quandoquidem utramque habeo cognitam. Inter herbarios sunt, qui dicant esse semen plantae elaphobosci (رعى الايل); cui opinioni pariter refragor, quum secundum

Dioscoridem Elaphobosci caulis sit nodosus sive geniculatus, Atarilali vero rotundus. — Daucus aureus sive crinitus. Desfont.

3. الكتار Aakthar.

Nomen berbericum. Abulabbas Elnabati: (النباتى.) in remotis Orientis urbibus notum est hoc remedium, quod in Africa Barcaei et Cyrenaici (عرب برقة و بلاد القيروان) adpellant belutat. (البلعوطة) Radice vescuntur in deserto, quae pastinacae haud absimilis est; flores anetho similes quidem, sed albi. Semen parvum, amarum. In montibus et arvis. Apud nos in Andalusia sponte crescit in montibus Zebdae (زبدة Esc. زبدة Hamb.) ejusque vicinia et in vallibus Carmonae (أقرمونة Esc. أرمونة Hamb.), passim in agro Hispalensi. Equidem eam quoque inveni prope Damascum, ubi زرة, zurat, vocatur. Sherif Aledrisi (الادريسى): Colligitur a Berberinis annis summae caritatis, qua placentas cum butyro comedendas faciant. Calculos vesicae renumque conterit, vermes fugat. Panis, cui أبوانى nomen est, soporat. Est in tumoribus pedum inflammatoriis pro cataplasmate.

4. الارغيس Aargis. Cortex Radicis Berberidis.

Nomen berbericum. Primo gradu calefacit, secundo exsiccat. Liber experientiae: Decoctum faucium orisque gargarisma, epiphorae anique fistulis convenit. Elgafeki (الغافقى): Radix Berberidis (بربارييس) vino acetove cocta hepatis morbos dispellit. Ego: Aegyptii medici ea in oculorum morbis utuntur curandis loco Mamiran. Cf. Avic. I. 211. ed. Arab.

5. الملبلس Aamliles. Quercus montana.

Elnabati: Nomen berbericum arboris in Occidente notissimae, quae morbo regio et hydropi conducit. Elgafeki: Arbor virum altidudine adaequans, foliis myrto similibus, suavioribus, fructu rubro, ligno duro, interna parte flavida. Radicis cortex aqua superfusus alvum evacuat icterumque curat.

6. اقشروا Aaksharva.

Liber Rahlat (زخلة Esc. رحلة Par. رجلة Hamb.) Est nomen berbericum, cognitum Ceutae (سبتة), Occidentis urbe. Potus et Cataplasma hernias in scrotum illapsas sanat. Inter herbarios Hispanicos sunt, qui hanc plantam pro Centaurio minore (القنطوريون الصغر) habeant, in quo errant. Crescit ad ripas fluminum.

7. ابهل Abhul. Sabina. *βϱάϑυ* Cod. Par. 1071.

Omnes medici sabinam esse juniperum falsi arbitrantur. Isaac-ben Amran: Pertinet ad genus Juniperi. Diosc. I. 104. Galen. VI. 15. Avic. I. 128. Is. b. Amran: herbae Sabinae fructus cum saccharo penidio (فانيذ Pers.) et butyro conditus atque epotus haemorrhoides juvat. Sherif: fructus contritus mellique et butyro commistus asthma debellat. Machhul (مجهول): cum aceto tineam exsiccat. Cf. Abu Mansur. ed. Seligm. p. 30.

8. ابرسيم Ibrasim. (ابريسيم Par. ابرشيم Hamb.) Pers. form. Sericum.

Avicenna in medicamentis cardiacis: Sericum crudum melius cocto. Alminhach (المنهاج): Seri-

cum in pulverem redactum ustumque ad aquam oculis instillandam sumitur. Vestis serica minus calida est bombycinâ. Avic. I. 136. Sericatum pediculi haud infestant. Samhun: (سمهجون) Fuit Mosih Ben Alhakem (مسيح بن الحكم), qui primus sericum cum moscho ad usum internum praescripsit. Razes: Sericum uri vetat et a plurimis medicis conscindi molique asserit unâ cum margaritis لولو, succino, كهربا, et corallo, بسد. Cf. Abu Mans. p. 33.

9. ابنوس ἔβενος. Ebenus.

Dios. I. 129. Gal. VI. 5. 2. Ibn Masuja, ماسويه: ad epiphoram et pustulas circa palpebras pollet. Mosih: calida in tertio gradu; ebeni ramenta caesariem nasci densioremque faciunt. Avicenna: Ebeni calor interdum exstinguit sanguinis calorem. Elchuz, الخوز: renum calculos comminuit et psorophthalmiam sanat. Minhach: adusta juvat. Sofaian Andalusius, سفين: oculos visumque roborat. Avic. I. p. 134. Abum. p. 36.

10. ابوقابس, (ابوفابس Par) ἱπποφαές. Spina fullonia. Lappago. (شوك القصار Alex. Gr. mg.)

Hac planta Itali vestium maculas poliunt, quas ejus radice lavant. Vidi plantam lotionesque vestium ea institutas. Simili modo Damasceni radices Arthanithae, عرطنيثا, adhibent ad pannos laneos mundandos. Diosc. IV. 159. Avic. I. 229. de artanitha cum Dioscoridis Cyclamine confusa. Abumans. p. 34.

11. ابوفسطس ἱππόφαιστον. Hippophaestum. Dios. IV. 160.

12. ابن عرس. γαλῆ κατοικίδιος. Mustela domestica.

Diosc. II. 27. Galen. XI. 39. Razes in Continente: mustela simulac cibos venenatos conspicit, horrent ipsius pili.

13. ابار. Abar.

Plumbum ustum ita vocatur, quod collyriis adjicitur. Cf. رصاص الاسود plumbum nigrum. Avic. I. p. 131. Abu Mans. p. 34.

14. ابزار القطة.

Tunetanis atque Africae incolis hoc nomine insignitur Sempervivum minus. Olus est. κανκαλὶς, Marg. Paris. Cod. cf. al. loc.

15. ابرة الراعى Acus pastoris.

Species herbae secunda, quae graece γεράνιον, geranium, adpellatur. Dios. III. 121. Elgafeki: Multae herbae hoc nomine (acus pastoris) gaudent, quae, posteaquam defloruerunt, rostrata atque acuminata emittunt semina.

16. اترج Μῆλον μηδικόν. Citreum malum.

Abu Hanifa: Arbor in Arabiae plantariis frequens, secundum Arabes per viginti annos fructifera, foliis juglandi, floribus narcisso similibus, aculeata. Diosc. I. 166. Galen. VII. 12. 19. Ishak ben Soliman: Mali parenchyma ex duabus partibus constat, altera insipida, quae frigida est atque humida in tertio, acida altera, quae frigida est et sicca in tertio gradu; ventriculum roborat, hepatis calorem sedat, ciborum appetentiam excitat, sitim depellit, impetigines aufert. Avicenna in medicamentis cardiacis:

ı palpitationibus ardentibus, scorpionum crabronumue morsu ejus usum commendant. Idem dicit in seundo capite, hoc malum morbo regio convenire et ocuorum obfuscationibus illitum, pulmoni nervisque noere; coctum cum aceto epotumque hirudines assumpıs enecare. Ibn Redvan, رضوان: Inveni in libro e alimentis, acetositatem citri stomachi calori esse ontrariam cibique facere appetitum. Ishak ben mran: In febribus citri decoctio hepatis ardorem emperat. Liber experientiarum: temperat aliıenta calida, appetitum victus facit furibundis, confert ıelancholiae. Ibn Masuja: frigidior est citrus uam humidior. Is. B. Amran: Citrus difficulter dieritur. Avicenna: Medulla carnosa gignit flatus; onserva citri mellita minus noxia. Is. B. Amran: Iali cortex esus sitim ciet. Avicenna: bonum redt oris odorem; coctus vomitum incidit; corticis succus perarum morsui contrarius; citri odores aerem corıptum et pestilentem emendant. Elisraili: est andotum. Sofaien Andalusius: sitim pituitosam olvit pariter ac syrupus citri. Machhul: cortice tri vinum statim acescit. Eltabari, الطبرى: corce deglupto potus citri cum aqua tepida mixtus scoronum morsum juvat vulnusque eodem liquore adsperıtur. Is. B. Soliman: Citri semina emolliunt apoıemata, gingivas roborant; folia stomachica. Avic. I. 33. Abu Mans. p. 18.

7. اثل Athl. ἀκακαλὶς Paris. Cod. mg. Tamax orientalis Forsk. p. 206. Acacalis similis Tamarisco. Amon.

Is. B. Amran: Arbor excelsa, foliis viridibus, yricinis similibus, amaris, adstringentibus; corolla ulla (exigua Desfont. I. p. 269.); fructus ramorum

nodis altissimis adnatus, cicerum forma, ex flavo fus-
cus, qui Junio mense colligitur. Dios. I. 118. Ibn
Elchezar, الجزار: Radix cum vino acetove cocta he-
patis dentiumque morbis confert; cineres tubercula sive
condylomata exedunt. Alius (anonymus): Fruc-
tus hujus arboris vocatur كزمازك, kizmazak, sive
عذبة, Odhbat. Paulus, بولس: Galla (κηκὶς) es
styptica, vomitum cruentum et haemorrhoides in potu as-
sumpta et affusa cohibet. — Tamaricis gallae cum galli
quernis confunduntur. — Maserchuja, ماسرجويه:
Virtus hujus fructus ad gallarum (العفص) vim accedit
magis autem adstringit. Mosih: ulcera carne putri
et supercrescente vallata et dentes juvat; morphaeam
albam tollit. Razes: alvum fluxusque sanguinolento
compingit dentesque firmat. Is. B. Soliman: Fruc-
tus aqua infusus utilis in morbo regio, chlorosi morsu-
que araneorum. Utilis eadem sorbitio phthiseos initio
postea lac vaccinum butyro liberatum propinatur cum
mucilagine tragacanthae panisque albi jusculo; robur
addit stomacho, fluxiones ventris continuas sistit, men-
strua pellit. Conficitur e fructu et saccharo syrupus
qui alvum aperit. Nonnulli Afri medici et ciniflone
hodie tamaricis fructu utuntur ad crines componendas
qui ex finibus Numidiae et Segelmessa affertur; gingi-
vas roborat et rheuma arcet. Biaduc, بيادوق: Hu-
jus baccae succedanea sunt galla et cortex granat
Sherif: Suffumigationes variolis conferunt. Pros
Alpin. de pl. Aegypt. cap. 9.

18. اثمد Ithmid. στίμμι. Stibium.

Dioscorides (Aristoteles Hamb. ارسطاليس Rect
Itaque jam Aristoteles stibium memorat. Diosc. Spreng
II. p. 644. A Serapione vel Pythagoras allegatur): Hi

pis continet plumbum ideoque argento adpositum
ud frangit. Nascitur in Asiae finibus. Is. B. Am-
n: Nascitur Isfahanae. Diosc. V. 99. Galen. IX.
29. Aristoteles, Maserchuja, Razes: ocu-
; inspergitur atque illinitur hebetibus. Mohammed
en Elhassan: occidit pediculos. Avic. I. 129.
u Mans. p. 32.

19. اثوا *αἴθυια.* Mergus.

Ibn Cholchol, جلاجل: Est avis notissima, in
ndalusia quoque apud nos indigena. Dios. II. 50.

20. أثرار Athrar.

Abuhanifa: Est idem frutex, qui أنبرباريس, An-
rbaris, Berberis, vocatur.

21. أجاص Ichas. *κοκκύμηλον.* Pruna.

Andalusii hunc fructum vocant bovis oculum (عين
البـ). Is. B. Soliman: Prunorum duplex genus,
grum et album. Vera pruna sunt nigra; alba vocan-
r شاهلوج, Shahaluch. Galen. VII. 10. 35. Diosc.
174. Is. B. Soliman: Pruna optima sunto car-
sa, cuticula tenui inclusa, acidula. Razes: temperant
dores febriles bilisque morbos. Liber experien-
arum: febribus biliosis conveniunt. Elchauz:
unorum jusculum menstrua provocat. Liber agri-
lturae, كتاب فلاحة: Prunorum sylvestrium nu-
i nimis adstringunt. Avic. p. 134. Abu Mans. p. 17.

22. أحداق المرضى Ahdak Elmardi.

Est Bihar, buphthalmum, et apud Syros vocatur
اغد عين. cf. bihar.

23. احريض Ihrid.

Est secundum Abu Hanifam عصفر, Osfor, Ca-
thamus tinctorius. Cf. osfor.

24. اخيون ἔχιον. Echium.

Adpellant hanc plantam caput serpentis, quia ej
semina viperae capitis formam referunt. Diosc. IV. 2.

25. اخينس ἐχῖνος. Echinus.

Ita legit Ibn Beithar cum codice graeco Alexa-
drino hujus plantae nomen exaratum, quae in vulgat
Dioscoridis libris ἔρινος, Erinus, audit. Male arbitr
tur Golius, interpretes Arabes χ pro ρ legisse. Dios
IV. 29. Galen. VI. 5. 26.

26. اخرساج Achrasâch.

Liber agriculturae: Crescit haec arbor
calidis terris locisque desertis et sterilibus; virum al
tudine exaequat; lignum molle et fragile veluti fic
neum; folia ficulneis similia, majora, sapore austei
tactu laevia. Arboris hujus virtus tunc demum cogno
citur, quum manditur atque os ventriculi corrobor
Ramis racemosi fructus insident albidis inclusi me
branis; quae ubi deciderunt, racemis accolae vescu
tur. Decoctio foliorum fructuumque dolores membr
rum arthritide confectorum consopit.

27. اداد Adâd.

Nomen berbericum plantae, quae arabice شخيص,
Ishchis, Chamaeleon albus nuncupatur.

28. ادريس Idris.

Nomen berbericum plantae, quae graece تفسيا
θαψία, thapsia vocatur et ab Arabibus Occiden
درياس, dirjâs.

29. اذخر Idschir. σχοῖνος. Schoenus.

Abu Hanifa: Radix profunda. Culmi breves. ale olet, junco, اسل, similis, effusior. Spicae undinaceae. Nascitur in campis et regionibus pe-osis. Is. B. Amran: Schoenus optimus Meccensis; alicus atque Africanus deteriores. Diosc. I. 16. — Ναβαταία. Steph. Syr. ابابطا. Superscriptum انطليا alia. Unde Ibn Beithar vertit, optimus Italicus. in. XXI. 18. Laudatissimus ex Nabataea. Gal. III. 18. 49. Mosih Damascenus: Calidus et ecus in secundo. Razes: Schoeni unguentum indu-tiones hepatis discutit. Avicenna: Dolores ute-nos mitigat. Machhul: Potus caput gravat som-umque adlicit. Liber experientiarum: Urinam et, menses pellit atque inflationes omnium partium lvit potus atque illitus. Ego: Scito, Razem in ontinente eumque sequentes alios multos medicos nc schoenum confudisse propter similitudinem cum hoeno الاجامى arundinaceo Galenumque in hoc rore allegasse auctorem. Doctissimus vero Galenus rumque Schoenum luculenter distinguit. Schoeno im nostro adjicit schoenum arundinaceum (VIII. . 50.), quem Arabes اسل juncum, Aegyptii سومان mmân, Afrique reliqui دنس Danes vocitant, ex o strata, sportas cratesque texunt. Hujus schoeni ecies duplex, laevis et nodosa. Utraque est notis-na, quas sub اسل persequar. Ergo cave, ne in ndem incidas errorem. Accuratius de hoc errore m locutus in opere meo كتاب المنهاج (de los uivocos que hay sobre las plantas particulares. non.) Avic. I. p. 127. Abu Mans. p. 29.

30. أذريون Adsriun.

Is. B. Amran: Est species parthenii (اقحوان Okhavân), flore luteo, alius speciei rubro. Ibn Chanâh, جناح: flore aurato, orbiculo discove nigro. Ibn Cholchol: Planta cubitalis, foliis digitum longis, lanuginosis, flore chamomillae simili. Elgafeki: Dicit auctor libri de agricultura, florem esse caeruleum, inodorum, cum sole se circumagere noctuque contrahi; a gravida manibus contrectatam hanc plantam foetum abigere; suffumigationes fugare mures et lacertas. Alius: Succus radicis dentium dolori est remedio et foeminis sterilitatis medicamentum. Avic. I. 129. أذريونة. de Sacy Chres. Arab. III p. 458.

31. أذان الفار البستاني Adsân Elfâr Elbostânii
ἐλξίνη Paris. mg. Male ἀλσίνη Diosc. IV. 87.
Sprengel. edit. II. 214. Myosota hortensis.

Dios. IV. 87. Sprengelius in librum secundum hoc caput transposuit, adversantibus interpretibus Arabibus, Stephano Syro et Beithare, atque Alexandrino graeco codice, qui ἀλσίνην inter ephemeron et parietariam libro quarto inserit. Galen. VI. 1. 25. — Avic. I. p. 134. Abum. p. 30.

32. أذان الفار البرى Adsân Elfâr Elbarri.
Μυὸς ὠτίς. Myosotis sylvestris.

In Africa huic plantae nomen est عين الهدهد Ain Elhudhud, oculus upupae. Diosc. II. 214. *μυὸς ὦτα ἕτερα.* Gal. VII. 12. 27.

33. اذان الفار اخر برى Myosotis sylvestris altera. ἀναγαλλίς Paris. mg. (?)

Elgafeki: Arbustum, quod in terris sabulosis nascitur, ramis humi diffusis, foliolis myosotae hortensi similibus. Totius plantae succus Venerem stimulat fatigatam jamque senio marcentes ad coitum excitat. Crescit prope Cahiram et Alexandriam.

34. اذان الفار اخر Myosotis alia.

Razes in Euporistis (فى كتاب على من لم يحضره طبيب): Herba similis tithymalo, اليتوع, foliis myosotidi similibus, lanugine alba obductis. Alius: Foliorum decoctio cum salsamentis lumbricos ejicit.

35. اذان الارنب Adsân Elarnab. Aures leporis. Cynoglossum Gol.

Elgafeki: In Berberia nominatur اذان الشاة aures ovis sive اذان الغزال Aures dorcadis. Flores coerulei aut albidi, similes lino; radix similis elleboro, (خربق), externa parte nigra, interna alba. Decoctio pulmoni convenit. Altera est species minor floribus purpureis.

6. اذان الفيل Adsân Elfil. Aures elephanti. Colocasia. Arum.

Dicunt, esse hanc plantam (قلقاس colcâs, colocasiam (Prosp. Alp. de pl. Aegypt. c. 33.) sive fabam Aegyptiam لوف القبطى, quas conferas.

37. اذان الجدى Adsân Elchadi. Aures haedi. Plantago.

Damasci atque in ejus vicinia vocatur لسان الحمل lingua arietis, quam adeas.

38. اذان العنز? العنز Hamb.? Num العنز Aures caprae sit scribendum?

Est fistula pastoris مزمار الراعى ex medicamentis simplicibus Sherifii.

39. اذان القسيس Adsân Elkasis. Aures presbyteri. اذان القاضى Adsân Elkâdi. Aures judicis. } *Κοτυληδών.*

In Andalusia hoc nomen indunt herbae, quae graece vocatur cotyledon.

40. اذان الدب. Adsân Eldobb. Aures ursi. Verbascum.

Est herba, quam Graeci *φλόμον* appellant atque est البواسير Elbavâsir, quasi herba haemorrhoidica. (Gol.)

41. اذان الحيوانات Adsân Elhaivânât. Aures animalium.

Razes in Continente: Difficiles sunt concoctu propter tenuitatem et siccitatem.

42. أرز Aroz. Oryza. arróz. Hispan.

Diosc. II. 127. Galen. VIII. 15. 16. Ibn Masuja: Nutribilior milio, tritico atque hordeo. Cocta

um lacte, amygdalis dulcibus et saccharo magis ad-
uc alit. [Haec consuetudo etiam hodie apud His-
anos obtinet eique summopere indulsi, quum per
res fere menses Escorialensi fruerer solitudine li-
ris heluans manuscriptis.] Coquitur quoque cum
qua et oleo amygdalino. Quem victum si minus
ppetat aegrotus, carthami substituas medullam. Mâ-
erchuja: ulceribus urethrae conducit. Send-
ashâr, سندهشار: semen auget. Masuja: Indi
ptimum alimentum habent oryzam cum lacte vac-
ino coctam. Mosih: Aptius coquitur cum lacte ca-
rino quam ovillo et vaccino. Honein, حنين:
Minus nutrit tritico alvumque sistunt rubrae glumae.
s. B. Soliman: Decoctio ulcera cutemque abster-
it. — Avic. I. p. 138. Abum. p. 16.

43. ارافوا ἄρακος. Cracca.

Galenus (de aliment. facult. I. 27.): Sunt se-
nina rotunda duraque, quae in lente nascuntur.
Liber de agricultura: Nascitur inter lentes her-
a, quae habitu ac siliqua lenti simillima; siliquae
emina nigra insunt et rotunda, quae contusa cum
ceto sexque horas in sole posita duros emolliunt
umores.

44. ارقطيون ἄρκτιον. Arctium.
Diosc. IV. 104. Galen. VI. 1. 58.

5. ارقطيون اخر ἄρκειον Dios. edit. ἄρκτιον
Cod. Alex. graec. Personata.
Diosc. IV. 105. Galen. VI. 1. 59.

46. ارماك Armâk. —

Juhannâ Ben Masuja: Medicamentum (cor-
ex) Indicum caryophyllorum (قرنفل) odore. Elbasri

(Basrensis): Lignum cinnamomo (قرفة) simile, beneolens, quod ex Arabia felici adfertur. Eltabari: Eadem habet. Razes: Oris morbis utile. — Avic. I. p. 135. Abum. p. 32.

47. اريدبريد (اربريد Hamb. ارتدبريد Avic. I. 138. Gigg.) Eridberid. Pers. Gol.

Medicamentum Persicum, quod ex Sechestana (سجستان) adfertur et caepae scissae formam refert, haemorrhoidi utile. Elbâlsi (البالسى): Coctum menstrua suppressa violenter pellit.

Elgafeki eandem hanc plantam esse asserit cum دلبوب, دليوس Hamb. Neutrum cujusquam est significatus. Unde hariolor, esse legendum دلبوث dalabuth, quod Giggaeus et Freytag secundum Camusium herbam aliquam interpretantur, secundum Beitharem tamen sub hac voce est Iris sylvestris, ξυρίς. Diosc. IV. 22.

48. ارمينن (ارمنين Hamb.) ὅρμινον. Horminum.

Diosc. III. 135. Ibn Cholchol: Est planta, quam vocant قلقل kilkil (planta, cui granum nigrum, suaveolens, durissimum Cam.). — Quod vix probabile sibi videri Beithar existimat; Kilkil enim esse arborem Mesopotamiae. — Serap. de simpl. medic. c. 225. granum culcul.

49. ارحيقنة Arhikanat.

Abulabbas Elnabâti: Inter coriarios notum est ارحيقن, quod ipsis adfertur ex Occidentis

urbe Baga (بجاية); melius, quod circa Satifam (سطيف) nascitur. Sanat hydropes et icterum coctum cum oleo et melle; sapor ejus acer sicut radicis cardui edulis (حرشوف alcachofa Hisp.). Tota planta similis est pino, latioribus tantum foliis, trunco humili, cujus summitati capitula aliquot rotunda inhaerent, in quibus flores lutei, croco similes. Elsherif: Plane eadem dicit atque inflammatis partibus imponit pultem ex eo et farina compositam.

50. اراك Arbor quaedam spinosa.

Abu Hanifa: Arbor punicae forma similis, quae provenit in montibus et vallibus Arabiae Petraeae, bene olens, racemifera, baccis ciceris magnitudine, dulcibus, nigris, quae uvarum instar veneunt. Arâk et ipsae vocantur baccae, quarum peculiare est nomen برير berir. Radice ramisque dentes fricant. Ibn Redvân (رضوان): Baccae stomachum roborant alvumque sistunt. Ibn Cholchol: Urinam cient et vesicam purgant.

51. ارتكان Artekân. ὤχρα. ἀοχρα Par. mg. Ochra.

Vocatur hic lapis et ارتكن et Graece اجرا ὤχρα. Ibn Elchazâr: Sunt lapilli flavi rufique; usti evadunt rubri. Diosc. V. 108.

52. ارغاموني Ἀργεμώνη. Argemone. Diosc. II. 208. Galen. VI. 1. 54.

53. ارجوان Archavân. (Syringa persica? Gol.) Elnacasi (نقاسي Escur. النبقاسي Hamb.) in

libro suo de praestantia lignorum (فضل الحطاب) dicit, Archavàn esse vocabulum arabicum, radicem vero persice appellari أرغوان Argavân. Arbor Persica floribus balaustiorum colore; unde Arabes Archavàn omnia ea dicunt, quae ejusdem sunt ruboris; frequentissima in vicinia Ispahanae, floribus pulcherrimis, inodoris, dulcibus, quibus vescantur. Ciueribus feminae fuco utuntur. Radicis cortex vomitum ciet. Frequens haec arbor esse dicitur in paludibus Fârikinis فاريقين vineisque montium Cordubensium.

54. أرنب برى *Λαγωὸς χερσαῖος*. Lepus terrestris.

Diosc. II. 21. Elgafeki: Caro leporis assata convulsiones solvit; totum animal combustum atque in pulverem redactum renum calculos comminuit. Alius: Jusculum arthriticis aptum balneum atque enuresi medetur. Galen. de aliment. III. Razes de simpl. c. 9. — Galen. de simpl. XI. 7. Avic. I. p. 135.

55. أرنب بحرى *Λαγωὸς θαλάσσιος*. Lepus marinus. Aplysia depilans.

Avic I. p. 135. Diosc. II. 20. Galen. XI. Diosc. de venen. c. 30.

56. أرجان Archân. Oleaster spinosus Mauritaniae. Elaeodendron Argan.

Nomen berbericum. Arbor Mauritaniae spinosa, fructu amygdalae simili, unde vocatur Amygdalus berberica (لوز البربرية), quam conferas. — Hoest Nachrichten von Marókos p. 304.

„Argan, أركان, ist eine Art von Oliven, woraus die Mauren das Oel pressen, welches sie selbst essen, oder auch nach Europa verkaufen, woselbst es bloss in Manufacturen oder Fabriken verbraucht wird. Die Mauren verstehen es solchergestalt auszubrennen, dass es geniessbar, insonderheit zu gebratenen Fischen ist. Die Frucht gleicht grossen Oliven, mit einem grossen stein inwendig. Der Baum sieht wie ein Dornbusch aus, und ist Cassia nicht unaehnlich; öfters wird er ziemlich gross und alsdann zu Bauholz gebraucht. Man findet ihn überall in den Wäldern, besonders von der Stadt Marókos ab und nach Südwesten zu. Ein jeder kann sich davon benutzen. Olivenbäume habe ich nicht wild gesehen." — Archan in regni Maroccani partibus australibus frequentissima esse mihi dicebatur a Schousboe, Danemarkiae anno 1830 consuli Mauritanico, qui in horto suo extra muros Tingitanos sito hanc arborem diu coluerat; Tingitana enim provincia utilissima hac arbore caret. In horto Suecici consulis Tingitani, equitis illustrissimi de Ehrenhoff, apud quem Tandchae per mensem Octobr. 1830 liberalissime exceptus fui, plantis Africanis aliisque omnis generis ditissimo hanc arborem videre parum recte nunc memini. Schousboe Beobachtungen über das Gewächsreich in Marocco p. 89. et sqq.

57. ارسطلوخيا. Aristolochia.

Cf. زراوند zerâvend.

58. ارطاماسيا. Artemisia.

Cf. برنجاسف berenchâsef.

59. اربيان Irbian. Buphthalmum.

Elbakri, البكرى: Aegyptii et Damasceni hoc nomen chamomillae speciei tribuunt, quae apud Syros ܐܘܟܕܐ (juncus) et graece بكيلمن (buphthalmum?) audit. Planta est aromatica. Cf. بهار. Gol. Lex. p. 64.

60. ازادرخت Azadiracht. Melia Azedarach.

Ibn Samhun, سمحون: Perniciosum est venenum, quod celerrime interimit; est vero etiam medicamentum. Ahmed Ben Abi Chaled, خالد: Arbor ramosissima fructu racemoso mespilis aroniis (زعرور) haud dissimili, qui syncopen et vomitum facit. Maserchuja: Semina avellanarum magnitudine interimunt. Feminae iis utuntur ad capillos reddendos longiores. Razes de simpl. c. 28. — Avic. I. p. 132. ازاذرخت Abu Mans. p. 33.

61. ازرور (ازرود Hamb.) Asrur.

Nomen Berbericum in Africa loti herbae (حندقوقا hendakuka), quam videas.

62. اسارون ἄσαρον. Asarum.

Diosc. I. 9. Galen. VI. 1. 63. Elsherif: Cum melle semen auget. Machhul: Omnes, qui in domo sunt, scorpiones enecat. Liber experientiarum: Urinam ciet et calculos renum conterit. Ibn Samhun: Est etiam in Andalusia indigena planta. Elgafeki: Asarum Andalusium non est genuinum, quamvis sit haud dissimile. Asarum

genuinum nascitur in Graecia. Sunt autem duae aliae species asari in Andalusia, quae ad genus aristolochiae (زراوند) pertinent, quarum altera viperarum morsui medetur, altera haud multum distat virtute sua a genuino asaro. Diosc. V. 68. de vino asarite. Succedaneum asari est وج vach, acorum. — Avic. I. p. 127. Abum. p. 26.

63. اسطوخودوس στοιχάς. Stoechas.

Elchazâr: Arabice appellatur ضرم et significat „cohibens spiritus“ (ممسك الارواح) Diosc. III. 28. Gal. VIII. 18. 39. Oribasius, اريباسوس: Cum melicrato eos juvat, quibus cerebrum est commotum. Diosc. V. 52. de stoechadite. Avic. I. 130. Abum. p. 25.

64. اسفاناج (اسفاناخ Pers. Hamb.) Spinachium.

Liber de agricultura: Planta notissima, spithamam alta, foliis lanuginosis; alvum inflat. Speciei sylvestris folia minora. Avicenna: Morbis pectoris anginisque conducit. Razes: Atriplice melius nutrimentum. — Ninivitae in Babylonia hyeme atque aestate spinachium colunt, quum saepissime anginis pulmonumque morbis laborent. — Avic. I. p. 136. Abum. p. 17. Sprengel. hist. rei herb. p. 270.

65. اسطر اطيقوس ἀστὴρ ἀττικός. Aster atticus.

Ibn Vâfed, وافد, dicit, esse eryngium (قرصعنة kersaannet); in quo fallitur. Diosc. IV. 118. Gal. VI. 1. 69. — Avic. I. p. 137. اطراطيقوس.

66. اسل Asal. *σχοῖνος ἑλεία.* Juncus.

Ex eo plectuntur storeae istique errant, qui cum schoeno (Nr. 29.) juncum confundunt. Abu Hanifa: Est kaulân (كولان), papyrus herba, scapis tenuibus, sine foliis, laevibus; in aqua radices agit. Adhibetur ad funes plectendos atque in Babylonia et Chaldaea ad cribra texenda. Diosc. IV. 52. Gal. VIII. 18. 50.

67. اسقلبياس *ἀσκληπιάς.* Asclepias.

Honein in operibus suis hanc plantam dicit esse connâbara (قنابرى), genus oleris sylvestris, spinosi, hyemalis. Sed fallitur. Namque illa planta vulgatissima est apud Damascum ac viribus penitus discrepat ab ea, de qua nunc est sermo. Diosc. III. 96. Galen. VI. 1. 64.

68. اسليخ. Asolaich. *πελεκῖνος.* Paris. mg. *(ἡδύσαρον?)*

Abu Hanifa: Herba foliosa, caulibus longis, flaventibus, quae in sabulosis provenit, rutae sylvestri similis. Elgafeki: est ليروت (lairut?) tinctorum; cum aqua cocta vulnera juvat. Latine vocatur zanial (زنيال).

69. اسطراغالس *ἀστράγαλος.* Astragalus.

In Andalusia ab herbariis aliisque vocatur محلب العقاب الابيض. Diosc. IV. 62. Gal. VI. 1. 68.

70. اس As. *μυρσίνη ἥμερος.* Myrtus hortensis.

Abu Hanifa: Frequens in campis Arabiae, semper virens, arboris altitudine, floribus albis odo-

is, fructu nigro, leviter dulci, amaro, qui قنطس, contos, audit. Diosc. I. 155. Galen. VII. 12. 31. ibi etiam loquitur de mantirabo (منطيرابون, man-idabon Serap. c. 92. μυρτίδανον Dios. I. 156. μυρτὰς Gal. loc. cit.). Masuja et Is. B. Amran: Fluxum anguinis ex matrice retinet. Avicenna: Syrupus ussi confert. Razes: Annulus ex ligno myrteo iridi circumpositus digito auriculari dolores muscu-orum compescit. Diosc. V. 36. de vino myrtite. — Avic. I. p. 126. Abum. p. 21.

1. اس برى *Μυρσίνη ἀγρία.* Myrtus sylvestris. Ruscus.

Apud Damascenos adpellatur بقف (بقس onjicio. buxus.) atque in Andalusia Chaizorân (خيزران). Diosc. IV. 144.

72. اسحفان Eshafân. (اسحق Hamb.)

Abu Hanifa: Herba, quae in modum restium umi diffusa serpit, foliis colocynthidi (حنظل) imilibus, minoribus. Sanat coxendicis dolorem.

73. اسيوس *Λίθος ἄσσιος.* Asius lapis.

Veteres medici Cahirenses hunc lapidem vocant dactylum Sinensem (بلح الصين) medicique Afri Bârud (بارود). Diosc. V. 141. Galen. IX. 2. 9. Ego: Ejus utilitatem sum expertus in gingivarum haemorrhagia.

74. اسفيداج Isfidâch. *ψιμύθιον.* Cerussa.

Diosc. V. 103. Gal. IX. 3. 39. Mosih: Frigida in secundo gradu. Aristoteles: Equorum leu-

comati conducit. Chaled: Succedaneum est plumbi scoria. — Avic. I. p. 134. Abum. p. 33.

75. اسرنج Esrench. Sandyx. Minium factitium ex cerussa tosta.

Arabes hanc mineram vocant Salikun (سليقون) sive Zarkun (زرقون), Graeci Sidufos (سيدوفس. Conjicio سندوقس). Razes: Est plumbum nigrum, sale adjecto exustum, donec rubuerit. Diosc. V. 103. Gal. IX. 3. 27. Ibn Samhun: Unguentum sandicis exsiccat. — Serapion. cap. 367. ed. Argentor. 1531.

76. اسفنج البحر Isfonch Elbahr. Spongia marina.

Abulabbas Elnabâti: Jam sumus facti certiores, spongiam nasci in cautibus maritimis, neque esse animal neque animali simile aliquid, etiamsi virtutem habeat animalis. Origo spongiae haud dissimilis integumento piloso, quod in magnis maribus adhaeret saxis. Et jam aliquoties diximus, fibram unamquamque minores et tenuiores emittere fibras, quae inter se junctae coalescunt in coagulum, sicuti notum est — laudetur creator Optimus Maximus. Ac sunt quidem duae spongiarum species, altera in lapidem mutata, mollis altera, quae ubi maturuit, ab undis in littora ejicitur in modum coralliorum ceterorumque corporum similium. Diosc. V. 137. Galen. XI. 2. 11. — — Avic. I. p. 131. Abum p. 32.

77. اسرار Isrâr.

Abulabbas Elnabati: Arbor, quae in extremis littoribus Meccensibus nascitur. Equidem eam

peri prope Kafâfât (كفافاة) peregrinabundus in
a urbis Elanae (ايلة Ailat). Foliis, flore et fructu,
ii avellanae est magnitudine, laurum refert. Resi-
m emittit, quam Arabes Shurat (شورة) vocant,
ntra dentium dolores commendatam. Plerumque in
a aqua haec arbor agit radices.

78. اسرب Usrub. Pers. Plumbum.

Cf. رصاص.

79. اسفست Isfast. Pers. Medicago.

Cf. Fassa (فصة) et Fasfassa (فصفصة) et
tbat (رطبة). Diosc. II. 176. — Bocchar. Hie-
r. I. p. 301.

80. اسد Asad. Leo.

Thabet Ben Corra (ثابت بن قرة): Adeps
ninus est unguentum praestantissimum conjugum,
a Venerem stimulat. Inungito costas, ventrem,
uina, penem, anum. Abenzohar: Leo fugit
lierem, cui menstrua fluunt, etiamsi sit famelicus.
ocodilus illico moritur, simulac leonis rugitum
livit etc.

. اسد العدس Asad Eladas. Leo cicerum.
Cuscuta?

Perimit sive suffocat legumina. Est Orobanche
osc. II. 171.

82. أسد الارض Asad Elardh. Leo terrae sive humilis. Chamaeleon.

Sunt, qui مازريون (Mezereum, Chamelaeam) esse perhibeant. At errant isti. Est enim leo terrae hirbaa (حرباء) i. e. Chamaeleon animal. Error ortus est ex prava literarum scriptura mancaque distinctione. Etenim chamelaea est خامالا et Chamaeleon خامالاون. Alii affirmant, esse eam plantam, cui apud Graecos Chamaeleoni albo (شخيص Ishchis) nomen est, quem adeas.

83. اشجارة Ishachârat.

Apud Graecos appellatur ἐρύσιμον (روسيمون Erysimum.). Eltamimi, التميمى: Folia cocta cum oleo et sale Damasci comeduntur.

84. أشق Oshak. 'Αμμωνιακόν. Gummi Ammoniacum.

Synonyma sunt أشج et وشق et زاق الذهب (Chrysocolla). Immerito vocatur Gummi Tarsens (صرثوث). Diosc. III. 88. Galen. VI. 1. 37. Hobaish: Carnem putrem exedit, tumores duros emollit, purgat et leucomata oculorum sanat. Mâserchuja; Lumbricos enecat. Avicenna I. p. 130. — Abum. p. 35.

85. اشترغار Ushtorgâr. P. Spina cameli. μαγύδαρις ἑτέρα.

Nomen Persicum, quod Arabes transferun

شوك الجمل. Appellatur et انجدان Enchudân.
iosc. III. 94. Ibn Abdun, عبدون: Est radix
antae, quae in Chorasana nascitur et aliorum aro-
atum instar cum carne coquitur. Virtus eadem cum
انجدان. Avic. I. p. 130.

6. اشنة Ushnat. *βρύον.* Muscus arborum.

Aliud nomen est شيبة العجوز Shaibat Ela-
uz, canities aniculae. Diosc. I. 20. Gal. VI. 2. 19.
n Samhun: Musci vires differunt secundum ar-
ores, quibus innascuntur. Mosih Damascenus:
ecoctio cuti robur addit. Abdalla Ben Saleh,
صالح: Musco puellae utuntur pro odoramento pro-
er suavitatem odoris. Ahmed Ben Ibrahim:
fusus cum vino rubro stomachum roborat. Avic. I.
128. Abum. p. 28.

7. اشخيص Ishchis. *Χαμαιλέων λευκός. Ἰξία.* Chamaeleon albus.

Nomina ejus Andalusia شوكة العلك et
شكراد, berbericum اداد. Diosc. III. 8. Galen. VIII.
2. 6.

8. اشنان Ushnân. Herba Alkali ejusque cineres.

Abu Hanifa: Plurimae sunt hujus herbae spe-
es. Nostra illa est, quam ad lintea abluenda ad-
ibent. Elbakri: Est planta sine foliis, caulibus
racilibus, nodosis, succulentis. Lignum uritur.

89. اشنان داود Ushnân dâved.
Est Zufa jabes (زوفا يابس), Hyssopus.

90. اشراس Ishrâs.

Persice Serish (سريش). Est glutinis sutorii genus praestantissimum, quod conficitur ex radicibus herbae, quam plerique cum asphodelo (خنثى, Chantha) confundunt. Sed illius folia latiora sunt et ad figuram rotundam magis vergunt; caulis longior, qui florem album fert nonnullo rubore tinctum. Fructus inde provenit rotundus, qui acrimoniam habet cum austeritate conjunctam. Radix longior et durior quam asphodeli et rubrior, quae aquae injecta viscosum reddit humorem. In frigidis locis Syriae et Mesopotamiae nascitur, siccataeque radices mola in farinam conteri solent et exportari. Abulabbas elnabati: Herba in Asia notissima, quae e Chorasana advehitur. Radix, asphodeli radici similis, molitur farinâque utuntur bibliopegi ad chartas glutinandas. Radicis enim farina cum aqua manibus trita vel tabulas conglutinat.

91. اشقون Hamb. (اصغون Matrit.) Ashkun. Ἰσόπυρον. Isopyrum.
Diosc. IV. 119. Gal. VI. 9. 7.

92. اصابع صفر Asâbia Sufr. Digiti citrini.
Elgafeki: Herbarii Andalusii hanc plantam nominant manum Ishatae (عيشة) et manum Mariae. Ramos habet longos et tenues, flores purpureos; radix forma manum infantis refert. Provenit

littoribus arenosis. Elmachusi, ماجوسى: orsui animalium venenosorum convenit. Pythagoras, بذيغورس: Succedaneum proponit compositum. — Avic. I. p. 131. Abum. p. 30.

3. اصابع فرعون Digiti Pharaonis. Corallium?

Mutati in lapidem adferuntur e mari Meccensi, gitali longitudine. Conveniunt recentibus vulneribus.

4. اصابع هرمس Digiti Hermae. Hermodactyli.

Sunt hermodactyli سورنجان, Surenchân, sive شبلند (شنبليل Beith. in lit. ش.) ubi vide. — vic. I. p. 138.

95. اصابع العزارى (العذارى Hamb.)

Sunt racemi, fructibus glandium magnitudine, ui in nonnullis Andalusiae partibus uvae bovillae cantur.

96. اصابع الفتيات (القبنار Hamb.)

Abu Hanifa: Est herba bene olens فرنجمشك, cimum caryophyllatum, quod vide.

97. اصف Asaf. Capparis sive ejus radix.

Cf. كبر, Kabar.

8. اصطفلين Istoflin. σταφυλῖνος. Pastinaca.

Cf. جزر Chasar.

99. اصطرك Istorak. στύραξ. Styrax.

Cf. ميعة يابسة Miat jabisat. — Avic. I. p. 129.

100. اضراس الكلب Adsrâs Elkalb. Dens canis.

Est بسبانج, Besbânech, polypodium, quod vide.

101. اطرمالة Atarmâlat.

Elgafeki: Planta altitudine hominis, foliis cannabinis (شهدانج, Shahdânech), sed brevioribus, spicata, fructu avellanae simili, flore luteo. Totius plantae superficies succum exstillat viscosum, melligenum. Semina ad collyria contra psorophthalmiam adhibentur.

102. اطرية Atrit.

Avicenna: Est genus decoctionis, factum ex azymo, quod cum carne et sine carne coquitur etc. Avic. I. p. 139.

103. اطباء الكلب Atbâ Elkab. Ubera canis.

Est سبستان, Sebestan. Cordia Sebestana. Spreng. hist. rei herb. p. 215.

104. اطا Atâ. *Ἰτέα.* Salix.

Cf. غرب Gareb. — Avic. I. p. 138.

105. اطماط Atmât. Avellana Indica.

Nabathacis رتة Retta, Indis فارج Fârech, Arabibus بندق هندى bunduk Hindi adpellatur, ubi videas. — Avic. I. p. 138.

106. اظفار الطيب Atsfâr Eltib. Ὄνυχες. Ungues odorati. Strombus lentiginosus. (Blatta Byzantina.)

Hali Ben Ahmed: Est res aliqua aromatica, nigra, unguibus similis. Ibn Redvân: Animalculum multigenere, cujus species aliquot in mari Arabico, aliae in mari Bassorensi, aliae in insulis Persicis et in Aegypto. Diosc. II. 10. — Avic. I. p. 128. Abum. p. 31.

107. اعين السراطين Oculi (lapides) cancrorum.

Cf. سنجسبوية, Sanchasbujat, grana quaedam arboris nigra.

108. اغراطين (اغيرطن) Ἀγήρατον. Ageratum.

Diosc. IV. 59. Galen. VI. 1. 6.

109. اغنس Ἄγνος. Vitex.

Cf. بنجكشت, Benchakesht.

110. اغيرس Αἴγειρος. Populus graeca sive nigra.

Cf. حور رومى, Haur Rumi.

111. اغرسطس Ἄγρωστις. Agrostis.

Cf. نجم Nachm et ثيل thil.

112. اغالوخى sive اغالوجى (اغالوخن Matr.) Ἀγάλλοχον. Agallochum. Lignum Aloes.

Cf. عود. — Vocatur et lignum Indicum et lignum suffitus (بخور). — Avic. I. p. 129.

113. اغليقى *Γλεῦκος.* Vinum coctum.

Persice ميبختج, Maibachtech.

114. افيتمون *'Επίθυμον.* Epithymum.

Sunt, qui hoc vocabulum graecum et qui syriacum habeant. Diosc. IV. 176. Gal. VI. 5. 14. Abu Choraich Elrâheb, خريج الراهب: Optimum est rubidum et bene olens, quod ex insula adfertur Cretensi (اقريطس). Hobaish: Biliosis et melancholicis humoribus opponitur. Elsherif: Confert spasmis. Elgafeki: Lumbricos quinque vel decem drachmae ejiciunt. Paulus: Alia est epithymi species, quae eodem modo purgat thymbraeque circumvolvitur. ἐπίθυμβρον. Ego: Epithymum, quod olim atque hodieque adhibent medici, e Creta advehitur. Etc. — Avic I. p. 130. Abum. p. 24.

115. افسنتين *'Αψίνθιον.* Absinthium (خترق Arab.)

Elsherif: Planta lanuginosa, altitudine propemodum arborea, foliis albidis, flore parthenio simillimo, minore, albido, orbiculo luteo. Abu Obaid Elbakri: Planta foliis cineraceis, flore luteo, altitudine arborea. Ego: Haec species, quam Elbakri descripsit, Cahirae cognita est nomine دسيسة, dasisat, frequentissima; certiorque sum factus, Thebaidos incolas potionem hujus plantae habere remedium probatissimum ad morsus scorpionum. Diosc. III. 23. Abu Choraich: In plurimis reperitur regionibus: plerumque adfertur ex Persia et monte لكام Lakkâm. Absinthium Syriacum opti-

num est. Gal. VI. 1. 75. Ruphus, روفس: Absinthium calefacit, levat, solvit, exsiccat caput, visum acuit, colorem faciei meliorem reddit lotiumque optime tingit. Sed multi absinthii usui adversantur. Hobaish: Potio biliosis convenit humoribus. Machhul: Haemorrhoides palpebrasqus induratas curat. Ahmed Ben Abi Châled: Galenus in libro suo ad Glauconem asserit, absinthium alvum adstringere et laxare. Ibn Samhun: Nunquam Galenus ea, quae Châled ipsum facit dicentem, est effatus. Liber experientiarum: Stomacho vires addit ciborumque adpetentiam adauget. Elsherif: Oleo junctum amygdalino morbis aurium confert. Diosc. V. 49. de vino absinthite. — Avic. I. p. 125. Abum. p. 24.

116. افيقطيس 'Ἐπιπακτίς. Epipactis.

Diosc. IV. 107. Elgafeki: Refert Costâ Ben Lucas, esse herbulam foliis rutae similibus, pilosis, intubaceis, tres digitos longis, seminibus atriplicis (سرمق, sarmak) nigris, raro albis. Bibitur contra venena letalia. Efficacior radix. Crescit in locis humidis.

117. افيقوون 'Υπήκοον. Hypecoum.

Diosc. IV. 68. Gal. VIII. 20. 6. Elsherif: Consopit dolores.

118. افيون Opium.

Est lac sive succus papaveris nigri. Eltamimi: Genuinum quidem opium neque in Occidente neque in Oriente gignitur; indigena Aegypti et imprimis Thebaidos prope Asiut (اسيوط). Diosc. IV. 65.

Avic. I. p. 133. Chavâs Ben Mohraris (خواص مهراريس): Opium aceto junctum si asini naso illinitur, oculis lachrymantibus rudit. Alius: Succedaneum est semen hyoscyami. — Abum. p. 36.

119. افيميدون Ἐπιμήδιον. Epimedium.

Diosc. IV. 19. Gal. VI. 5. 15.

120. افيوس Ἄπιος. Apium.

Diosc. IV. 174. — Sunt, qui hanc plantam اشخاص et raphanum sylvestrem (فجل برى) adpellent.

121. افشرج Afsharach.

Succus expressus ex plantis, praesertim fructibus et vinum, quod ex ejusmodi succis expressis conficitur, velut pyrorum, pomorum, aliorum fructuum atque herbarum, quae suis quaeque locis memorabuntur.

122. افعى Afa. Vipera.

Gal. XI. 1. 1. — Elephantiasi viperarum carnes conferre, tradit Beithar historiis aliquot adjectis notae isti Galeni narratiunculae de viro elephanti obnoxio sanato potu vini, in quo vipera erat submersa, inter quas haec est: Similis elephantis sanatio successit in agro Murciano haud procul a patria mea. Laboraverat enim vir quidam eodem morbo balneoque uti volebat. Qui quum puellam pulcherrimam haberet concubinam, cui res suas commiserat, eam secum ad balneum duxit. Habitabant non ita procul a balneo in loco arido, viperis pleno, quarum una

in situlam apertam inciderat ibique erat mortua. Puella autem, optimo hoc modo se ab hero suo liberari posse rata, quum haud deessent, qui ipsam amarent, hero aquam illam epotandam propinat; itaque sanitatem praeter opinionem recuperat. Diosc. II. 18.

123. اقحوان Ukhuvân. Parthenium. Matricaria.

Quam plantam Arabes matricariam, Aegyptii nominant كركاش, Andalusii شجرة الكافور, plantam camphoratam, Ninivitae كافور. Duae sunt species, altera montana in frigidis montibus, hortensis altera. Diosc. III. 145. *παρθένιον.* Gal. VI. *ἀμάρακον.* Razes: Parthenii odor inducit somnum. Elbasri: Decoctio urinam pellit. Mosih Damascenus: Viscidos corrigit humores. Elsherif: Unguentum Venerem stimulat.

124. اقنثيون *'Ακάνθιον.* Acanthium.

Dumi genus in vallibus Andalusiis vocatum راس الشيخ caput senis. Radix calida, adstringens. Diosc. III. 16. Gal. VI. 1. 15.

125. اقثياقنثس *'Οξυάκανθος.* Oxyacantha.

Vocabulum graecum significat spinam acutam. Herbarii Andalusii hanc arborem حرموك (خبربوك Matrit.) adpellant. Diosc. I. 122. Gal. VIII. 15. 11.

126. اقطى *'Ακτή.* Sambucus.

Aliud hujus arboris nomen خمان Chamân

Persice سبوقة Sabbucat, Sambucus; tenera arbor نذقة. Ibn Samhun: Razes in libro Kafi كافى (خاوى?) dicit, sambucum esse remedium indicum speciesque duas esse cognitas شل et بل earumque vires esse resolventes. Diosc. IV. 171. Gal. VI. 1. 21.

127. اقنثا اريبيقى Ἄκανθα ἀραβική. Spina arabica.

Cf. شوكة عربية.

128. اقنثا لوقى Ἄκανθα λευκή. Spina alba.

Ita graece vocatur, arabice باذاورد bâdsâverd.

129. اقطن (اقطين Hamb.) Actin. Mungo. Lusit.

Genus leguminis, foliis phaseoli, baccis viridibus, quae paulo minores pisis. Cf. ماش, mâsh.

130. اكليل الملك Iklil Elmalek. Corona regia. Melilotus.

Is. B. Amrân: Herba foliosa, foliis viridibus, tenera, ramis subtilibus, flore luteo, seminibus parvis, rotundis, sinapi haud disparibus. Elgafeki: Multae meliloti sunt species; illa autem optima, quam Amrân describit. Alia species vocatur Carbuliat (قربولية), foliis plantaginis (لسان الحمل). Alii vero affirmant, melilotum Alexandrinum esse bene olentem ejusque folia porro (قرط) similia: odorem ficus edere, leniter aromaticum, florem esse luteum. Ego: Mea quidem aetate Alexandriae haec

pecies erat incognita; — Cahirae vero et Damasci am habent cognitam; — locoque meliloti habent lantam, quae fructus cornibus bubulis fert similes. Diosc. III. 41. Galen. VII. 12. 8. Bedigoras: Ieliloti succedaneum matricaria. Sofaien Andausius: Tumoribus hepatis splenisque convenit. — vic. I. p. 124.

31. اكليل الجبل Iklil Elchabel. Corona montana. Ros marinus.

Vulgaris planta Andalusiae, qua furnos calefaiunt, in montibus locisque asperis; Alexandriae olitur in hortis herbisque accensetur aromaticis; Cahirae opinantur, esse carum sive careum (قردمانا), n quo errant. Namque carum semen est et ros mainus herba. Et Elsherif quidem rorem marinum ro libanotide Dioscoridis (III. 79.) perperam habet. Galenus enim et Dioscorides roris marini plane nulum injiciunt mentionem. Elgafeki: Frutex ligno uro, floribus subcoeruleis sive albidis, foliis amaris dstringentibus, fructu duro nigris seminibus pleno. Urinam mensesque ciet; hydropi confert. Venatores t piscatores, posteaquam praedam exenteraverunt, ore marino ventrem infarciunt, ne vermiculi inascantur.

132. أكتمكت Iktamakt. Aetites.

Minhâch: Sunt hujus lapidis species diverae, unde modo حجر الولادة lapis parturientis, modo حجر العقاب lapis aquilae vocatur. Aristoteles: Venit ex India; in hoc lapide alius lapillus moveur, quando agitatur, quem Graeci aetiten nominant; quod lapidem significat, qui suppositus partum pro-

movet. Masuja vires ei tribuit paeoniae. Elgafeki: Dicit Kosufrates (كسوفراطس?), hujus lapidis, quem Graeci aetiten vocant, quattuor esse species: primam inveniri in Arabia felici, gallae similem, nigram; secundam in Cypro, lapillo sive nucleo majore Arabico, molliore, arena saepius admixta; tertiam in Armenia (لوبينة?), parvam, colore arenaceo, lapillo molli, albo, facile fragili; quartam in agro Antiocheno, albam, rotundam; aquilas hunc lapidem in nidum gestare ad partum promovendum atque inde derivari nomen. Elsherif: Dextra qui hunc lapidem tenent, invicti e pugna egrediuntur. — Avic. I. p. 136. Abumans. p. 31. Diosc. V. 160

133. اكر البحر Okr Elbahr. Pilae marinae.

Abulabbas Elnabâti: Est corpus lanuginosum, quod in profundo mari nascitur, foliis asphodeli similibus, longis, radice cyperi. Corporis massa rotunda, ad radicem nigra, pomorum aurantii magnitudine. Ejicitur e mari procellis agitato. Radix usta pulver dentifricio adhibetur.

134. اكمودران Ikmubarân. Verbena. (اكمودان Hamb.)

Cf. رعى الحمام pastus columbinus. $\pi\epsilon\rho\iota\sigma\tau\epsilon\rho\epsilon\acute{\omega}\nu$.

135. اكرار. Ikrar. Heliotropium.

Abul. Elnabâti: Haec planta fructu destituta vocatur طرنشولى, tornasol (Hisp.), fructifera

نبي. Ego: Apud Syros vocatur صامر يوما, uod vocabulum videas.

36. اكل نفسه Akil nafsih. Excsor sui ipsius. Euphorbium.

Cf. الفربيون.

37. البج (البج Matrit. النج Hamb.) Elbach.

Ibn Redvan: Radices albae, punctis nigris stinctae, quae ex India adferuntur. Vocantur et دوا الشر remedium[1]) epinyctidum. Medentur ter-inis. — Amon in versione Hispanica pro لبخة ersea habet. cf. Abdollat. ed. Sacy. p. 49. et sqq.

38. اللبنى Ellobna. Οἰνάνθη. Oenanthe.

Elsherif: Graece haec planta significat الاهال (?). At equidem eam daucum esse puto ne-e aliud ei indam nomen. Diosc. III. 125.

139. الاومالى Ἐλαιόμελι. Elaeomeli.

Graece significat mel oleosum; apud alios au-: mel Davidis. Diosc. I. 37.

140. الاطينى Ἐλατίνη. Elatine. Lupulus.

Cf. لبلاب الماجوسى Convolvulus magicus. In dalusia nostra adpellatur سبكيبة et ab aliis سراويل الظل, serâvil eltsolul. Diosc. IV. 40. l. VI. 5. 5. Liber experientiarum: Labia vat ulcerosa.

1) Plin. XX. 6. epinyctides — pustulae liventes et noctibus uietantes.

141. الوبن *Ἄλυπον.* Alypum.

Diosc. IV. 177. Elgafeki: Dicit patriarcha in versione sua operis Galeni, alypum nasci in littoribus, calefacere et purgare.

142. الاسفاقس *Ἐλελίσφακον.* Salvia.

Diosc. III. 35. Nicolaus monachus asserit, graece significare linguam cameli. Fallitur tamen, elelisphaco confuso cum elaphobosco (رعى الايل). In Andalusia vocatur شالبية (Salvia) et ناعمة. Gal. VI. 5. 8. Ibn Cholchol: Qui salviam in ore tenent, melius faciunt verba. Dios. V. 71. de vino e salvia.

143. الية Eljat. Cauda ovis vel arietis adiposa.

Avicenna et Masuja: Alimentum pravum, durum, quod difficile concoquitur.

144. الانيون *Ἑλένιον.* Helenium.

Cf. راسن. Elgafeki in libro suo de theriaca Galeni refert, helenium provenire in terra امة. Vocatur in Andalusia بقلة الرماة, herba sagittariorum, quam vide.

145. الاطى *Ἐλάτη.* Abies.

Arbor pino similis, resinosa. Auctor libri de agricultura Graecorum dicit, esse nucem pineam ejus fructum, amygdalae similem.

146. الب Ilb.

Abu Hanifa: Arbor citreae similis, sed mi-

or et spinosior, foliorum aliarumque partium succo enenata et lethalis. Ibn Nosaim (نسيم): Leoes si hujus arboris medulla foliisve carnibus adositis vescuntur, obcaecantur surdique fiunt.

147. املج Amlech. Emblicae.

Is. B. Amrân: Fructus baccati nigri, nucleis raediti, oculo bubulo similes, styptici, qui ex India eniunt. Fructibus solis sine nucleis utuntur. Hoaish: Vires habent easdem cum myrobalanis اهليلج, Ihlilech. Lacte conditi شيراملج vocantur, lâserchuja: Adstringunt, capillorum radices ac omachum roborant. Chark (شرك, Charaka) ndus: Calefaciunt et sunt domini medicinarum. e virtute emblicarum etiam citantur Mosih, Maija, Bedigoras, Judaeus, Avicenna, Elsherif, Liber xperientiarum. — Avic. I. p. 128. Abumans. 23. — mblica officinalis Gaertn. Phyllanthus Emblica in. Spreng. hist. rei herb. I. p. 223.

148. امبرباريس Berberis.

Persice زرشك. Reperitur in Hispania, Graea, agro Damasceno, terra sancta in montibus Baitensibus (بيروت) et Balbecensibus بعلبك. harmacopolae Cahirenses et Damasceni fruticem raecum habent optimum. Liber de agricultura: rbor fructu parvo, puniceo, acerbo. — انبرباريس vic. I. p. 131. Abumans. p. 17.

149. امبروسيا Ἀμβροσία. Ambrosia.

Diosc. III. 119. Gal. VI. 1. 27.

150. امدريان Amedriân.

Frequens in terra sancta et Charam (جرم) atque in coemeteriis portae orientalis Damasci ejus que vicinia. Primo aspectu videtur esse capparis Hobaish: Succus robur addit hepati et tumore dissolvit. Abul. Elnabati: Epotus morsui scor pionum et viperarum medetur; leucomata dispellit

151. امسوخ Amsuch.

Planta nodosa foliis fere olivae, fructu rubro adstringente, amaro. Est species اذناب الخيل caudarum equinarum, quae arabice dicitur نابيب. Anâbib, persice ساله Sâla. Elgafeki: Duae sun species, major et minor. Minor habet ramos duros folia olivae, truncum crassum lignosum; flore fruc tuque caret; radix lignea; provenit in locis petro sis. Decoctio adstringit et confert herniis morbis que renum et vesicae. Cocta cum ficis tussim mi tigat. Pulvis inspersus vulneri celerius inducit c catricem.

152. اماريطن (امارنطن?) 'Αμάραντον. ('Ελι χρυσον sive Χρυσάνθεμον. Paris. mg.) Amaranthus.

Plurimi auctores pro specie parthenii haber easdemque ei tribuunt vires; equidem autem pr specie abrotani (قيصوم, kaisum) habeo. Dios IV. 57. Gal. VI. 1. 29. ἀμάραντος.

153. ام وجع الكبد Om vachia elkib Mater dolentis hepatis.

Ahmed Ben David: Herba parva, portul

ie similis, flore fusco, rotundo, qua oves pascun-r. Succus doloribus hepatis biliosisque humoribus onvenit.

54. ام غيلان. Om gilân. Spina Aegyptia.

Elnabâti: Est nomen spinae arabicae (سمر amr) dicitque Abu Hanifa, vulgo ita appellari ar-orem quandam proceram (طلح talh, acacia). — vic. I. p. 132.

55. ام الكلب Om elkalb. Mater canis.

Abulabbas Elhâfez (حافظ): Arbor mon-na, flavens, cubitalis, foliis ligustri, latioribus, le-ier asperis, flore luteo tithymalo (يتوع) simili. go: Nascitur in Aegypto et exportatur ex pro-ncia Cahirensi et Raka Musa (ركع موسى). ucci drachmae duae cum oleo potatae viperarum orpionumque venena vomitu evacuant.

156. امعا Amaâ. Intestina.

Razes in libro de alimentis noxiis: Coquenda on sunt cum albo cibario (quod ex carnibus, ce-s, oleo, butyro et caseo sicco componitur), sed um ferculo, cui nomen النقانق.

157. انجبار Anchabâr.

Elgafeki: Planta scansilis, quae rubis impli-at palmites, in ripis Euphratis frequens, foliis tri-olii, pulverulentis; caulibus rubentibus; flore ru-ro; radice polypodii, profunde in terram defixa, uberrima, styptica, e cujus corticibus degluptis suc-us exprimitur rubicundus ut succus mororum, qui

ad drachmam propinatur. Cum saccharo syrupu ex eo paratur. Est remedium praestantissimum hae morrhoidum, alvi fluxionum sanatque ulcera.'

158. اناغورس *'Ανάγυρος.* Anagyris.

Arbor, quae in Aegypto adpellatur حب الكلى (Hab elkola); crescit in Aegypto atque Italia. Di osc. III. 157. Gal. VI. 1. 40.

159. انثليس *'Ανθυλλίς.* Anthyllis.

Diosc. III. 143. Gal. VI. 1. 46.

160. انجدان Enchudân. Laserpitium sive Silphium. Ferula assa foetida.

Medici nonnulli folia arboris laserpitii esse di cunt sive assae (حلتيت hiltit) atque hiltit (assa, laser) verum ejus resinae est nomen. Is. B Amrân: Duplex est species assae: alba, quae e alimentum et remedium est cujusque radices محروت mahrut, vocantur; altera nigra. Abu Hanifa eadem fere habet. Mohammed Ibn Abdun (عبدون): Crescit in Babylonia atque oleribus adnumeratur Abu Obaid el Bakri: Species nigra ejusque suc cus male olent Indisque هنك, Hink, nominatur Diosc. III. 84. Gal. VIII. 18. 16. — Avic. I. p. 130. Abumans. p. 20. Reiske Observat. med. ex Arab. monum. (Lugd. Bat. 1746.) p. 15.

161. انيسون *"Ανισον.* Anisum.

Diosc. III. 58. Gal. VI. 1. 48. Razes: Hydropes et ventositates resolvit. Honein: Adhibe-

ur ad collyria in epiphora. Liber experientiarum: Gingivas putres roborat. — Avic. I. p. 125. Abumans. p. 21.

162. انجرة Enchurat. Urtica.

Synonyma sunt قريص (korrais) et حريق (horraik) ab urendo. Soliman Ben Hasan: Planta foliis asperis, flore luteo, aculeis parvissimis, qui oculis vix conspiciuntur, tacti vero cutem urunt et colorant. Duae sunt urticae species, major et minor. Diosc. IV. 92. ἀκαλύφη. Gal. VI. . 13. Machhul: Seminum urticae drachmae duae cum syrupo purgant. Liber experientiarum: Semen calculos renales sanguinisque coagula solvit. — Avic. I. p. 133. Abumans. p. 27.

163. انغرا Ὄναγρα. Onagra.

Diosc. IV. 117. Gal. VIII. 15. 6. Ruphus in libri sui de melancholia tertio capite dicit, onagram aeque ac vinum exhilarare animum.

164. انف العجل Anf Elichl. Nasus vituli. Ἀντίῤῥινον. Antirrhinum.

Diosc. IV. 131. Gal. VI. 1. 49.

165. اندروصارون Ἡδύσαρον. Hedysarum.

Diosc. III. 136. Gal. VI. 7. 2.

166. اندهمان Andhimân. (اندهيمان Gol. Lex.)

Razes: Medicamentum vulgare Carmanicum ad cohibendas et alvi et alias fluxiones, cujus succedaneum bolus Armena cum malicorii et santali albi semisse. Bedigoras: Ventrem detinet.

167. اندروساقس *'Ανδρόσακες.* Androsaces.

Est leguminum genus piso simile, quod apud Arabes multis gaudet nominibus v. c. ملاح mullâh. Diosc. III. 140. Gal. VI. 1. 42.

168. انبطرون (انيطرون Codd. vitiose. V Gol. Lex.) *"Εμπετρον.* Empetrum.

Diosc. IV. 178. Gal. VI. 5. 13.

169. اناغاليس *'Αναγαλλίς.* Anagallis.

Diosc. II. 209. Gal. VI. 1. 39. Oribasius (اريباسيس): Potio anagallidis cum succo thymi et sinapi hirudines e faucibus ejicit. Elzahrâvi Gargarisma anagallidis hirudines interimit.

170. انفس النفس Anfas Elnafas.

Elsherif: Adpellat hanc plantam Ibn Rachiat hatamen (حاطامن). Est annua, foliis erucae, flore luteo. Apes ea delectantur. Lac auget exhilarat.

171. انقون Incun. Rosa foetida.

Cf. ورد منتن.

172. انقراقون Encarâcun. (انقواقون Hamb انقوانقون Gol.).

Medicamentum Persicum, quod singulari pollet exhilarandi facultate, unde etiam خرم (Chorrem Pers.) et مريحة Arab. adpellatur i. e. exhilarans. Avic. I. p. 137. انقراسقون.

173. أنزروت Anzarut. Sarcocolla.

Diosc. III. 89. Gal. VIII. 18. 4. Eltabari: ırticulis luxatis confert inuncta. Ibn Masuja: 'ituitam solvit viscosam. Hobaish: Remedium ›rtissimum, carnes ulcerum fungosas exedit et pi-uitam bilemque evacuat. Ego: Medici vulgo exi-timant, parvas tantum hujus medicamenti adhiberi osse doses; sed vidi Aegyptias mulieres majores oses unciae unius duarumve assumere illaesas cum ucurbitis, quando balneis exeunt, sibique persuadere omperi, ipsas obesas et corpulentas ita evadere. — ıvic. I. p. 127. Abumans. p. 36.

174. أنفحة Infahat. *Πιτύα.* Coagulum.

Gal. X. 11. Diosc. II. 85. Honein: Coagu-um cuniculi conceptionem impedit et cum aceto ɛpilepsiae confert. Athursofos (اطهورسفس!): Coagulum leporis cancrorum est unguentum. Elta-ɔari: Mulier gravida si leporis maris coagulum ɔotaverit, masculum edet foetum; sin feminae, fe-ninam. Elisraili: Coagulum onagri cum aceto ıydropi incipienti convenit. Gal. X. 12. de coagulo ɔhocae. — Avic. I. p. 128. أنفحة. Abumans. p. 19.

175. أنبج Anbach. Fructus conditus arboris Indicae.

Cum melle ex hoc fructu conficitur conserva. Abu Hanifa: Arbor indigena in Arabia haud pro-cul a loco Amân (عمان). Duplex fructuum color et amygdalarum et prunorum acidusque sapor ut uvae Damascenae (موز mauz).

176. انتلة السودا Antolat Elsudà. Zedoaria nigra.

Vocatur in Andalusia جدوار Cheduar habetque folia coriandri et multos radicum ramulos; habitat in montibus. Ibn Elkenâni (كناني): Mihi est narratum, in monte aliquo prope Zaragozam ex una radice duas provenire herbas; alteram vocari طوارة (φθορὰν), napellum eamque esse venenum lethale, aliam انتلة, illius antidotum. Avicenna eam adpellat ترياق البيش, antidotum napelli.

177. انتلة البيضا Antolat Elbîdà. Zedoaria alba.

Frutex humilis, qui Andalusiis فهيق (نيهق Gol. Lex.) nominatur, foliis sennae, odore acri, aromatico, flore subflavo. Folia contra tormina flatusque praescribuntur.

178. اندراسيون Vox Syr. Andrasiun. Peucedanum. Diosc.

Latini ita nominant suffitum Gordiacum (بخور الاكراد), qui apud Andalusios audit يربطورة Jarbaturat.

179. انب Anab. Melongena.

Cf. بادنجان, Bâdinchân.

180. انجوك Gol. Anchuk. (انحرك Matrit. Hamb.) Sampsuchum. Majorana.

Cf. مرزنجوش Merzenchush.

81. انقرديا 'Ἀνακάρδια. Anacardi. Fructus Indici.

Cf. بلادر, balàdor (vox Indica).

182. انجدان رومى Anchudân graecum.

Cf. سيساليوس, Sesceli.

183. انتونيا Endivia.

Ibn Masa (ماسه): endivia Damascena, lafolia.

184. انبوب الراعى Virga pastoris.

Cf. عص الراعى et مزمار الراعى: Mosih: est species sempervivi (حى العالم).

185. اناكير Anâkir.

Secundum Honein ita vocatur anagyris, de qua antea erat sermo.

86. انفاق Onfâk. 'Ὀμφάκιον. Omphacium. Est succus uvae acerbae, nondum maturae.

187. انجسا Ἄγχουσα. Anchusa.

Cf. شنجار Shunchâr. — Avic. I. 135. ابوجلسا.

188. انبالس Ἄμπελος. Vitis vinifera.

Cf. كرم.

189. انبالس اغريا Ἄμπελος ἀγρία.

90. انبالس لوقى Ἄμπελος λευκή. Vitis alba. Est etiam bryonia, فاشر fâshir.

191. انبالس باليا "Αμπελος μέλαινα.

Genus vitis albae scansile. Cf. كرمة سورا sive فاشرشين, fâshirshin.

192. اهلال قسطا Ahlâl costa. Costus hortensis seu Mentha saracenica.

Elgafeki: Est planta odorifera, aromatica, quae in cubiculis colitur, floribus ex albo viridibus.

193. اواقنتوس 'Υάκινθος. Hyacinthus.

Sunt, qui hanc plantam حندقى nominent. Diosc. IV. 63. Gal. VIII. 20. 1.

194. اونوبروخيس 'Ονοβρυχίς. Onobrychis.

Diosc. III. 160. Gal. VIII. 15. 8.

195. اونوما "Ονοσμα. Onosma.

Est species anchusae (شنجار). Diosc. III. 137. Gal. VIII. 15. 7.

196. اوبغلضين 'Υπόγλωσσον. Hypoglossum.

Ibn Cholchol: Ita nominantur multorum animalium linguae. Diosc. IV. 130. Gal. VIII. 20. 7.

197. اوز Ivaz. Anser.

Eltamimi: Alimentum commendabile, quod bonos creat humores.

198. اوبوطيلن Aubutilon. (اونوطيلون Gol. Herbae vulnerariae species.)

Avicenna: Est planta similis cucurbitae. Avic. I. p. 137. اوبوطيلون cf. Gol. Lex. p. 192.

199. اولستيون Ὁλόστιον. Holostium.

A botanicis Andalusiis vocatur جبر et جبرة. Diosc. IV. 11. Gal. VIII. 15. 4.

200. اوسيد Usid.

Razes: Species Nenupharis Indici, quae calefacit et exsiccat. Elbalsi (البلسى): Herbarii Afri dicunt, solvere drachmam unam ventositates. — Avic. I. p. 138.

201. اوقيمونداس Ὠκιμοειδές. Ocimoides. (اوقيمويداس Gol.)

Significat plantam, quae ocimo (باذروج) est similis. Vulgaris est in Africa et frequentissima in monte Macus (ماكوس) Tunetano, ubi ipse eam collegi. Ab Afris botanicis appellatur لسيعة. Diosc. IV. 28. Gal. VIII. 24. 2.

202. اوسيرس Ὄσυρις. Osyris.

Diosc. IV. 141. Gal. VIII. 15. 19.

203. اوروبنكى Ὀροβάγχη. Orobanche.

Vocatur etiam خانق الكرسنة et اسد العدس Leo lentis, Cahirae هالوك, qui vicinas plantas omnes perimit. Lenti est similis. Latinum ejus nomen طراثيث tharâthith. Diosc. II. 171. Gal. VIII. 15. 15.

204. اوفاديا Aufâdiâ.

Est succus cucumeris asinini (قثاء الحمار, kinnâ elhimâr.)

205. اوراسالينون 'Ὀρεοσέλινον. Apium.

Cf. كرفس, karafs.

206. اوليدا (Gol. اوليرا) Ὄλυρα. Olyra.

Est genus tritici, duplici grano in eodem cortice, quod Arabiae felicis incolae كنيب, kenib, vocant, quod videas.

207. اوقيمون Ὤκιμον. Ocimum.

Nomen graecum. Cf. باذروج.

208. اودر Ὕδωρ. Aqua.

Nomen graecum aquae, de qua alio loco disseram.

209. اونومالى Οἰνόμελι. Mulsum.

Graece vinum cum melle mistum ita vocatur. Diosc. V. 16.

210. اونبا (اوتنا Gol.). Ὀθόννα. Othonna.

Diosc. II. 213.

211. ايماروقالس Ἡμεροκαλλίς. Hemerocallis.

Est سوسن اصفر Lilium flavum sive سوسن خطايى Lilium Chataicum. Mihi vero hanc plantam ostendit Sharef, judex illustris (شرف القاضى الفاضل), quam Damasco Cahiram secum tulerat. Diosc. III 127. Gal. VI. 7. 3.

212. ايمونيطس Ἡμιονῖτις. Hemionitis.

Diosc. III. 142. Gal. VI. 7. 4.

213. ايرابوطانى ʽΙερὰ βοτάνη. Verbena.
Diosc. IV. 61. περιστερεών.

214. ايثوفيس Αἰθιοπίς. Aethiopis.
Diosc. IV. 103.

215. ايداريذا 'Ιδαία ῥίζα. Idaea radix.
Diosc. IV. 44. Gal. VI. 9. 1.

216. ايديقون (pro انديقون). 'Ινδικόν. Indicum.
Est species purpurae (فرفير ferfir.) Diosc. V. 107.

217. ايريغارن 'Ηριγέρων. Senecio.
Herbarii Andalusii hanc plantam بربا (شربا Gol.) el شيخ الربيع appellant. Diosc. IV. 95. Gal. VI. 7. 5.

218. ايرسا ῏Ιρις. Iris.

Est radix lilii (سوسن). Galenus hanc plantam omisit. Diosc. I. 1. Avic. I. p. 132. Razes: succedaneum est mezereum cum lacte لقاح (floris palmae). — Abumans. p. 30.

219. ايهقان Ihacân. Eruca.

Dicitur esse جرجير, Chirchir, eruca sylvestris. Elnabâti: Planta vulgaris in Arabia, in vallibus arusiis (عروس) frequens, atriplici similis, sinapeos sapore. Abu Hanifa eadem de hac planta refert.

220. ايدع Aidah. Sanguis draconis.

Cf. دم الاخوين. Abu Hanifa eldainuri

(الدينورى): Est arboris lachryma (gummi) rubra, quae ab urbe Scutari (سقطرا) Slavoniae adfertur et vulnera sanat.

221. ايل Ijal. Cervus.

De carnibus cervinis Galenus, Avicenna, Razes et Dioscorides laudantur, de sanguine et pelle Dioscorides. Avenzohar: Cornu cervi limatum cum aceto leprae conducit.

Litera Be.

1. بابونج Bâbunech. *'Ανθεμίς.* Chamaemelum. Chamomilla.

Diosc. III. 144. Ego: Chamaemelum Dioscoridis albis est floribus, quod Cahirenses كركاس et Andalusii المقارحة (Gol. مفرحة exhilarans) nominant, quod ex latino repetendum est sermone nomen, (?) Afri اقحوان, parthenium, raroque hac herba utuntur, saepius herba يابوق Elnabati. Iâbuc est optima species, quae in Hispaniam transvecta hodiedum ibi invenitur. — Avic. I. p. 139 Abu Mans. p. 42.

2. باذرنجبويه Bâdserenchebuje. *Μελισσόφυλλον.* Melissa. Citrago.

Vocabulum Persicum, quod significat citri odorem. Apud Hispanos huic herbae nomina sunt بقلة الاترجية, Olus citrinum, et ترنجان. Galenus

anc herbam omisit. Planta est, quae animi tritistitiam exhilarat. Diosc. III. 108. Avic. I. p. 144. — bu Mans. p. 40.

. بادورد Bâdseverd. *Ἄκανθα λευκή.* Spina alba.

Diosc. III. 11. Gal. VI. 1. 16. Elmachusi, ماجوسى: Radix in diuturnis et malignis febribus dhibetur. Machhul: In tinea illinitur. Avic I. . 140. Abu Mans. p. 43.

. بادروج Bâdseruch. *Ὤκιμον.* Ocimum. Basilicum.

Synonyma sunt حوك et ريحان روحانى. Ierba vulgo nota. Dios. II. 170. Gal. VIII. 24. 1. vic. I. p. 146. — Abu Mans. p. 39.

. باقلى Bâkila. *Κύαμος ἑλληνικός.* Faba graeca.

Gal. VII. 10. 59. Diosc. II. 127. Avic. I. . 148. Paulus. Niunius (نبونيوس?) in libro e agricultura Persica: Faba debilitat memoriam omnumque aufert, flatus gignit. Si gallinae iis vesuntur, ova amplius non pariunt. Costus, قسطس: aba tristitiam adfert et animum demittit. Liber xperientiarum: Mixta cum ورش (calculo veicae felleae vaccarum) emollit palpebrarum induraones. — Abu Mans. p. 37.

. باقلى قبطى *Κύαμος Αἰγύπτιος.* Faba Aegyptia.

Cahirae cognitae sunt nomine dactylorum vidium (جاماسة). Diosc. II. 128.

7. بان Bân. *Βάλανος μυρεψική.* Glans un guentaria. Hyperanthera Moringa.

Abu Hanifa: Arbor excelsa, tamarici simi lis, ligno levi, ramis viridibus, medulla farctis; fruc tus siliqua, viridissima, pisis albis fuscisve repleta pistaciis similibus; oleum exprimitur e fructibu diffissis, putaminibus molitis et cribratis. Diosc IV. 157. Gal. VI. 2. 1. Avic. I. p. 139. — Ab Mans. p. 44. Spreng. hist. rei herb. p. 261. Forsk Fl. Aeg. p. 76.

8. بادنجان Bâdenchân. Melongena.

Vocabulum Persicum. Arabice وعد, بذنج انب, معد. Razes: Stomacho conducit, noce capiti. Avic. I. p. 144. — Abu Mans. p. 38.

9. باخروجى Bâchiruchi.

Planta in arido et duro solo ad tria cubit excrescens, foliis rugosis, flore leviter rubro, cu grana succedunt nigra, ciceribus paulo minora molliora. Adstringit, haemoptysin compescit.

10. بامية Bâmia. Hibiscus ficulneus et escu lentus.

Herba pentagona Aegyptiaca ejusque fructu semenve edule. Elnabati: Fructus durus, nige orobinus, dulcis, qui cum carnibus coctus editur. - Abdallat. p. 16. 37. Spreng. hist. rei herb. p. 22 Prosp. Alp. de pl. Aeg. p. 44. Forsk. Fl. Ae p. LXX. CXVII.

11. بادزهر Lapis Badzahar.

Nonnulli nostratium medicorum nominant Baz har duas res, quae contrariae sunt indolis et nat

ne. Aristoteles: Lapidis color varius, flavus, inereus, glaucus, albidus. Antidotum venenorum. Gemma, quae e Sina Indiaque adfertur. In pala nnuli gestata venenosa animalia fugat. Ibn Mohammed Elhâseb, الحاسب: Soli expositus lais sudorem manat; qui si lambitur, malignis ebribus et ophthalmiis confert. Ibn Chomia, جميع: Hic lapis in corde cervorum invenitur.

2. باطاطيس (باطاسيطيس Conj.) *Πετασίτης*. Par. mg. Petasites.
Diosc. IV. 106. Gal VIII. 16. 15.

3. باريكلومناين *Περικλύμενον*. Periclymenon.
Elnabati: Sunt, qui habeant صريمة الجدى صريمة Ibn Beith. in lit. (ص) Sed errant. In ontibus Andalusiis ejus nomen est عبنيبة et ذات الاعبر. Diosc. IV. 14. Gal. VIII. 16. 13.

14. باطانجى *Καταναγκη*. Catanance.
Diosc. IV. 132.

5. بابلص *Πέπλος*. Peplus seu Papaver spumeum زبدى خشخاس.
Diosc. IV. 165. Gal. VIII. 16. 9.

16. باطس *Βάτος Ἰδαία*. Rubus Idaeus.
Cf. عليق Ollaik.

7. بارود Bârud. Lapis seu flos lapidis Asii. Aegyptiis est ثلج صينى, nix Sinensis. Cf. اسيوس.

18. بادامك Bâdâmek. Salicis species.

Arbor Hispanica, nota nomine نفس (يبن Gol.) et صفصاف, e cujus ramis crates plectuntur.

19. بازرود (بادرد Hamb. بارزد Gol. Bârzed.). Gummi Galbanum.

Cf. قنة kinna.

20. باروق Bâruk. Χαλβάνη. Cerussa.

Tunetanis hoc nomine vocatur cerussa. cf اسفيداج. — In Cod. Hamb. post verbenam ponitur

21. باباري Bâbâri. Πέπερι. Piper nigrum

Cf. فلفل fulful.

22. بارنج Bârench. Coccus.

Cf. النارجيل Nux indica major.

23. بارسطاريون Περιστερεών. Verbena.

Cf. رعى الحمام Pastus columbinus.

24. ببرالة Bobrâlla. Aristolochia longa.

Nomen est berbericum Aristolochiae longae Cf. زراوند طويل.

25. بتع Bita. Mulsum.

Vinum ex recentibus dactylis paratum. Cf. reliqua vina.

26. بباخم (باخم Cod. Hamb.) باجم Gol. Bachm

Potus e dactylis sive fructibus arboris Aegyptiae اثل, tamarisci. Cf. اثل.

7. ببخ (بخ Cod. Hamb. بج, buch, Gol.). Arbuti fructus. *Κόμαρος*.

Nomen Africum fructus arboris قطلب. Cf. Spreng. ad Dios. I. 175.

8. بخور مريم Bachur Mariám. Suffitus Mariae. *Κυκλάμινος*. Cyclamen.

Diosc. II. 193. Gal. VII. 10. 60. — Abu Man. 44.

9. بخور مريم اخر Alia species ejusdem plantae.

Ibn Elhaishem, هيشم: Planta foliis gramineis, caule cubitali, subtili, capitulis (umbellis?) luteis, anetho similibus. Mulier, quae hujus plantae (?)t radicem, non concipit.

0. بخور الاكراد Suffitus Gordiaeus. Peucedanum.

Cf. يربطورة Jarbatura, et اندراسيون.

31. بخور البربر Suffitus Berbericus.

Planta sarmentitia, quae una radice alte demergitur, per terram diffundens plurima filamenta, foliis tenuibus, rotundis, inter quae tenuissimus flos albicans prodit. Cf. سرغنت.

32. بختج Persic. Buchtech. Decoctum. Cf. مطبوخ

33. بدسكان et بداسكان Badâsicàn?

(Gigg. Simplicis medicinae genus. alii referunt براسقان). Planta calidae siccaeque qualitatis (...)miae opponitur humiditati.

34. بدنق (بدوة cod. Hamb.)?

Elgafeki: Planta, foliis apertis coriandro similibus, ramos ex eadem radice plurimos emittit; male olet; provenit inter segetes. Unguentum verrucas exedit.

35. بدليون Bdellium.

Graecum vocabulum significat quietem leonis. Cf. مقل, mokl.

36. برنجاسف Berenchâsef. Pers. Ἀρτεμισία. Artemisia.

Arabice شويلا, Shavila. Diosc. III. 118. Gal. VI. 1. 62. Elgafeki: Flores lutei majorem albi virtutem habent in obstructionibus febribusque tertianis. — Avic. I. p. 141.

37. پرسياوشان Pers. Persiâvushân. Ἀδίαντον Adiantum. Capillus Veneris.

Multa apud Arabes ei sunt nomina, inter quae est كزبرة البير, quia folia coriandro habet similia. Diosc. IV. 134. Gal. VI. 1. 7. Razes: Cum aceto oleoque illitum tineam capitis sanat. — Avic. I p. 146. Abu Mans. p. 42.

38. بردى Berdi. Πάπυρος. Papyrus.

Soliman Ben Hasan: Tritiora sunt nomina خوص et فرفير. Herba aquatica, foliis palmis similibus, scapo excelso viridescenti sive albido, e quo papyrum conficitur, quod ustum in medicamentorum formulis praescribitur. Elnabati: Dioscorides hanc herbam jam descripsit; provenit etiam inter segetes, capitulis allio porrove similibus. Aegyptii olim chartam ex hac planta ita parabant, ut m

ım a summo ad imum diffissam atque in laevi
ıula, partibus iterum conjunctis, expansam obdu-
rent loti aegyptiacae fructus in aqua soluti li-
ore siccatasque has laminas laevigarent. Diosc.
115. Gal. VIII. 16. 3. Soliman Ben Hasan:
ombustum papyrum pulvis est dentifricius. Min-
ıch: Sanguinis profluvia cohibet. — Avic. I. p. 148.
ɔu Mans. p. 47.

39. برطانيقى *Βρεταννική*. Britannica.

Diosc. IV. 2. Gal. VI. 2. 16. — Avic. I. p. 146.

). برنج Bernech sive برنق (برنك Avic.) sive
ابرنج.

Isaac Ben Amran: Persice ita vocantur
ana parva, rotunda, laevia, maculis nigris albis-
e distincta, odoris expertia, amara, Sinensia.
vic. I. p. 145. Hobaish: Lumbricos ejiciunt. —
ɔu Mans. p. 45.

41. بربينة Berbina.

Elgafeki: Planta foliis asperis, e viridi ni-
icantibus, cinereis, caulibus teneris, tetragonis,
ɔre coriandri. Pituitam vomitu evacuat et vento-
tatem solvit.

2. برقا مضرا? (برما مصر et برسبانا Cod.
Hamb. Trifolium Aegyptiacum?)

Liber de agricultura: Planta Cahirensis,
ıae exeunte mense Majo seritur, foliis sinapeos,
ıpore acri foeniculi, seminibus viridibus, bene olen-
bus jucundique saporis. Semina stomacho et he-
ıti conducunt, ebrietatem dissipant, haemorrhoides
ıant.

43. برقاكطرا? (برنانطو Cod. Hamb.?).
Gummi nucis Romanae. Amon.

Cf. كوهبان? (اللوبهان cod. Hamb.) Elgafeki: Semina, quae mense Julio sine floribus proveniunt; stomachum roborant. Sunt frequentia in hortis Babyloniis; vitae spiritus excitant.

44. برنوف Bernuf. Arbor Aegyptiaca.

Eltamimi: Arbor procera Punicae similis, foliis mespilinis sive aronicis, sed magis lanuginosis et pulverulentis, cinereis, odorem suffitus Mariae (cyclaminis Nr. 28. د.) spirantibus, inter quae florum luteorum pendent racemi. Folia porriguntur in eclampsia atque epilepsia infantium.

45. برد وسلام Berd Vasilâm. Plantago.
Cf. لسان الحمل Arnoglossa.

46. برهليا Nux Indica. Coccus.
Cf. رانج.

47. برشاذارو (برساندارو Hamb.) Virga pastoris.
Cf. Virgam pastoris.

48. بروانيا Bryonia. Vitis alba.
Cf. فاشر.

49. برنجمشك Berenchamisk. Species ocimi. Muscus Francicus sive Europaeus? Gol.
Cf. حبك قرنفلى, Ocimum caryophyllatum.

50. برغشت Bergesht. Genus oleris sylvestris.
Cf. قنابرى sive شجرة البهق.

1. بربر (بریر Berir. Gol.). *Ἄρακος.* Aracus.
Cf. الاراك.

2. برغوثی Berguthi. Psyllium, Pulicaria.
Cf. بزرقطونا.

53. بر. Bur. Triticum.
Cf. حنطة, hinta.

4. برنبس (بربیس) Bernis. Quercus species.
Cf. بلوط

5. برقوق Bercuc. *Βερίκοκκα* Sym. Seth.
ραικόκκια. Graecit. med. Albaricoque Hi-
pan. Aprikose Germ. Malum Armeniacum.
Cf. مشمش, Mishmish.

56. برهفانج Berhafânech.
Arbustum quoddam. Est مرماخور, marmâ-
nur, quod videas. — Avic. I. p. 206. مرماحور.

57. برم Baram. Mimosa flava?
Flores arboris سبط, Sebet, suaveolentes, in
ortis Bagdadensibus frequentis. — cf. Abdallat. p. 124.

58. برواق Barvâk. Asphodelus.
Cf. خشا. Conjicio خنثا.

9. بزرقطونا Bezeroctuna. *ψύλλιον.* Psyllium.
Persice افسیوس (اسفیوش Gol.); Graece
فسلیور. Dios. IV. 70. Gal. VIII. 23. 2. Ho-
aish: Semina in febribus biliosis acutis profi-
iunt. Avicenna: Sitim sedant. Ahron Elcas,

اهرن القس: Contraria sunt ventris doloribus, diarrhoeae, cephalalgiae. Razes: Nonnunquam syncopen lethalem adferunt; atque tunc antidotum est piper nigrum et cerussa. — Avic. I. p. 142. Abum. p. 40.

60. بزر الكتان Bazr Elkattân. *Λινόσπερμον* Par. cod. mg. Semina Lini.

Gal. VII. 11. 17. Diosc. II. 125. Abu Choraich, جريج: Renum vesicaeque ulcera sanant. Eltabari: Unguibus superimposita cum melle ceraque virginea spasmos resolvunt. Razes: Dolores consopiunt. Israili: Cum cerussa ac cineribus mista verrucas exedunt. Ego: Sunt abortiva, de quo mecum consentiunt Elchuz atque Ibn Vâfed. — Avic. I. p. 148.

61. بسفانج Pers. Besfânech. *Πολυπόδιον.* Polypodium.

Diosc. IV. 185. Gal. VIII. 16. 34. Is. B. Amran, Hobaish, Mâsuja de viribus hujus plantae citantur scriptores. Ibn Serapion, سراغيون: Humores expurgat viscosos, pituitosos. Avicenna: Flatus abigit. Ahmed Ben Abi Châled: Melancholiae medetur per septem dies cum drachmis duabus et dimidia cassiae decoctionis adhibitum. — Avic. I. p. 147. Abum. p. 43. بسبايج.

62. بسباسة Basbâs. *Μάκερ.* Macis.

Diosc. I. III. Is. B. Amran: Hic cortex eandem habet virtutem cum nuce moschata. Mosih idem asserit. Liber experientiarum: Ulceribus canalis urinae confert sanguinisque profluviis. Tia-

ıc, تبادوق: Succedaneum est nux moschata. —
ic. I. p. 148. Abum. p. 46.

3. بسذ Bossaz. *Κοράλλιον*. Corallium.

Diosc. V. 138. Paulus: Valde exsiccat et dysenteria constringit. Ben Masa: Est collyum. Razes: Collo suspensum (periaptum) epileiae convenit. Châled: Corallium combustum cum ummi arabico sanguinem sistit. — Avic. I. p. 147. بسد. Abum. p. 45.

4. بستان ابروز Bustân Abruz. Horti decus. Amaranthus.

Soliman Ben Hasan: Planta cubitalis, fois cucumeris, floribus purpureis, splendidis. In Hiania primus hoc medicamentum adhibuit Paulus lharâni, الحرانى. Succus est antidotum, quem erbarii Hispani adpellant نبال, nibâl Elmahusi: Ardorem jecinoris et stomachi restinguit.

5. بسر Busr. Dactyli immaturi, jam adulti. *Φοῖνιξ*.

Diosc. I. 148. Gal. VIII. 21. 6. Masuja: entris fluxus sistunt et gingivas roborant. — Avic. I. . 143. Abdallat. p. 74.

66. بسباس Bisbâs. Foeniculum.

Cf. رازيانج.

67. بسعبرا (بسعيبرا cod. Hamb.)

Est نرجس, narcissus, quem vide.

68. بسيلة (بسباة cod. Hamb.) Cicerculae genus.

Alba, multis granis plena; optima Kahirensis. Cf.. al. loc.

69. بستيناج Bastinâch. Tribulus.

Aegyptiis est خلال, gingidii species, visnaga. Seminum decoctio odontalgiae opponitur. Cf. حسك, hasak.

70. بشام Bashâm. Arbor balsamifera.

Abu Hanifa: Arbor foliolis parvis, satureja etiam minoribus, fructu destituta, succi lactei plena, bene olens. In montibus. Foliis nigrescunt capilli. Elnabati: Frequens in montibus prope Meccam, flore ex albo flavo, fructibus racemosis, edulibus. Invenitur et in Hispania. Lignum vocatur lignum balsamicum. Qui hanc arborem fructibus carere dicunt, falluntur. — Spreng. hist. rei herb. p. 257. Amyris Opobalsamum. Forsk. Fl. Aeg. p. 79. Abdallat. p. 93. 94.

71. بشنة Bishna. Milii genus.

Elgafeki: Planta parva, multicaulis, quae super saxa sese extendit; foliis succo viscoso, melligeno madidis; flore minutissimo, albo; seminibus parvis amaris, stypticis. — Galium viscosum sive Aparine?

72. بشنين (بشنين Hamb.) Bashnin. *Λωτὸς Αἰγύπτιος*. Lotus Aegyptia. Nymphaea Lotus.

Diosc. IV. 112. Ego: Planta in Aegypto creberrima inundationis tempore, similis نينوفر, Ne-

uphar. Duae ejus sunt species خنزبرى et اعرابى, harum postrema melior est oleumque praebet, quod tumoribus et doloribus genu proficit. Radix apellatur بيارون, Bajàrun, leviter aromatica, juslorum condimentum; Venerem stimulat.

73. بشبش.

Sunt folia colocynthidis. Cf. حنظل.

4. بشكراين (شكراس Gol. p. 111. Fortassis: بشكراس?) Chamaeleon albus. Cf. اشخيص.

5. بشاكة (بشكسكة Hamb.) Gentiana. Amran: Hoc nomen est gentianae in Hispania.

76. بصل Basal. κρόμμυον. Cepa.

Gal. VII. 10. 58. Diosc. II. 180. Masuja: n aqua cocta Venerem stimulat. Nimius ceparum sus pravos generat humores. Israili: Cepa Asalonia (عسقلان) humidior, non ita acris. Lier experientiarum: Pituitam e pectore et pulonibus ejicit. Avic I. p. 142. Abum. p. 41.

7. بصل القى Βολβὸς ἐμετικός. Bulbus vomitorius.

Diosc. II. 201. Gal. VI. 2. 10.

78. بصل الفار Cepa muris. Scilla. Cf. عنصل Onsol.

9. بصل الذيب Bulbus esculentus. (بصل الذنب Hamb.)

Cf. بلبوس. Avic. I. 150. بصل النرين?

80. بصاق Bosâk. Cochleae.

Gal. XI.

81. بصاق القمر Selenites. Lapis lunaris. Multa ei sunt nomina. Cf. حجر القمر.

82. بطم Butm. *τέρμινθος.* Terebinthus.

Liber de agricultura: Arbor in montibus terrisque lapideis, ramis granisque viridibus. Gal. VIII. 19. 1. Masuja: Fructus pravum praebet cibum. Eltabari: Gangraenae et paralysi confert. Elgafeki: Tineam capitis sanat et capillos spissiores reddit. — Avic. I. p. 150. Abum. p. 41.

83. بطيخ Battich. *σίκυς.* Melo.

Diosc. II. 162. Gal. VIII. 18. 14. Masuja: Melonum species quaedam adpellatur Elmamuni (المامونى), carnibus rubris, dulcissima. Israili: Melonis cortex exsiccat. — Avic. I. p. 143. Abum. p. 38.

84. بطيخ هندى Melo Indicus sive aquaticus. Anguria.

Razes: Humidissimus est ardoremque exstinguit in febribus acutis, calidis; cum potionibus acidulis mixtus non ita inflat ventrem; urinam ciet. Eltamimi: Est etiam melo aquaticus minor, ruber et flavus, quae Kahirae لفاح, luffah, mandragora, vocatur, viribus autem multum ab ea distat; intermediam habet virtutem melonis et melonis aquatici. Mosih: Damasci parvi hi melones nominantur دستبونة, quia alvum laxant. — Abum. p. 38. Spreng. hist. rei herb. 269. Forsk. Fl. Aeg. p. 75.

85. بطرة (بطلة).

Elnabati: Planta foliis cicerculae, notissima
n Andalusia, imprimis prope Hispalim, ubi سلبين
i nomen est. Herbarii eam vocant سوس بلدى.
ontra fistulas vulgaris ejus est usus.

86. بط Bat. Pato. Hisp. Anser vel Anas.

Razes: Caro humida et dura. Itaque diffici-
s concoctu. Elfulhumân, الفلهمان: Caro an-
erina calidior et pinquior. Salmuja, سلموية:
Dolores corporis internos mitigat. Razes: Adeps
nserinus optimus. — Avic. I. p. 146.

87. بطراساليون *Πετροσέλινον*.

Cf. كرفس.

88. بطباط Batbât. Virga pastoris.

Cf. عصا الراعى. — Avic. I. p. 150.

89. بطارس Batâres. Filix.

Cf. al. loc.

90. بطاحيون Batâhiun? Ammoniacum.

Cf. al. loc.

91. بطرلاون Petroleum. Naphtha.

Cf. نفط.

92. بعر Baar. Stercus.

Cf. زبل, Zibl. — Avic. I. p. 150.

93. بقلة الحمقا Baclat Elhemcâ. Olus fatuum
sive insipidum. *'Ανδράχνη*. Portulaca.

Plurima synonyma ejus sunt vocabula v. c.

بقلة مباركة, olus benedictum, بقلة اللينة olus molle, فرفير, فرفح, فرفحين, رجلة, etc. Diosc. II. 150. Gal. VI. 1. 43. Hippocrates: Offuscat hebetatque visum et vomitum sedat. Masuja: ciborum appetentiam auget. Mosih: Verrucas aufert. Razes: In quo cubiculo est, non somniant, ibi qui dormiunt. Liber experientiarum: Sitim exstinguit. — Avic. I. p. 146. Abum. p. 39.

94. بقم Baccam.

Lignum arboris magnae foliis amygdalinis, cujus decocto tingitur color rubicundus seu pseudopurpureus; sistit sanguinem; carne implet exsiccatque ulcera. Hanc arborem describunt Hanifa, Ibn Redvan et Ibn Hasan. — Cf. p. 13. عندم. Lignum Bresillum. Gigg.

95. بقس, Bucs, sive شمشار, Shimshâr. Buxus.

Ibn Hasan: Frutex foliis myrtuosis, seminibus nigris. Decoctio diarrhoeam compescit. Sherif: Conserva e scobe confecta capillos roborat.

96. بقم Buccam. Nux Mâthel.

Cf. جوز ماثل.

97. بقشوفونن (بقنوقرتن Hamb.[1]) *Πυκνόκομον*. Diosc. IV. 173. Gal. VIII. 16. 40. —

98. بقلة يمانية Beclat Jemâniet. *Βλῆτον* Blitum.

Haec herba in Hispania vocatur بليطش. Diosc. II. 143. Gal. VI. 2. 8. *βλίτον*. Avic. I. p. 142.

---

1) Conjicio secundum descriptionem arabicam: بقنوقومس

Masuja: Est potius alimentum quam medicamenum. Râzes: Humectat et reficit. — Abum. p. 40.

9. بقلة الرمل Baclat Elraml. Faba Nabataca.

Sherif: Arabes vocant plantam vallis; in montibus arenosis; est similis plantae قنابرى, innâbara, flore luteo, semine erioxylo (gossypio) mili, amara; stomachum roborat; pulvinari supposita somnia adlectat dulcia.

00. بقلة ذهبية Baclat Dsahbiet. Spinachium sive Atriplex.

Cf. قطف.

01. بقلة الانصار Baclat Elansâr. Crambe. Brassica.

Cf. كرنب.

02. بقلة باردة Baclat Bâridat. Olus frigidum. Hedera.

Cf. قسوس, κισσός.

03. بقلة يهودية Baclat Jehudiet. Olus Judaicum. Eryngium. Sonchus.

Cf. قرصعنة. Avic. I. p. 150.

04. بقلة الضب Baclat Eldhob. Ita et Gigg. (الضرب Hamb.)?

05. بقلة الخطاطيف Baclat Elchatâtif. Chelidonia.

06. بقلة أترجية Baclat Utruchit. (Citrago Gol.)

Est nux Indica, coccus. Cf. بارنج.

107. (حامصة Gigg.) بقلة حامضة Baclat Hâmidhat.

Masuja: Planta brassicae similis, aquosa, frigida; temperat ardores. — Deest in cod. Hamb.

108. بقلة مباركة Baclat Mobârikat. Herba benedicta. Portulaca.

Cf. Be. 93. — Abum. p. 39.

109. بقلة الملك Baclat Elmalek. Herba regia Fumaria.

Cf. شهترج.

110. بقلة دشتى?

Herba quaedam sylvestris.

111. بقلة حمقا برية Portulaca sylvestris.

Est laserpitium. Cf. انجدان.

112. بقلة الرماة Baclat Elromât. Epithymum

In vallibus Hispaniae. Elgafeki hanc plantam ponit in الغافقى (?). Est annua, foliis plantaginis, magis cineraceis. Decoctio radicis pice venenandis telis inservit.

113. بقلة الاوجاع Baclat Elauchâa. Herba torminibus arcendis utilis.

Abulabbas Hâfez: Arabes Africani ha planta omnes ventris dolores persanare dicuntur quae virtus et in Hispania experientia est comprobata. Dioscorides eam nominat فافاليا (Conj قاقاليا) Cacaliam.

114. بقر Bacar. Bos.

Galenus, Razes et Avicenna carnes bubula laudant. Razes: Cornua limata aqua permist

istunt sanguinis profluvia. Alius: Bovis ungula cum felle juncta animum exhilarat. Diosc. II. de felle tauri. Gal. X. de stercore taurino. Sofaien Andalusius: Viscera vaccae adhuc calida luxationibus conducunt. Eltabari: Viscerum combustorum cineres oleo juncti in arthritide proficiunt. Diosc. II. de pilis et sanguine taurinis. —

115. بك (بكا Gol. Bakâ.)

Elnabâti: Arbor Arabiae Meccensis, similis frutici odorato, qui arboris balsami formam fere refert. Foliis truncoque albus inest succus. — Spreng. hist. rei herb. p. 218.

116. بلسان Balasân. *Βάλσαμος*. Arbor Balsami. Amyris Gileadensis.

Provenit in agro Kahirensi prope locum عين, الشمس, Heliopolin. Diosc. I. 19. Gal. VI. 2. 2. Razes: Calculos frangit, penem erigit ferrumque ascendit. Eltabari: scorpionum morsui confert. Imran: Oleum balsaminum tussim sedat. Israili: thorac inungitur. Razes: lignum balsami et semina scorpionibus inimica et foliorum decoctio loco gargarismatis adhibita hirudines assumptas ejicit. Eltamimi: conserva corticis cum melle parata stomacho convenit. — Avic. I. p. 140. Abum. p. 44. Spreng. ad Diosc. II. p. 355 et sqq.

117. بلبوس *Βολβὸς ἐδώδιμος*. Bulbus esculentus.

Liber agriculturae: Similis caepae, sed his putaminibus caret atque est amarus, stypticus. Gal. VI. 2. 9. Diosc. II. 200. Oribasius: bulbus contusus et cum aceto mixtus ossium tumores mollit. — Avic. I. p. 142.

118. بليلج Belilech. Myrobalanus Bellirica. Terminalia Chebula.

Is. B. Amran: Fructus viridis, qui siccatus evadit flavus, amarus, stypticus. Utuntur putaminibus. Adfertur ex India. Machhul: Myrobalano est similis, putamine laevi. Elbasri: Diarrhoeam sistit. Hobaish: conserva mellita digestoria. Elsherif: A quibus jejunis cum aqua tepida et saccharo sumitur, iis ptyalismus sanatur. Amran: Succedaneum est Myrobalanus Emblica, quae viribus non ita multum distat ab hoc medicamento. — Avic. I p. 144. Abum. p. 45. Spreng. hist. rei herb. p. 220

119. بلوط Bellut. Δρῦς. Quercus Ballota

Gal. VI. 4. 11. Diosc. I. 142. Avicenna castaneae glandibus meliores. Razes: Quercus compingit ventrem atque urinam. Succedaneum est siliqua dulcis. — Avic. I. p. 148. Abum. p. 37.

120. بلوط الارض Quercus humi repens. Chamaedrys.

Is. B. Amran: Ramis intubaceis; in locis sabulosis, sub rhoibus; est leniter amara; pelli menses atque urinam. Elsherif: radix cum melle ulceribus chronicis et putridis confert.

121. بلوطى βαλλωτή. Ballota.

Diosc. III. 107. Gal. VII.? Virtutes euphorbii habet.

122. بلح Balah. Dactylus recenter enixus prorsus immaturus.

Hanifa: Hoc nomen dactylo inditur, quando adhuc viridis est et rotundus spathamque nondum superavit. Vinum palmiprimum sive e dactylis bene

et. Ex his dactylis mulieres monilia conficiunt opter odorem jucundum. Masuja: Nocent pulmoni; parum nutriunt. Avicenna: hepar obstruit. lsherif: elephantiasin debellat. — Ita vocatur actylus inter statum خلال et بسر. Abdallat p. 74.

123. بلخيتة Bilchitat.

Elgafeki: Planta, cujus rami super terram expandunt, foliis ex albido rubellis; quam si rgarizas, sanguisugae decidunt.

124. بلخية Balachiat. Arbor.

Eltamimi: Arbor ramis crassioribus in hor- et ante domos; floribus splendidissimis, croceis, nygdalam amaram suavissime olentibus malumve rsicum. Kahirae haec arbor vocatur bacharis. orum odor capita oppilata obstructaque juvat.

125. بليحا Baliha.

Herba tinctoria, quam Afri ليبرون, Arabes اسليه vocant. cf. Asolaich. p. 48.

126. بل Bul. Cucumis Indicus.

Razes: Cucumis Indicus amarus, calidus et ecus in gradu secundo, adstringit, nervis robur dit. Is. B. Amran: Est granum nigrum, simile ano Indico, semine interno pingui. Elbasri: rvis resolutis atque arthritidi conducit. Mosih: milis est medicamento Indico شل, quod zingiris naturam prae se fert et haemorrhoides jut. — Avic. I. p. 144.

7. بلاذر Beladsor. Anacardi. Semecarpus Anacardium.

Ibn Elchazâr, الجزار: Indi Graecique vo-

cant hunc fructum Anacardia أنقرديا, quod nomen significat id, quod cordi est simile. Is. B. Amran: Arboris fructus ceraso similis, cordis rubro colore, in cujus medio humor quasi sanguinolentus inest. Advehitur e Sina et provenit quoque in Siculorum monte ignivomo. Masuja: memoriam roborat atque in omnibus cerebri affectionibus proficit. Razes: sanguinem incendit. Aisa Ben Ali: memoriam juvat, sitim facit. Abu Choraiech: paralysi confert. Liber de venenis: Mel hujus fructus herpetem et verrucas exedit. Hobaish: Anacardus est atrox venenum, quod infert lassitudinem, tormina, abdominis meteorismum, viscera atque intestina exulcerat saepiusque interimit. Itaque sine medici cujusdam jussu ne assumantur neque sine remediis cardiacis adjectis, quibuscum paralysis praecaveatur. Bedigoras: Avellana est succedaneum. — Avic. I. p. 141. Abum. p. 44.

128. بلان Ballân.

Elnabati: Planta lanuginosa, foliis cicerculae, stypticis; flore purpureo; fructu flavo et rubro amaro, seminibus minutis, stypticis referto. Haemorrhoidi confert. E ramis Hierosolymis scopae fiunt. Vulgaris etiam prope Barcen. Arabes eam vocant شرف.

129. بلسك ἀπαρίνη. Aparine.
Diosc. III. 94. Gal. VI. 1. 50.

130. بلنجاسف Artemisia.
Cf. برنجاسف Nr. 36.

131. بلسن Bulsun. Lentes.
Cf. al. loc.

132. بلس Balas. Ficus.

Cf. تين.

33. بنفسج Benefsech. ἴον. Viola odorata.

Diosc. IV. 120. Gal. VI. 9. 3. Hobaish: phalalgiae medetur. Amran: flores violae cum oribus chamomillae cocti cephalaeam juvant. Lier experientiarum: in humoribus biliosis atque flammationibus intestini recti et fissuris proficit. asuja: syrupus violarum pleuritidi morbisque vecae idoneus. Razes: conserva violarum anginae onfert semenque ejaculat. Eltamimi: Sicca facit opressiones et tristitiam. Elsherif: scabiei ex umoribus biliosis conducit. Abdalla Ben Elaiâb Ben Sâlah: foliorum succus cum saccharo onditus infantibus confert, quibus umbilicus prodit. Razes: radix liquiritiae et borraginis succdanea sunt medicamenta. Avic. I. 140. Abum. p. 47.

34. بنجنكشت Benchenkesht. ἄγνος. Vitex. Agnus castus.

Vocabulum persicum, پنج انكشت, quod εντ αδάκτυλον sive quinquefolium significat. Disc. I. 134. Gal. VI. 1. 2. — Avic. I. p. 147. بنجنكسب. Abum. p. 42.

35. بنطافلن πεντάφυλλον. Quinquefolium.

Diosc. IV. 42. Gal. VIII. 16. 8. Gafeki: ulnera illico sanat recentia atque adhuc cruenta. ui huic herbae supercubant, malis non vexantur omniis.

136. بنج Bench. Hyoscyamus.

Diosc. IV. 69. ὑοσκύαμος. Gal. VIII. 20. 4. Amran: semina cum opio et pice melleve doloribus pectoris dentiumque conferunt. Masuja: semina nigra saepe interimunt; cadavera lurorem induunt; siccitatem linguae visusque obfuscationem faciunt. Razes: Opium hyoscyamo substituitur. Avic. I. p. 145. — Abum. p. 45. بنك.

137. بندق Bunduc. λεπτοκάρυον. Nux avellana. Guilandina Bonduc.

Hanifa: Vocatur etiam جلوز. Gal. VII. 10. 12. Diosc. I. 179. Hippocrates, ابقراط: auget cerebri substantiam et ad coitum stimulat. Masuja: leniter adstringit; difficilius concoquitur nuce majore (juglande); nuces avellanae cum ficis et ruta sunt mensae secundae optimae. Mosih: adhibetur in haemoptysi. Eltabari: cum ficis rutaque scorpiorum morsui medetur; idem facit, dummodo gestetur. Israïli: flatus gignit, praesertim quum edatur cum putamine interno, quod adstringit ventremque obstruit. — Avic. p. 147. Abum. p. 37.

138. بندق هندى Nux avellana Indica.

Alterum ejus nomen est رتة, retta (ريتة Escor.); falso vocatur palma. Elmasaudi, المسعودى: nuci avellanae similis est atque in India magni aestimatur. Elbâlsi: Putamen fuscum, interne flavum; digestioni auxilio est. Razes: Patriarcha dicit, venenorum esse antidotum, et contra guttam serenam febresque quartanas adhiberi. Elchauz: paralysin tollit.

39. بنك Bunk. بنه cod. Par. νάσκαφθον. (Chamomilla foetida et pulicaria. Amon.)

Diosc. I. 22. Hanifa: Frequens in Arabia lici in valle عوسجة. Ibn Redvân: Adstrint et suffimentum est, quod corpus reddit bene ens. Elmachusi: hepar roborat. — Avic. I. p. 143.

140. بنتومة Bantuma.?

Hoc nomen Hispani herbarii huic plantae int; Persae ita vocant arborem magnam, foliis ıcurbitinis, fructu ficis simili, quam etiam stercus ium nominant. In agro Damasceno et Neapolino (?) nascitur. Arbor Arabica, fructu rubro raisque teneris. Fructus cum oleo comeduntur. Herıe parasitae instar radices agit in piris, oleis, nygdalis ramosque harum arborum circumplectitur l modum cuscutae, كشوث. Ibn Hasan: Pronit in oleis e stercore avium, ut opinantur; est yptica, leniter amara. Succus luxaturis sanguinisıe profluviis adversatur. Eadem fere habent Gaki et Sherif.

41. بنات وردان σίλφη. Blattae. Lumbrici.

Diosc. II. 48. Sherif: in ulceribus pedum nguentum blattarum cum oleo ceraque virginea procit. — Avic I. p. 150.

142. بنات الرعد Tubera terrae. Fungi.

Cf. كمء.

143. بنات النار Urtica.

Cf. انجرة.

144. بنحنكشروان (بنجكشروان Hamb.)

Est لسان العصافير, lingua passerina i. e. semen fraxini, quod adeas.

145. بهار sive اقحوان Behâr. Buphthalmum.

Diosc. III. 146. Gal. VI. 2. 14. Avic. I. p. 145. Eltamimi: Damasci minor buphthalmi species invenitur, quae perdicis oculus vocatur; collyrium e floribus paratum visus offuscationi confert. — Abum. p. 47.

146. بهيج Bahich. Radices albicantes. Cf. بوزيدان.

147. بهمن Behmen. Radix Behen.

Amran: Duplex est species, rubra, — Salvia haematodes, — et alba, — Centaurea Behen, — pastinacae parvae similis. Adferuntur ex Armenia et Chorasana. Adhibentur contra arthritidem. Avic. I. p. 141. Razes: Venerem stimulat. Substituitur ei erysimum, تودرى. — Abum. p. 46.

148. بهمى Bohma. φοῖνιξ. Phoenice. Diosc. IV. 43.

149. بهرامج Bahrâmech. Salix Balchica.

Hanifa: Duae hujus arboris sunt species, quarum altera semina rubra habet, suaveolentes. Cf. خلاف البلخى.

150. بهرم sive بهرمان Bahrem seu Bahremân. Flores cnici seu stamina croci.

Hanifa: est عصفر, Osfor, quod adeas.

151. بهش Bahsh. Bdellium recens.

Hanifa: dicunt, esse resinam lentisci sive pini cujusdam, cujus glandibus boves vescuntur. Est

tem gummi arboris Indicae, quae etiam in Arabia Sicilia colitur. — Sacy Chrest. Arab. III. p. 456.

2. بهق الحجر Bahac Elhachr. Vitiligo lapidis. Lichen.

Cf. حزاز الصخر.

3. بوزيدان Buzidân. Orchis Morio. Satyrium.

Soliman Ben Hasan: Radices durae, albintes, similes radicibus Behen, quae ad podagram dolores arthriticos faciunt; ex India veniunt. n Redvan, Masuja, Hobaish eadem narrant. Avic. I. 144. — Abum. p. 46.

154. بوش دربندی Bush Derbendi.

Est collyrium album Armeniacum. Ibn Heirdâr, هزاردار: succus, qui collyriis additur et podagram facit. Ibn Redvân: succus foliorum boris cujusdam. Razes: succus, qui ex Armenia fertur; arthritidi confert. Avic. I. p. 150. — bum. p. 44?

155. بوصير Busir. φλόμος. Verbascum.

Medici Damasceni radicis lanugine utuntur in loribus arthriticis. Diosc. IV. 102. Gal. VIII. 21. 5. — vic. I. p. 145.

156. بونيون *Βούνιον.*

Diosc. IV. 122. Gal. VI. 2. 13.

157. بولوغالين *Πολύγαλον.*

Diosc. IV. 140. Gal. VIII. 16. 27.

158. بولامونيون *Πολεμώνιον.*

Diosc. IV. 8. Gal. VIII. 16. 29.

159. بولوغاناطن *Πολυγόνατον.*

Diosc. IV. 6. Gal. VIII. 16. 28.

160. بولوقنيمن *Πολύκνημον*.
Diosc. III. 98. Gal. VIII. 16. 32.

161. بورق Burac. Borax. Nitrum.

Vocatur etiam نطرون. Aristoteles: Nitrum interdum est fluidum et paulatim congelat et lapidescit, interdum jam congelatum solidumque invenitur, et rubrum et album et pulverulentum (griseum). Amran: Species altera appellatur nitrum Armenum, quae ex Armenia defertur; altera nominatur نطرون. atque advehitur e Lavahât (لوحات. Rahath. Serap.) et rubra et alba. Väfed: Nitrum naturale optimum est Armeniacum et Aegyptiacum; hoc frequentissimum, rubidum, salso austeroque sapore. Huc pertinet et nitrum pistorium, quod pistores Cahirenses aqua solvunt panique antea inspergunt, quam furno immittant. Ita panes laeves splendidique evadunt. Nitrum vero artificiale est sal induratum, quod ex plurimis solutionibus et ex ipsa aqua saturnina (plumbi) igni superposita paratur. Razes: Nitrum argentariorum alia est species, alba densaque, quae cremor nitri appellatur atque optima est. Diosc. V. 130. Gal. IX. 3. 18. Aristoteles: uterum humidum exsiccat. Hobaish: nitrum accedit ad pilulas purgantes, electuaria et clysmata. Amrân: oleo junctum chamomillae corporique inunctum sudorem elicit. Machhul: nitrum cum melle peni pubique illitum Venerem stimulat. Sherif: aqua solutum et cum oleo calefactum in doloribus colicis (colica saturnina) operarum argenti fodinarum proficit. — Avic. I. p. 141. Abum. p. 42.

162. بوريطش *Πυρίτης*. Lapis Pyrites.
Cf. حجر النور et مرقشيثا Marcasita.

163. بوقيصا Bukisa. Ulmus.
Cf. دردار, derdâr.

64. بوشد Bushad. (بوشاد Gol.) Napus. Rapum.
Cf. شلجم, shelcham.

165. بوطانية Butâniat. Vitis nigra.
Nomen Andalusium. Cf. كرمة السودا.

166 بوغلصين Buglossum.
Cf. لسان الثور.

167. بولوديون? } Polytrichum.
168. بولوطونحون (بولوطريحون?) }
Cf. پرشاوشان, adiantum.

169. بول الابل.

Elzahrâvi; Sunt pastilli Arabici, qui Meccae eneunt quibusque recentia sanantur vulnera. Nascitur enim in Arabia felici herba, qua pascuntur cameli. rinam autem, quam postea cameli mittunt, siccant astillosque ex ea conficiunt. Ego: Aliter haec res habet et Zahravi fallitur. Namque est materia quae cavernis Meccae vicinis invenitur. Sunt frusta nira, lapidea, quae ab Arabibus collecta et a mercatobus in pastillorum formam redacta hoc nomine insiniuntur. Sunt, qui hirundinis esse stercus opinentur.

170. بوقشرم (بوقسرم Hamb.)

Planta berberica, cui apud Andalusios nomen أبو مموت, Abu mamut. Succus ad leucomata oculoum facit.

171. بول Baul. Urina.

Gal. X. 15. Diosc. II. 99. Avic. I. p. 149.

172. بيض Baidh. Ova.

Diosc. II. 54. 55. Avic. I. p. 143. Eltabari: albumen ovi cum farina epotum sanguinis fluxum cohibet. Israili: albumen ovi in oculorum fistulis proficit. Liber exper. Mosih et Razes de ovorum usu laudantur.

173. بيقية Bikiat. Ἀφάκη. Vicia.

Diosc. II. 177. Gal. VI. 1. 74. Avicenna: nervis confert.

174. بيش Bish. Napellus. Thora.

Ibn Samhun: secundum auctores in China nasci dicitur in regione Sindi (سند) prope locum Halâhel (هلاهل). Herba foliis intubaceis, quae in urbe comeduntur; centum vero passus extra urbis moenia eos, qui iis vescuntur, interimunt. Hobaish: omnia animalia perimit praeter coturnices; mures hac herba pinguescunt. Isa Ben Ali: duplex hujus herbae color et albidus, caulibus nodosis, et subflavus; haec species perniciosissima. Ahron Elkâs: celeriter perimit; tela ea venenantur. Razes: dolores capitis, oculos rigidos, natantes, paetos, syncopen facit; emetica et muscus ejus sunt antidota. Avicenna: unguentum utile in lepra. Avic. I. p. 147. Abum. p. 47.

175. بيش موش بيشا Napellus Moysis.

Avicenna: Herba, quae napelli est antipharmacum et leprae confert. Est etiam animalculum muri simile, quod contra lepram adhibetur. — Avic. I. p. 150. بيش موش بوحا.

176. بيارون Bajârun.

Radix loti Aegyptiacae. Cf. بشنين p. 93.

Catalogus

odicum de re medica Sanscritorum,

qui

palatio societatis negotiatorum Indiae Orientalis (East India House) Londini adservantur.

[G]raecorum ac Romanorum antiquitates, historiae, [le]ges, literae atque artes per multa jam saecula [a]cis omnium nationum doctis summo certamine sunt [ex]ploratae. Quamvis autem tantum absit, ut studia [ta]m digna laudibus tamque nobilia pro consummatis haberi possint, ut quotidie novae quaestiones no[va]eque difficultates exoriantur novaeque his studiis [fa]ces accendantur, nuperrime tamen Indicarum rerum [stu]dium ita inter nos exarsit tantamque auctoritatem [In]dicae nactae sunt antiquitates, ut Graecis Roma[ni]sque dignitatem tanto jure comparatam diuque ser[va]tam derogare minarentur. Ex Oriente lux afful[si]sse Graecis Romanisque declamabatur ipsaque ve[tu]stissima Aegyptus ex India incolas literasque at[qu]e artes accersivisse contendebatur. Lites sunt con[ci]tae inter antistites utriusque studii, qui inter se [ita] excanduerunt, ut studiis magis nocuisse quam [pr]ofuisse existimarentur. Graecorum propugnatores [es]se abnuunt sectatores Indomanorum, quos vocant, [qu]i praepostere et linguam et culturam Graecam [ex] similitudine aliqua sonorum atque institutionum

ex Gangeticis derivant gentibus. Indiae vero laudatores tanquam Europaeae culturae matris se in his studiis vix ac ne vix quidem primores tantum fixisse plantas obliviscuntur. Injurias vicissim repellunt retorridi homines seque invicem in Caeritum tabulas referunt. In quo dolendum est, veritati nihil addi minusque etiam Indicarum antiquitatum studium recens evocatum omnique cultu et favore indigum promoveri.

Historia antiqua Indis certissima fere nulla. Nihil igitur facilius quam hujus gentis monimenta literis consignata recentioribus adscribere saeculis, id quod ab adversariis Indicorum studiorum frequenter factum esse habemus compertum. Celebratissima Indorum auctorum nomina ad fabulosam pertinent aetatem idque levitatis Asiaticae luculentissimum ducitur esse indicium, quum nec de aetate nec de vita scriptorum quicquam certi constet. Quid Indi in carminibus componendis et epicis et scenicis et lyricis praestiterint, Ramayanae et Maha-Bharatae partibus aliisque poematiis septemque dramatibus jam publicatis inter omnes constat, quid de astronomia, mathesi, philosophia, legibus reliquerint posteritati, Colebrookei aliorumque indefatigabili studio in clara positum est luce. De ceteris artibus parum accepimus, ut judicium ferre queamus. Quum vero anno proximo Londini commorarer thesaurosque manuscriptos in illa urbe asservatos, qui de rebus medicis sunt, accuratius examinarem, in palatio negotiatorum Indiae orientalis (East India house) sat magnum Codicum Sanscritorum, qui de medicina tradunt, numerum conspexi et proprio impulsu eo delatus suffragiisque illustrissimorum juvenum, Drr. Rosenii et Stenzleri, qui in isto palatio studiorum

nscritorum castra posuerant scriniaque etiamnunc
ıdabiliter in usus suos compilant, ad evolutandos
s libros instigatus atque accensus eorundemque
ıinibus et imprimis eruditissimi atque amicissimi
enzleri adjutus catalogum concinnavi, operae pre-
ım me esse facturum ratus, si scriptorum medico-
m Indiae eorumque operum Sanscrito exaratorum
rmone nomina primum hoc modo innotescerent
edicorumque aliorum juvenum studia ad has partes
posterum traherentur.

Graecos ab Indis accepisse medicinam atque
ppocratem a Charaka Susrutave didicisse, ut con-
ıderet, eo procedere dementiae nemo adhuc est
sus tum propter divinum Coi senis ingenium tum
opter Indorum medicorum apud nos obscuritatem.
si quando istiusmodi quaestio in medio ponere-
, talis causae actores se esse velle denegarent
unum omnes, qui vel unum Indi cujusdam me-
ci legissent versiculum. Tanta est inter Graecos
licosque libros medicos et formae et rerum dif-
entia. Verum tamen negari non potest, sequiorum
atum medicos Graecos scriptoribus Arabum quan-
amcunque medicinae Indicae notitiam retulisse ac-
ptam. Namque in altera parte Aetii publici juris
ndum facta aliquoties in modum auctorum Ara-
m, Avicennae, Razis, Serapionis, aliorum, ὁ Ἰνδὸς
e οἱ Ἰνδοὶ laudantur. In eo enim omnis fere
abum versatur medica doctrina, ut auctoritates
tiquorum scriptorum et exterorum et inquilinorum
umulent sibique satisfecisse et placuisse videan-
, si Graeciam, Persiam atque Indiam spoliaverint.
ıde Reiskius in observatt. med. p. 8. haec habet:
liud nihil egerunt aut moliti sunt Arabes, quam
forulos suos interpretationibus Hippocratis, Ga-

leni et Aristotelis onerarent, quemadmodum ex indicibus librorum, quos Abu Oseibah (Osaibia) vitis suorum medicorum singulis subjecit, intellexi. Parum ipsi de suis addiderunt. Ultra Graecos vix eminent. Ipsi fatentur ultra Hippocratem se nihil sapere. Hunc sidus medicinae appellant.“ Occidentem atque Orientem Arabes circumspexerunt inter utramque regionem positi, ut interpositis multorum auctorum testimoniis se munirent atque eruditionis ceteroquin haud spernendae speciem induerent suamque tenuitatem fuco obtegerent. Non est, quod locos Arabum medicorum congeram, ubi Indi laudantur. Tam multi in vulgatis Arabum operibus medicis prostant. Frequentissimum Indi medici nomen, apud Arabes obvium, est Charakae (شرك), cujus opera etiam hodie extare catalogus noster comprobabit. Abumansur p. 26. Chateki Indi (خاطك) allegat verba. Casiri I p. 426. quaedam affert de Katka, Indico Astrologo, quae huc transcribo: „Katka natione Indus, longe vetustissimus, Indorum omnium astrologorum facile princeps est habitus: cujus nulla vel aetatis, vel rerum notitia quum propter locorum distantiam tum propter obvia utriusque regni impedimenta ad nos pervenit. Hinc factum, ut Indorum scripta vix aliqua acceperimus. Enimvero tria illorum, et quidem notissima, systemata astrologica recensentur, videlicet Sindum Indum, Argebahrum atque Arkandum: (Bohlen Alt. Ind. II p. 281.) ex quibus unum duntaxat Sindum Indum ad nos olim perlatum est; — — quod autem ad eorum scriptorum opera spectat, in manus nostras incidit liber musicus, Indica lingua Baipho (بيافر Biyâphar. Vidyâphala Sansc. Bohlen Ind. I

195.) dictus, i. e. sapientiae fructus, musicae et
-monicae artis elementa complectens; liber ethi-
rum, Kalila et Dimna inscriptus (Panchatan-
. Notices et extraits etc. Vol. IX. X.); liber
tis logisticae (hanc algebram edidit cl. Rosen
b. et angl. Londini. 1831.) a Mohammede Ben
sa Elkhuarezmita exornatus, qui ceteros omnes
vitate methodi ac facilitate praestat, Indorumque
praeclarissimis inventis ingenium et acumen osten-
; — — Haec Casirius. Ad quem locum notat
lebrooke Algebra of the Hindus p. 70. „The Arabs,
vever, had other communications of portions of
lian science, which the author of Tarikhul kukma
isir. I. p. 426 — 28.) has in this place overloo-
l: especially upon medicine, on which many trea-
es, general and particular, were translated from the
ian tongue. For instance a tract upon poisons
Shanak (Sansc. Charaka?) of which an Arabic
sion was made for the Khalif Almamun by his
ceptor Abbas ben Said Johari. Also a treatise
medicine and on materia medica in particular,
ich bears the name of Shashurd, (Sansc. Sús-
a?) and numerous others. (Herbelot Ketab Al-
num, Ketab Sendhashat, Ketab Alsokkar, Ketab
ashurd alhendi, Ketab Rai alhendi, Ketab Nouf-
l alhendi, Ketab Alkakir etc.)“

Quibus omnibus si paucas easque dissitas man-
que de rebus Indorum medicis notitias, ex libel-
periodicis Londinensibus et Calcuttensibus ple-
que collectas, addideris ac cum iis composueris,
ae historiarum medicinae scriptores recentiores
rrant, de medicina Indorum nos nihil fere scire
te colliges. Inter illas, quas dico, notitias sunt:
stigia vaccinationis in medicis Indorum scriptori-

bus (Asiatic Journal. VII. July. p. 27. Gostany o
cum est lympha variolae vaccinae. Tikadars, i
culatores. Calcutta Transac. V. Citatur opus Dh
wantari, quod Sacteya Grantham appellatur.); —
spasmodica Indiae cholera ex auctoribus Indis (M
dras Courier. 12 Jan. 1819. As. Jour. VIII. Sept.);
de medicina et chirurgia Indorum (Asiat. Jour. X
Sept. p. 241. et sqq. Orient. Mag. Febr. 182
unde Adelung in historia liter. linguae Sanscri
p. 176. hausit, quae de his rebus profert;
D. A. Talboys, qui hunc librum anglice vertit,
historical sketch of Sanscrit literature, from
German of Adelung. Oxford. 1832.) multa se
didisse multaque correxisse gloriatur; quae qua
sint, quoniam librum nondum viderim, judicare n
possum; — de cura elephantis (As. research.
p. 149.) — de plantis Indiae medicinalibus (
res. II. p. 345.), — Catalogus plantarum medici
lium Indiae, adjectis earum nominibus Hindostani
et Sanscritis (As. resear. XI. p. 153 — 197.);
Heyne (tracts historical and statistical on In
Lond. 1814. 4.) p. 125. priorem partem medici o
ris ex lingua Telinga vertit, quod Sanscrite K
pasthânam vocatur tironumque commendatissim
est compendium. Tradit de re herbaria plantisque
radicibus medicinalibus, de ponderibus et compo
tione medicamentorum. — p. 148. alius operis part
transtulit de diagnosi, victus ratione etc.

Ibn Abi Osaibia (obiit 668 Heg. 1269 Ch
vero singulari capite (duodecimo) medicorum In
rum vitas est complexus. Quo quum nemo ac
ratius inter Arabes de his fontibus tractaverit,
hujus capitis maximam partem e Codice Richia
olim Bagdadensi, Musei Londinensis (Mines

…rient III. p. 329.) exscripsisse et transtulisse, …s est, qui in hac documentorum et testimoniorum …pia mihi non sit condonaturus?

الباب الثانى عشر

فى طبقات الاطبا الذين كانوا من الهند

١) كنكه الهندى حكيم بارع …
متقدمى حكما الهند واكابرهم وله نظر …
صناعة الطب وقوى الادوية وطبايع المولد…
وخواص الموجودات وكان من اعلم الناس به…
العالم وتركيب الافلاك وحركات النجوم …
ابو معشر جعفر بن محمد بن عمر البلخ…
فى كتاب الالوف ان كنكه هو المقدم فى …
النجوم عند جميع العلما من الهند فى سال…
الدهر ولكنكه من الكتب كتاب النمو…
فى الاعمار كتاب اسرار المواليد كتاب القرا…
الكبير كتاب القرانات الصغير كتاب
الطب وهو يجرى مجرى كناش كتاب
الوهم كتاب فى احداث العالم والدور
القران

٢) صنجهل كان من علما الهند وفضلا…
الخبيرين بعلم الطب والنجوم وله من الكت…

اب المواليد الكبير وكان من بعض صنجهل
ندى جماعة فى بلاد الهند ولهم تصانيف
روفة فى صناعة الطب وفى غيرها من العلوم
ل باكهر داهر جبهر- راحه انكر اندى-
كه زنكل جارى- كل هولا اصحاب
انيف وهم من حكما الهند واطبايهم ولهم
حكام الموضوعة فى علم النجوم والهند
نتغل بمولفات هولا فيما بينهم ويقتدون بها
نناقلونها وقد نقل كثير منها الى اللغة العربية
جدت الرازى ايضا قد نقل فى كتابه الحاوى
ى غيره من كتب جماعة من الهند مثل
اب سيرك الهند وهذا الكتاب فسره عبد
ه بن على من الفارسى الى العربى لانه اولا
ل من الهندى الى الفارسى وعن كتاب
سرد وفيه علامات الادوا ومعرفة علاجها وادويتها
و عشر مقالات امر يحيى بن خالد بتفسيره
تاب يدان (Conj. ندان Nidàna, diagnosis)
، علامات اربعماية واربعة ادوا ومعرفتها بغير
لاج وكتاب سندهيشان وتفسيره وكتاب
رة النجح وكتاب فيما اختلفت فيه الهند
روم فى الحار والبارد وقوى الادوية وتفصيل
سنة وكتاب تفسير اسماء العقار باسما عشرة

وكتاب اسانكر الجامع وكتاب علاجا
الحبالى للهند وكتاب مختصر فى العقاق
للهند وكتاب نوفسل فيه ماية داء وماية دو
وكتاب روسا الهندية فى علاجات النسا وكتا
السكر للهند وكتاب راى الهندى فى اجناس
الحيات وسمومها وكتاب التوهم فى الامرا
والعلل لابى قبيل الهندى۞

ومن المشهورين ايضا من اطبا الهند

٣) شاناق وكانت له معالجات وتجار
كثيرة فى صناعة الطب وتفنن فى العلوم وفى
الحكمة وكان بارعا فى علم النجوم حسن الكلا
متقدما عند ملوك الهند ومن كلام etc. ومن
الكتب كتاب السموم خمس مقالات فس
من اللسان الهندى الى اللسان الفارسى منك
الهندى وكان المتولى لنقله بالخط الفارسى
رجل يعرف بابى حاتم البلخى فسره ليحيى بن
خالد بن برمك ثم نقل للمامون على يد
العباس بن سعيد الجوهرى مولاه وكان المتولى
قرائه على المامون كتاب البيطرة كتاب فى علم
النجوم كتاب منتحل الجوهر والفه لبعض
ملوك زمانه وكان يقال لذلك الملك ابن قمانص
الهندى۞

۴) جودر حكيم فاضل من حكما الهند وعلمايهم متميز فى ايامه وله نظر فى الطب وتصانيف فى العلوم الحكمية وله من الكتب كتاب المواليد وهو قد نقل الى العربى۞

٥) منكه الهندى كان عالما بصناعة الطب حسن المعالجة لطيف التدبير فيلسوفا من جملة المشار اليهم فى علوم الهند متقنا للغ الهند ولغة الفرس وهو الذى نقل كتاب شاناق الهندى فى السموم من اللغة الهندية الى الفارسى وكان فى ايام الرشيد هرون وسافر من الهند الى العراق فى ايامه واجتمع به وداواه ووجدت فى بعض الكتب ان منكه الهندى كان فى جملة اسحق بن سليمان بن على الهاشمى وكان ينقل من اللغة الهندية الى اللغة الفارسية والعربية ونقلت من كتاب اخبار الخلفا۞

٦) صلح (صالح Cod. Oxon.) بن بهله الهندى متميز من علما الهند وكان خبيرا بالمعالجات التى لهم وله قوة وانذارات فى تقدمة المعرفة وكان بالعراق فى ايام الرشيد هرون . . . . وقال جعفر بن يحيى ان طب جبرييل طب رومى وصلح بن بهله الهند فى

العلم بطريقة اهل الهند فى الطب منه
جبريبل فى العلم بمقالات الروم . . . وولى
مصر وفلسطين وتوفى بمصر وقبره بها ۞

Versio.

Caput duodecimum.

)e classibus medicorum Indorum.

. Katka[1]) Indus, vir doctus atque eruditus inter eteres Indiae philosophos ejusque praeclara ingenia, cientiâ artis medicae viriumque medicamentorum ognitione pollebat, naturae rerum peregrinarum et roprietatis patriarum scientissimus. Accensebatur iris eruditissimis, qui de mundi forma situque reionum motibusque siderum coelestium sunt meditati.)icit vero Abu Maashar Chaafer Ben Mohammed en Omar Balchensis († 885.) in libro suo celeberimo, Katkam olim fuisse inter celebratissimos Iniae viros doctos propter eximiam astrorum scienam. Ex Katkae operibus sunt: Liber Elnamuàr, de aetatum tempore. Liber de Astrologiae enethliacae secretis. Liber Conjunctionum major. iber Conjunctionum minor. (Casir. I. p. 427.) Lier de arte medica, Jachri Machri, Syntagma.

---

1) Abu Maashar (Vers. latin. Norimb. 1540.) Indicum aucorem cum Osaibia Kankam adpellat; recte Casiri et Colebrooke mendant Katka. Confusa vero sunt nomina disciplinae (Kutta-a, Algebra) et auctoris (Aryabhatta), ut Arabes nomen discipliae pro nomine auctoris habuerint. Cf. Bohlen Alt. Ind. II. p. 281.

Liber de opinione (Logica?). Liber de temporibus mundi et periodo conjunctionis siderum.

2) Sanchahal. Est inter viros Indiae doctos celeberrimus et peritissimus artis medicae astrorumque scientiae. Ex ejus operibus sunt: Liber de nativitatibus magnus. Est autem secundum nonnullos auctores Sanchahal Indus nomen collectivum in India plurium virorum, quorum in arte medica reliquisque literis exquisita erat doctrina v. c. Bâkhor, Dâhir, Chabher: Râha, Anker, Andi: Saka, Zenkal, Châri; hique omnes junctis studiis opera componebant, Indorum philosophis medicisque adnumerati, penes quos omnis astrorum erat scientia. India vero collegit, quae illi inter sese elaboraverant communique harum doctrinarum studio incensi erant elucubrati. Itaque multi Indorum libri in sermonem arabicum sunt translati atque equidem inveni, Razem in Continente aliisque operibus e multis libris Indicis multa vertisse v. c. e libro Indico Sairek;[1]) quem librum arabice interpretatus est Abdalla Ben Ali ex Persico sermone, in quem prius ex Indico erat translatus; dein ex libro[2]) Susrud, in quo signa morborum eorumque curationes et remedia traduntur decem libris, quem Jehia Ben Châled commentariis illustravit; tum est liber Nidana de signis quadringentorum quatuor morborum iisque cognoscendis sine eorundem curationibus; porro liber Sindhishan ejusque commentarii; liber de ratione prosperi successus (de prognosi?); liber de quibus Indi Graecique

1) Non est, quod probem, solum Charakae librum hoc mutilo nomine intelligi, qui apud Arabes est omnium Indiae auctorum notissimus.

2) Susruta, medicus et liber Indus.

discrepant in definiendis qualitatibus calidis et siccis deque medicamentis annique tempestatibus; liber interpretationis medicaminum aromaticorum decem vocabulis synonymis; liber Asankara magna; liber de curandis mulieribus gravidis secundum Indos; liber Epitome de radicibus aromaticis secundum Indos; liber Nufasal, in quo de centum morbis centumque remediis agitur; liber Rusa Indica de sanandis mulieribus; liber de saccharo secundum Indos; liber Râî Indicus de generibus serpentum eorumque venenis; denique liber opinionum de morbis atque aegritudinibus Abi Cabili Indi.

Porro est inter medicos Indos celebres referendus:

3. Shânâk, penes quem magna in curandis morbis facultas summaque in arte medica erat experientia pariter atque in ceteris literarum disciplinis et in ipsa philosophia; pollebat etiam astrorum scientia, oratione facundus Indiaeque regibus dilectus Ex ejus dictis sunt etc. (Omitto aliquot codicis versus). Ex ejus vero operibus sunt: Liber de venenis quinque libris comprehensus, quem ex Indico sermone in Persicum transtulit Manka Indus eratque praefectus interpretationi in linguam Persicam vir quidam cognitus nomine Abi Hâmmem Balchensis. Versio autem facta est in usum Jehiae Ben Châled Barmacidae, qui postea idem opus transtulit in usum Chalifae Almâmun auctoritate opeque Alabbâs Ben Soaid Chauhari (gemmarii), ejus Veziri, qui apud Elmâmum lectionibus praeerat. Liber de medicina veterinaria. Liber de astrologia. Liber de gemmis eligendis, quem composuit alicui Indiae regum aetatis suae, cui nomen est Ibn Kemânes Indus.

4. Chudr. Vir doctus atque illustris inter Indos philosophos atque inter eruditos homines aevi sui excellens, praeclarus artis medicae scientia et philosophiae doctrinarum cognitione. Ex ejus operibus est liber de nativitatibus, cujus arabica versio extat.

5. Manka Indus, artis medicae peritus atque expertus curationum, eximius in vita instituenda philosophus; omnes in literis Indicis celebres viros superabat, linguae Indicae Persicaeque gnarus, illeque ipse est, qui Shânâki Indi de venenis librum e sermone Indico in Persicum vertit. Vixit autem aetate Reshidi Harun eodemque tempore iter fecit ex India in Iracam, ejusdem Chalifae sodalis, quem aegrotantem sanabat. Sed inveni apud auctores nonnullos, Mankam Indum vixisse in aula Isaaci Ben Solimân Ben Ali Hâshemitae atque ex lingua Indica in Persicam atque Arabicam libros transtulisse. Et haec quidem deprompsi ex libro historiarum Chalifarum.

6. Saleh Ben Bahla Indus, praestans inter Indos eruditos, in curandis morbis rationum, quas ibi sequuntur, peritissimus; singulari virtute et adhortatione scientiae tenebat principatum. Vixit autem aetate Reshidi Harun in Iracâ. — — Chaafar Ben Jehia, medicina, inquit, Gabrielis[1]) est medicina Graeca; sed Saleh Ben Bahla Indus in medicina Indorum sequitur rationem, sicut Gabriel Graecorum libros. — — Postea adivit Aegyptum et Palaestinam inque Aegypto mortem oppetiit ibique ejus est sepulchrum. —

1) Gabriel, Bachtishuae filius, Syrus, medicus eodem tempore celeberrimus. Abulph. Hist. dynast. p. 153. Bachtishuarum integram historiam alias concinnabo, quando iterum ad hanc periodum fuero delatus.

Haec fere sunt, quae Sanscritorum codicum ca-
alogo de medicinae Indicae exteris fontibus prae-
anda esse duxi e schedarum mearum mole intra
uinquennium hinc illinc haud sine judicio deliba-
arum exscripta. Maximum codicum Sanscritorum
umerum in scriniis bibliothecae societatis negotia-
orum Indiae Orientalis reposuit vir immortalis Co-
ebrooke, cui postea codices Gaikawarenses, Taylo-
iani, Johusoniani, Mackenzieanae collectionis ali-
uot, Leydeniani, alii, sunt additi. A docto quodam
Pandita Colebrooke elenchum librorum manuscripto-
um curavit concinnandum, in eadem cum codicibus
psis charta Indica, flava, characteribus Sanscritis
ademque forma transversa angustaque exaratum et
secundum singulas disciplinas digestum, in quo co-
lices nonnulli Colebrookeani desiderantur. Alter
xtat latine scriptus catalogus, a bibliothecae sub-
raefecto, optimo Mickelio, secundum locos disposi-
orum codicum confectus, vitiis innumerabilibus scrip-
urae inquinatus, cujus sunt librorum numeri.
Utrumque catalogum consului, qui nihil nisi ope-
um titulos continent.

I. Codices Colebrookeani.

Codex I.

Cod. 61. Catal. major. Londin. Cod. 51. Catal. Colebr.
Charactere Dewanagari, foliis 154.

राजनिघंटु नरहरिकृत Râjanighantu Naraharikrita.

Lexicon eximium materiae medicae, a Nara-
hari conditum. In ipso Codice auctor etiam Nara-
hara et Nrihari nominatur, Cashmirensis. Opus in
viginti tria capita divisum, quorum singulis medi-
amenta, de quibus est locuturus, ligata composita
ratione leguntur praefixa. Omnes fere doctrinae,

uti mos est apud auctores Indos, summos versificatores, ne dicam poetas, versibus pertractantur, ut vix miremur, medicos quoque libros, paucis exceptis commentariis, numeris certis pedibusque deduci. Sermo est in hujus codicis initio de aquis locisque atque elementis; dein de plantis, de herbis scansilibus, de Gudûchi (Menispermo glabro), de fruticibus. Cap. VI. de parvis arbustis, de parpata (Gardenia latiflora). Cap. VII. de radicibus, foliis et fructibus esculentis. De oleribus (Sâka). Cap. VIII. de Sâlmali, (silk-cottontree Wils. Lex.), Bombace heptaphyllo. Cap. XVI. de oryza. Cap. XIX. de leonibus, muribus, piscibus, anseribus. Cap. XX. de morborum nominibus.

Codex II.

Cod. 85. Cat. Lond. Cod. 2. Coleb.
Charac. Dewan. fol 231. Recentissimus, Colebrookei jussu transscriptus a Pandita.

Râjanighantu. Lexicon materiae medicae. Volumen primum, secundum literarum ordinem dispositum, literas A ad N usque amplectens. Vocabulum primum est Ankura, ramus. Arka, Asclepias gigantea. Et ipsa adjiciuntur synonyma, et animalia eorumque partes recensentur. Nâlikera, cocos sive nux Indica. Ultimum est Nepâlaninvas i. e. Ninvas Nepalicus, Melia Azedarach.

Codex III.

Cod. 113. Cat. Lond. Cod. 50. Cat. Coleb.
Charact. Dewanag. fol. 186.

चिकित्सस्थान चरक Chikitsasthâna Charaka.

Charakae liber de morbis curandis. fol. 10. de oleo Santalino aliisque oleis. De curanda bile flava

raktapitta). De splenis induratione (gulma). de plethora sanguinis ejusque profluviis. De stranguria (prameha). De phthisi pulmonali (Rajayakshman). De vomitu (Chhardi). f. 179. de morbo pudendi muliebris (Yonivyâpad), ubi de corrupto semine fluxuque menstruo disserit. — Atrejas venerabilis (Bhagavân) passim laudatur in hac parte Charakae operum.

Codex IV.

Cod. 180. Cat. Lond. Cod 29. Cat. Col.
Char. Dewanag. fol. 218.

सिद्धियोग धन्वंतरी

Siddhiyoga, auctore Dhanvantarî.

Dhanvantari opus de morbis curandis. Praefatur de iis, quae medico bono sunt necessaria; amore, non lucri cupiditate medicinae studium esse amplectendum artemque medicam eadem ex causa exercendam. In capita opus est distinctum, quibus singulorum morborum signa, causae, curationes, remediorum compositiones absolvuntur, v. c. cap. I. de signis febrium (jvarânâm lakschanam); de febrium causis (jvaranidâna); de vâtapitta kaphakopalakshanam (de signis vata, arthritidis - pitta, bilis - kapha, pituitae - kopa, irae. Qualis denium hic est morbus?); de signis curaque febris arthriticae (vâtajvaranidânachikitsa); de cura febris biliosae (pittajvarachikitsa); de haemorrhoide, diabete, diarrhoea, stranguria; de morbis narium, faucium, aurium etc. fol. 218. de cura menstrui morbi mulierum (strînân somarogopakramas). Magna est inter composita remedia copia oleorum, unguentorum, butyrorum.

Codex V.

Cod. 193. Cat. Lond. Cod. 22. Cat. Col. Antiquus, optimae notae. Char. Devan. fol. 118.

माधवनिदानटीका आतंकदर्पण

Mâdhava Nidâna Tîkâ Atankadarpana.

Madhavae Commentarius in speculum morborum. Opus, in quod hic est commentarius, âtanka darpana etiamnunc extat. Charaka saepius citatur. f. 72. de ambustis; de hydrope. Ultimum de medulla (meda).

Codex VI.

Cod. 240. Cat. Lond. Recentissimus, a duabus manibus scriptus anno 1856 aerae Indicae[1]) (Saka).

Charact. Dewan.

1. Atanka darpana. Speculum morborum. fol. 133.
2. रुग्विनिश्चय Rugvinischaya; de morbis cognoscendis, auctore Madhava. fol. 52.

Eodem modo morbos disposuisse videntur medici Indici, quum ultima secundi operis capita de morbis tradant mulierum, id quod in Cod. IV. jam factum vidimus.

Codex VII.

Cod. 252. Cat. Lond. Cod. 7. Cat. Col. Optimae notae. Char. Dewan. fol. 480.

चरकसंहिता Charakasanhitâ.

Opus Charakae integrum. Initio totius operis ad deos precatur Brahmam, Indram, Asvinas, Dhan-

---

1) Aera Indica Saka sive Salivahana incipit ab anno 78 post Chr. — Aera Indica Samvat sive Vicramadityae incipit ab anno 57 ante Chr.

ıntarum, alios et de artis medicae difficultate et gnitate loquitur, quam operis partem Indriyasthâım appellatam invenies. Sequitur Sutrasthâna, quae semiotice et therapia universe tractat. Ultima eris pars est Chikitsasthâna, de therapia speciali, f. Cod. III.) cujus ultima quattuor capita de geratione sunt. Atreyam saepius laudat auctorem.

Codex VIII.

Cod. 260. Cat. Lond. Cod. 54. Cat. Col.
Char. Devan. fol. 104.

निदानप्रदीप नागनाथ

Nidâna Pradîpa. Nâganâtha.

Fax diagnoseos, auctore Nâganâtha. Laudantur haraka et Susruta. Opus est de morbis cognoendis. — De febribus, febribus inaequalibus, de atu morboso trium humorum, de vermibus, de orbis mulierum, de veneno canis rabiosi.

Codex IX.

Cod. 298. Cat. Lond. Cod. 13. Cat. Col. male exaratus.
Char. Devan. fol. 171.

योगसंग्रह जगन्नाथ

Yoga Saugraha Jagannâtha.

De morbis curandis, auctore Jagannâtha. Exdium facit de virtutibus et facultatibus, quae meco sunt necessariae. De febribus; qui febricitant, dentes cibum assumunto; urinae mittendae alvique cretioni diligenter studetor; ne balneis utantur. — e colica (sûla); de haemorrhoide etc. Curae niuscujusque horum reliquorumque morborum plumae medicamentorum additae leguntur composiones.

Codex X.

Cod. 326. Cat. Lond. Cod. 57. Cat. Col. chartâ Anglicâ Colebrookei jussu exaratus, recentissimus.
Char. Bengalico, fol. 171.

सार्कौमुदी Sârakaumudî.

Epitome de morbis curandis. — Sanitas omnium virtutum est mater, omnium vitiorum morbus. — De corporis fabrica. — De morborum signis colligendis et dignoscendis; de lingua nasoque explorandis; de uroscopia. — de praesagitione (pari bhâshâ). — De doloribus colicis (sûla). — de tussi (kâsa). — Versus finem de venenis eorumque antidotis loquitur v. c. de felle piscium sicco composito cum succo arboris nimbae (Mel. Azed.), optimo antidoto. Auctor ignotus.

Codex XI.

Cod. 341. Cat. Lond. Cod. 43. Cat. Col. script. anno 1838 Sak.
Char. Devan. fol. 53.

भावप्रकास हरीतक्यदि द्रव्यगुण
Bhâvaprakâsa Harîtakyadi Dravyaguna.

De nominibus et viribus myrobalanorum (harîtaki) aliorumque medicamentorum. Est pars operis Bhâvaprakâsae. — De myrobalanis — cannabi — floribus edulibus — oryza farinaque tostis — herbis inebriantibus (narcoticis) — decoctione succi arboris madukae (Bassiae latifoliae). —

Codex XII.

Cod. 382. L. Cod. 46. C.
Char. Devan. fol. 215.

Bhâvaprakâsa. Purva kandâ (Volumen primum). De universa medicina hoc opus tractare videtur. Medicinae Indicae mythicam partem ini-

io hujus operis delineatam ita fere legi: Ipse Brahnâ, mundi universi creator, primus canones medi-inae consignavit literis — Brahmâsiddhântam, quod opus centum millia (laksha) versuum distichorum Slokas) amplectebatur. Deinde erudivit in arte melica Prajâpatim Daksham (Bohl. Alt Ind. I. p. 260.), qui artem secum communicatam docuit Solis duos ilios, Asvinau, (Bohl. I. p. 239.) a quibus liber Sanhitâ) medicus est compositus. Horum autem ratrum, qui deorum Indiae Paeanes sive medici habentur, praeclara sunt multa facinora v. c. Svayambhuvae caput a Bhairava diffissum iterum composium sanant itaque sacrificiorum participes sunt faci; — Indrae luxatum humerum reponunt; — in proeliis Devarum Asurarumque (Bohl. I. p. 261.) deos invulnerabiles faciunt; — Chandram, lunae deum, e lapsu ex luna (Soma) claudicantem sanant; — Solis dentem senio debilem ejusque filii, Bhagae, oculos coecos Lunaeque phthisin curant; — Bhârgavae, Veneris planetae dei, propter senectutem impotentis et libidinosi Venerem remediis stimulant umque juvenili imbuunt libidine. — Propter tot antaque facinora ab ipso Indra ceterisque diis summis gemini hi fratres dignantur honoribus atque Ayurvedam sive vitae scientiam Indrae tradunt, qui posteaAyurvedam docet Atreyam aliosque viros sanctos Munis). Et ita quidem Atreyae magister Indras evait. Terrarum orbem pestilentiali morbo vexatum oppressumque quum olim vidisset Atreyas, secum diu eputavit misericordia motus, quomodo tam saevo malo opem ferre posset et librum Ayurvedae posteaquam legit, Indralokam sive Indrae coelum petiit, quem concelebratum a Rishis iisque stipatum videat. Accessit ad Indram instanterque est precatus,

ut pesti finem faceret ipsique Ayurvedam exponeret. Promissis Indras stetit et Atreyae Ayurvedam cum Angis (Bohl. II. p. 189.) praelegit et commentatus est. Quo facto Atreyas in terram rediit et ipse medicam concinnavit Sanhitâm, suo nomine insignitam. Scholas vero Atreyae medicas frequentarunt Agnivesa, Bheda (Bhela. Wils. et Cod. 782 Lond. Cat.), Jatukarna, Parasara, Kshîrapâni, Hârîta, qui ad unum omnes tantras (formulas, libros) componebant, eorumque tantris auditis laetus plaudebat Atreyas. Illorum etiam est Muni Bharadvâjâ. — Hos excipit Charaka, qui vivebat, quum Vishnus esset in Matsyâvatâra i. e piscis formam assumeret (Bohl. I. p. 240.). Sesha (Bohl. I. p. 204.) ipse, Muni cujusdam filius natus, in orbe terrarum Charakae nomen in se recepit. Qui ubi omnes multorum virorum sanctorum, qui ab Atreya fuerant instituti, Tantras collegit, opus suum inde condidit medicum. — Dhanvantari Sâkârâ i. e. adparitio. — Terram morbo fatigatam quum videret, Indras Dhanvantarium in eam descendere jussit: Esto tu rex et dominus urbis Kâsî (Benares). Vivebat vero Dhanvantari in hac urbe in domo Latobahuchae ejusque nomen in terra erat Divodâsa. Brahmae voluntate Kâsî imperium tenebat. Et Dhanvantari Sanhitâm scripsit medicam artisque addiscendae cupidos docuit. — Porro Susrutas, filius regis Visvamithrae, a patre cum centum filiis aliorum virorum sanctorum Kâsî ad Dhanvantarium est missus. Quem quum in silvarum solitudine invenissent, rogarunt, ut Ayurvedam ipsos doceret. Quibus precibus satisfecit. Hanc igitur scientiam edocti domum redierunt ac Susruta primus Tantram elaboravit, et ipsam Susrutam (i. e. bene auditam) appellatam, quia omnibus placebat. —

n historiam medicinae Indicae antiquissimae scri-
torumque medicorum celebriorum breviter expositam
umque ex Indicis haustam fontibus. —

Ut ad ipsum codicem XII, ex quo haec deli-
avi, revertar, Dhanvantari Susrutam erudiens loqui-
ır de discrimine trium Svaruparum i. e. formarum
aturae, de rerum qualitatibus, de proprietatibus ele-
ıentorum, creatione, generatione, graviditate ejusque
gnis (Cf. Raghuvans. III, 2. ubi e Vâgbhatta me-
ico graviditatis signa enumerantur), de victus ra-
one secundum anni tempestates, carnibus, ole-
ibus, etc.

Auctor Bhâvaprakâsae, uti assolet, in umbilico
odicis nominatur Bhâvamisra.

Codex XIII.

Cod. 435. L. Cod. 15. C. sub finem mutilus.
Char. Devan. fol. 170.

चक्रदत्त Chakradatta.

Opus de morbis curandis, auctore Chakradatta.
nitium sermonis facit de tribus qualitatibus (gu-
as); — dein capita sequuntur de febribus, vermi-
us, vomitu etc.

Codex XIV.

od. 525. L. Cod. 33. C. script. anno 1673 Samvat s. aerae
Ind. Vikramadit.
Char. Devan. fol. 99.

माधवनिदानटीका मधुकोषे

Mâdhavanidâna Tîka Madhukoshe.

Mâdhavanidâna sive Vishanidâna, Commenta-
ius in thesaurum dulcedinum. — Est commentarius
Mâdhavae in librum therapeuticum. Citantur aliquo-
ies Charaka et Susruta. Capita insunt de angina,

elephantiasi (Slipada), de inflammatione et tumore vulnerum, de vulneribus, de ossium fractorum conjunctione, in quo capite Bhâluki laudatur, de fistulis, de morbis oculorum, capitis, mulierum, infantim etc.

Codex XV.

Cod. 557. L. Cod. 53. C.
Char. Dev. fol. 148.

रसरत्न समुच्चय

Rasaratna Samuchchaya.

Opus de metallis et mineris, Collectio, viginti septem capitibus, in quo de Maharasis, Uparasis, Borace, gemmis et venenis traditur.

Codex XVI.

Cod. 579. L. Cod. 41. C.
Char. Dev. fol. 63.

वैद्यरत्न विद्यापतिभट

Vaidyaratna, Medicinae margarita, Vidyâpatibhatta auctore.

De morbis curandis v. c. de febre, de singultu ejusque cura, remediorum compositionibus additis, de morbis oculorum, aurium etc.

Codex XVII.

Cod. 605. L. Cod. 23. C. script. ann. 1777 Samv.
Char. Dev. fol. 107.

सूत्रस्थान शुश्रुत

Sûtrasthâna, Susruta auctore.

De rebus medicinalibus in universum. Sûtrasthâna est pars prima totius Susrutae operis. Nar-

tur initio Ayurvedae origo Susrutaeque apud Dhanntarium, Kâsî regem, institutio. Sequuntur capita sanguine, pulsibus, hirudinibus etc.

Codex XVIII.

Cod. 609. L. Cod. 45. C. script. ann. 1850 Sak.
Char. Devan.

मञ्जनिदान अग्निवेश

1. Manjanidâna, auctore Agnivesa.

Aphorismi, triginta quatuor versibus compreensi, de morbis nonnullis.

2. वैद्यजीवन लोलिम्मराज. scriptum est hoc opus ann. 1715 Sam.

aidyajîvana, Vita medici, auctore Lolimmarâja.

Aphorismi medici argumenti quinquaginta sex ersus complectentes.

Colebrookeus verborum plurimorum interpretaones Anglicas superscripsit huic codici itaque in edicis Indorum libris legendis in hoc codice poisse videtur vir immortalis tirocinia.

Codex XIX.

od. 619 L. Cod. I. C. Recentissimus, chartâ Anglicâ script. ann. 1728 Sam.
Char. Bengal. fol. 259.

सुखबोध वैद्यराज

Sukhabodha, Sangraha, auctore Vaidyarâja.

Index (Sûchipatra), tredecim constans foliis, ad lcem est adjectus, unde patet de universa hoc ous esse medicina: v. c. de virtutibus medici, generatione, signis mortis et somni, de signis morbom, qui curari et qui curari non possunt; de erribus medici, de venenis, antidotis, de vermibus ultisque aliis morbis, additis remediorum formulis.

Codex XX.

Cod. 641. L. Cod. 11. C.
Char. Beng. fol. 241.

चक्रदत्तटीका शिवदाससेन

Commentarius in Sangraham Chakradattae, auctor Sivadasasena. Cf. Cod. XIII.

Codex XXI.

Cod. 647. L. Cod. 31. C.
Char. Dev. fol. 59.

रसेन्द्रचिंतामणि

Rasendra Chintamani.

Opus therapeuticum, in quo de morbis mulierum infantiumque inter alia argumenta traditur.

Codex XXII.

Cod. 678. L. Cod. 20. C.
Char. Dev. script. anno 1731 Sam.

1. रसमञ्जरी शालिनाथ

Rasamanjarî auctore Sâlinâtha.

Opusculum, quod septem foliis continetur, therapeuticum. Exordium fit a capillis tingendis.

2. गुणरत्नमालाकोष मिश्रभाव

Gunaratnamâlâkosha, auctore Misrabhâva.
fol. 130.

Lexicon materiae medicae. De oleis, unguentis, conservis, lacte, sero lactis etc. Cf. Cod. XII

Codex XXIII.

Cod. 687. L. Cod. 39. C. bonae notae.
Char. Dev. fol. 59.

मगधपरिभाषा Magadhaparibhâshâ.

De morbis curandis.

Codex XXIV.

Cod. 727. L. Cod. 3. Col.
Char. Dev. a fol. 233 — 520.

Râjanighanta. Volumen secundum. Cf. Cod. II. uctor est Narâyana Dâsa (नरायन दास).

Codex XXV.

Cod. 742. L. Cod. 16. C. script. anno 1655 Sam. fol. 60.

Charaka Sanhitâ. Postrema Charakae opeis de medicina pars. Cf. Cod. VII.

Codex XXVI.

Cod. 782. L. Cod. 8. C.
Char. Bengal. fol. 297.

रत्नावली Ratnâvalî. Linea margaritarum. Vaiya Sastra (वैद्यशास्त्र). Liber medicus. De morbis cognosendis et curandis. De origine Ayurvedae initio hujus odicis eadem fere narrantur, quae e codice XII elibavi. De sitis causis, de siti sedanda, de causis nimi deliquiorum, de ebrietate, digestione etc. Inex capitum codici est adjectus.

Codex XXVII.

Cod. 791. L. Cod. 6. C.
Char. Bengal. fol. 241.

मुग्धबोध माधव

Mugdhabodha, auctore Mâdhava.

Codici haec sunt subscripta: Ita in libro Mugdhabodha a Mâdhava, poetarum regi (kavirâja), cura febrium aliorumque morborum est absoluta. — Auctor ipse asserit, se Vagbhattae, Susrutae, aliorum libros medicos perlustrasse, optima quaeque sive medullam expressisse, omisisse, quae factu difficilia neque in aliis regionibus inveniantur.

Codex XXVIII.

Cod. 829. L. Cod. 32. C.
Char. Devan.

1. योगचंद्रिका लक्ष्मण

Yogachandrikâ, auctore Lakshmana.

Opus complectitur folia 67, exaratum anno 1733 Samv. Auctores allegantur Harîta et Parâsara. De morbis curandis, v. c. de tabe ejusque remediis, de pneumonia, de singultu, de vulneribus etc.

2. रसरत्न समुच्चय Rasaratna samuchchaya.

Collectio medicamentorum, viginti septem capitibus composita, fol. 112. exarat. anno 1756 Samv. Cf. Cod XV.

Codex XXIX.

Cod. 838. L. Cod. 45. C.
Char. Devan. fol. 77. script ann. 1854. Sak.

वैद्यविनोद् गोस्वामि शिवानन्द्भट

Vaidyavinoda. Delectatio medica.

De morbis cognoscendis et curandis. Incipit a pulsu (nâdi) explorando. Ad calcem primi et secundi capitis opus vocatur Vaidyaratna. Auctor est Gosvâmi Sivânandabhatta.

Codex XXX.

Cod. 885. L. Cod. 4. C.
Char. Bengal. fol. 231.

गूडबोधक हेरम्बसेन

Gûdabodhaka Sangraha, auctore Herambasena.

Medicina initio codicis laudatur. Dein de morbis dignoscendis; de aquae, remedii nobilissimi, praestantia; de febribus quotidianis earumque remediis; de morbis infantium etc. Ultimo de Aphrodisiacis.

Codex XXXI.

Cod. 962. L. Cod. 30. C.

. मदनविनोद Madanavinoda. Charac. Devanag. fol. 111.

Lexicon materiae medicae, auctore Madana. — vocabulary of Materia medica.

पाकाध्याय पाकावली Pâkâdhyâya sive Pâkâvalî. Char. Dev. f. 30.

Series formularum medicarum cum versione in guam Hindi. — A Receipt book with a transla-n into Hindi.

3. रामविनोद Râmavinoda.

Liber, sermone Hindi compositus, de medicina, ıratus anno 1720 Samvat char. Devan. fol. 179. nt formulae medicae versibus Sanscritis composi- cum Tika, commentario, lingua Hindi addito. — medical treatise in Hindi. Tertii hujus operis, od e lingua Maghada[1]) i. e Sanscrita in linguam linga translatum esse dicitur, folio 178 index me-orum Indorum librorumque legitur medicinalium: eya, Charaka, Hârîta, Yogachintâmani, Vrinda, gbhatta, Susruta, Ksharapâni, Anandamâlâ, San-âta Kalikâ, Râja Mârtanda, Rasachintâmani, Yo-sataka, Vindusara (guttarum medulla), Manorâma creatio cordis), Sarangadhara, Kalajnânam (cogni- temporis), Vaidyavinoda, Vaidyasarvasva (univer-m peculium medicinae), Vaidyavalabha (amicus me-cinae), Vaidyamanotsava (gaudium cordis sive inti-ım medicinae), Vaidyasanjivana (vita medica), idyakasârauddhâra (enucleatio medullae medicinae),

---

1) Maghada etiam Indiae septentrionalis pars aliqua vocatur, i Buddha natus est.

Sârasangraha (epitome medullae), Bhâvaprakâsa, Chi kitsâmritasâgara (oceanus nectaris sanationis), Chi kitsârnava (oceanus medendi), Kshemakarahala (ara trum medendi), Rasamanji (Rasarum caulis), Rasa ratnâkara (fodina gemmarum), Todarânam, Madhavi Damodara, Madhavanidana, Vangasena, Chikitsârat nabushana (mundus gemmarum medendi), Vasishta

Codex XXXII.

Cod. 989. L. Cod. 56. C.
Char. Devan. fol. 48.

पाकविलास Pâkavilâsa.

Formulae culinariae. — A collection of receipt for cookery put into verse in various Indian dialects

Codex XXXIII.

Cod. 1011. L. Cod. 25. C.
Char. Bengal. fol. 185.

Mâdhava Nidana Tika, Commentarius i Mâdhava Nidana sive Madhukosha (dulciolorum thesau rus) vyâkhyâ, auctore Vijayarakshita — विजयरक्षित Trium foliorum index superadditus. Mâdhavae opu de morbis tractat curandis. Fol. 70. de lipothymia somno, lassitudine etc. Cf. Cod. XIV.

Codex XXXIV.

Cod. 1041. L. Cod. 26. C. optimae notae, cum notis marginalibu
Char. Devan.

1. Ashtângahridaya — अष्टाङ्गहृदय — San hitâ, Vâgbhatta वाग्भट — virachita sive krit i. e. auctore. Constat fol. 82. Uttarasthâna, par ultima (or Vamanâ kalpa vyâkhyâ). Primum verb facit de vomitu laudatque Atreyam aliosque Rishis

cundum de purgationibus alvi iisque rebus, quae purgando accidere solent; etc. Caput ultimum t de elixire vitae.

2. उदरक्रिच्छ्रोपशांति Udarakrichchhropasânti, cura ventris dolorum. Constat foliis 39, script. nno 1686 Samv. In hoc opusculo Susrutae Ayurda citatur.

Codex XXXV.

Cod. 1049. L. Cod. 44. C. antiquus.
Char. Devan.

1. Chakradatta auctore रामचन्द्र — Râmachan-a. De febre arthritica, biliosa etc. Ad calcem de eis, quae adversus podagram adhibentur. Constat l. 70.

2. षद्ऋतुचर्य्या Shat Ritucharyyâ, de ob-rvandis iis omnibus, quae sex anni tempestatibus — naquaeque enim anni tempestas duobus mensibus nstituitur) — fieri debent, auctore सुन्दरदेव Sun-ıradeva. Liber diaeteticus, in quo etiam de loramentis fit sermo. Constat fol. 50. Est pars ius operis भूपालवल्लभ — Bhûpâlavallabha (amici undi regis).

Codex XXXVI.

Cod. 1103. L. Cod. 49. C.
Char. Devan.

1. Vaidyajivana, वैद्यजीवन vita medici, auctore olimbarâja — लोलिंबराज. Auctor Lolimba et Lolim-a nominatur. Constat fol. 25. Sunt pancha vilâ-as i. e. quinque disputationes. De febribus earum-ue cura, de morbis cordis, colli etc.

2. Vaidyaratna Tîkâ. Fol. 77. script. ann 1853 Sak. Commentarius in librum Vaidyaratna in quo legitur inter alia de Sannipata i. e. stat morboso trium humorum, de febribus, de tumor testiculorum. etc. Folio 75. Vaidyaratnae auctor ap pellatur Gosvàmi Sivânandabhatta. Cf. Cod. XXIX

Codex XXXVII.

Cod. 1126. L. Cod. 28. C.
Char. Bengal. fol. 223.

श्रीचक्रपाणिदत्तकृता सुश्रुतग्रंथस्य सौत्राध्यायटीका भानुमतीनाम्नी

Srîchakrapânidatta kritâ Susrutagranthasya Sautrâdhyâya Tîkâ Bhânumatî Nâmnî.

Commentarius splendidus in Susrutae oper partem, Sutrasthânam, auctore Chakrapânidatta.

Codex XXXVIII.

Cod. 1128. L. Cod. 12. C.
Char. Bengal. fol. 227.

सिद्धियोगार्णव Siddhiyogârnava.

Oceanus Yogae perfectae, auctore Rajîvalochan (oculis loto similibus) Dhanvantari. Opus Aescula pii Indorum, Dhanvantari. Primum Gurus invoca deos. Dein de sensibus eorumque hebetudine tradi morborum naturam cognosci inspectando, tangend et interrogando; inspici faciem, urinam, linguam tangi pulsum, de quo explorando multas exponit re gulas; postea de morbis loquitur eorumque remé diis. Ultimo capite Rasas persequitur.

Codex XXXIX.

Cod. 1142. L. Cod. 19. C.
Char. Dev. fol. 156. script. ann. 1862. Sak.

Sanhitâ medica, auctore शार्ंगधर — Sârnga

ıara. Opus duobus libris constat. De tempore hibendis medicamentis opportuno; caput secundum t de pulsuum exploratione; de prognosi; de nonibus medicaminum; de victu ac potu; de superliis cohole colorandis; de potulentis spirituosis c. âsava (Rum); de liquore uvarum; de pulte (vata) ıranda; de pulveribus aromaticis; de numero morırum. Liber secundus de pilulis, radicibus, oleis, edicamentis sudatoriis, emeticis, purgantibus etc.

Codex XL.

Cod. 1156. L. Cod. 52. C.
Char. Dev. fol. 81.

मदनपालनिघंट Madanapâla Nighanta.

On drugs. A vocabulary of Materia medica c. by Madanapâla or rather by Gunakara. — Lexin materiae medicae e tribus naturae regnis conructum, in quo de elephante, equo, camelo, urso, ıinocerote, tigre, leopardo, lupo, cane, sue, ove, ıprea, antilope versicolore, avibus etc. Colebrookei anus passim in ora codicis deprehenditur.

Codex XLI.

Cod. 1195. L. Cod. 40. C.
Char. Dev. fol. 61.

पथ्यापथ्यविबोधक Pathyâpathyavibodhaka.

Rerum salubrium atque insalubrium expositio. iber diaeteticus. De herbis, frumento, radicibus, bis coctis, metallis, carnibus. Auctor कैयदेव — aiyadeva.

Codex XLII.

Cod. 1202. L. Cod. 24. C. non per transversum scriptus.
Char. Dev. fol. 106.

अग्निवेशतंत्र Agnivesa Tantra.

Agnivesae liber de medicina. Primo loco dis-

serit de causis morborum verbaque Atreyae ineunt quoque capite plerumque affert; — de causis mor borum splenis; de signis morborum vesicae; de le pra; de gravidarum mulierum morbis; de urina animalium virtute medicinali. Index capitum codic adjunctus est: 1) svaranidana — de causis febriun 2) raktapittanidana — de causis bilis flavae. 3) gul manidana — de causis splenis. 4) pramehanidana — de causis difficultatis urinae. 5) kushtanidana — de causis leprae. 6) soshanidana — de causis phthi seos pulmonalis. 7) unmâdanid. — de caus. maniae 8) apasmaranid. — de caus. epilepsiae etc. De mort repentina. Caput ultimum est de longaevitate (dirgh jivitiya adhyâya).

Codex XLIII.

Cod. 1214. L. Cod. 42. C.
Char. Devan. fol. 89.

संग्रहतरंगिणी Sangrahatarangini.

Sara Sangraha Tarangini, Epitome medullos undarum, hoc opus quoque vocatur isagogicum i medicinam, viginti tribus capitibus comprehensum De qualitatibus pravi medici; de aetatibus; de locis de virtutibus metallorum, frumenti, uvarum etc; d morbis foetus etc. Auctor est शामपंतविद्वांस Sâmapant Vidvânsa.

Codex XLIV.

Cod. 1240. L. Cod. 9. C.
Char. Bengal. fol. 232.

चिकित्सादर्पण Chikitsâdarpana.

Speculum medendi. Ex Suchipatra sive Indice ad jecto haec excerpsi: 1) jihvâpariksha — de lingu exploranda 2) mûtrapar. de urina inspectanda. 3) ne

apar. de oculis observandis; — de purgandis hu-
oribus, de lipothymia eaque curanda. Versus finem
e metallis, mineris v. c. talaka i. e. auripigmento,
eis, unguentis etc. tractatur.

Codex XLV.

Cod. 1271. L. Cod. 38. C. Char. Devan. fol. 55. script. ann. 1861 Sak.

धन्वन्तरीनिघंटु Dhanvantarinighantu.

Lexicon medicamentorum eorumque virtutum
unas), auctore Dhanvantari; de lacerta (musali);
lio 26. de saccharo (ikshu): est dulce, grave, fri-
dum, sternutamentum, lene, roborans; rheumatis-
um abigit; sed vermes gignit.

Codex XLVI.

Cod. 1302. L. Cod. 55. C. Char. Dev. fol. 254.

Chikitsa Sâra Sangraha. Prathama-
lda (Volumen primum). Epitome medullae me-
ndi. — De significatu vocabuli nidana (causa);
e morbis cognoscendis et curandis, additis formu-
s unguentorum, oleorum, aliarum compositionum.
uctor वगसेन — Vangasena.

Codex XLVII.

Cod. 1315. L. Cod. 18. C. Char. Dev. fol. 187.

द्योगतरंगिणी Vrihadyogatarangini. Volumen primum.

Tarangini, undae, sunt capitum loco, unde operi
omen fluxit. — Qui hominem ex oceano limoso
orbi traxit, quam honesto officio is satisfecit et
uanto dignus est honore! Peccata, quae in ante-
oribus vitae formis commissa sunt, morbis ablu-
ntur. Laudantur Harita et Vagbhatta. Unda prima:
e corporis fabrica ejusque cognitione. Unda se-

çunda: de conceptione et menstruis; quibus ex causis foetus crescat; quibus ex causis gemini procreentur; de causis abortus. — Deinde de alimentis et materia medica tradit. — De lacte, sero lactis, oleo, butyro, butyro liquato, de oleo sesamino, lineo, sinapeos, castorino, ricini, carthami, de oleo Mango; de sacchari generibus; de fructibus, uvis, Mango; de camphora, moscho, ligno santalino (raktachandana, santalo rubro — svetachandana, santalo albo), agallocho, croco; de octo metallis, auro (svarna), de auro purgando, argento (tara), cupro (tamra), aere (ritica), ferro (loha), stanno (naga), plumbo (vanga), aere campanario (ghosha) etc. — Tum de febribus aliisque morbis. Colebrooke orae codicis medicamentorum plurimorum nomina Anglica adscripsit.

Codex XLVIII.

Cod. 1304. L. Cod. 35. C. Char. Dev. a fol. 188. usque ad fol. 374.

Yogatarangini. Dvitiyajilda, Volumen secundum.

De siti ejusque causis et cura secundum diversos humores; de animi deliquio eoque sanando; de venenis et carminibus (mantras) iis adversantibus, de veneno anguium, canis rabidi etc. Ultimo loco de morbis mulierum. Index morborum, de quibus tractavit, codici finem facit, quem integrum hic transcribam:

1) ज्वर. 2) अतिसार. 3) ग्रहणि. 4) अजीर्ण. 5) कृमि. 6) पाण्डु. 7) कामला. 8) रक्तपित्त. 9) राजयक्ष्मा. 10) कास. 11) हिक्का. 12) श्वास. 13) स्वरभेद. 14) अरोचक. 15) छर्दि. 16) तृष्णा. 17) मूर्छा. 18) पानात्यय. 19) दाह. 20) उन्माद. 21) अपस्मार. 22) वातव्याधि. 23) वातरक्त.

24) ऊरुस्तम्भ. 25) आमवात. 26) शूल. 27) उदावर्त.
28) गुल्म. 29) हृद्रोग. 30) उरोग्रह. 31) मूत्रकृच्छ्र. 32) मूत्राघात.
33) अश्मरि. 34) प्रमेह. 35) मेद. 36) उदर. 37) शोथ.
38) वृद्धि. 39) गडमाला. 40) श्लीपद. 41) विद्रधी. 42) व्रण.
43) भगन्दर. 44) उपदंश. 45) शूक्रदोष. 46) कुष्ठ. 47) शीतपित्त.
48) अम्लपित्त. 49) विसर्प. 50) विस्फोट. 51) स्नायुक.
52) मसूरिका. 53) क्षुद्ररोग. 54) मुखरोग. 55) कर्णरोग.
56) नासारोग. 57) शिरोरोग. 58) नेत्ररोग. 59) स्त्रीरोग.
60) बालरोग. 61) विषरोग. 62) वाजीकरण.

1) Jvara. febris. 2) Atisâra. diarrhoea. 3) Graani. dysenteria. 4) Ajîrna. dyspepsia. 5) Krimi. ermes. 6) Pându. pallor. icterus. 7) Kâmalâ. icteus. 8) Raktapitta. bilis flava. 9) Râjayakshmâ. hthisis pulmonalis. 10) Kâsa. tussis. 11) Hikkâ. ngultus. 12) Svâsa. Suspiritus. 13) Svarabheda. soni ve loquelae divisio. os balbum? 14) Arochaka. ciborum ıblata appetentia. 15) Chhardi. vomitus. 16) Trishnâ. tis. 17) Mûrchhâ. lipothymia. 18) Pânâtyaya. sitis ıcta? 19) Dâha. ambustio. 20) Unmâda. mania. 1) Apasmâra. epilepsia. 22) Vâtavyâdhi. morbus ıeumaticus. 23) Vâtarakta. arthritis phlegmonodes.) Urustambha. stupor pedum, paralysis. (stupidity the legs, want of feeling. Wilson.) 25) Amaıta. affectio intestinorum rheumatica. (âma, affecon of the bowels, disease.) 26) Sûla. Colica? (sharp ıin in general or especially in the belly as colic c. or in the joints from rheumatism or gout.)) Udâvarta. tympania cum constipatione. (a disease, ıtulence and constipation.) 28) Gulma. induratio nis, splenemphraxis, σπλῆνες. (a disease, accorng to some a chronic enlargement of the spleen, ıd it appears to be an induration of the mesen-

teric glands, so as to be perceived externally.) 29) Hridroga. Pyrosis. (heartburn.) 30) Urograha. oppressio pectoris, asthma. 31) Mûtrakrichchhra. dysuria. 32) Mûtrâghâta. Strangnria. 33) Asmari. lithiasis. 34) Prameha. diabetes. 35) Meda. urethritis, gonorrhoea. 36) Udara. Venter. Udari? hydrops. 37) Sotha. Anasarca? (swelling.) 38) Vriddhi. tumor testiculi, hydrocele. (enlargement of the scrotum either from swelled testicle or hydrocele.) 39) Gadamâlâ. impedimentum coronae. paraphimosis? 40) Slîpada. elephantiasis. (enlargement of the legs.) 41) Vidradhi. apostema. (phlegmonoid inflammation or internal abscess.) 42) Vrana. vulnus. 43) Bhagandara. fistula ani. 44) Upadansa. syphilis. (Venereal disease.) 45) Sûkradosha. vitium seminis? 46) Kushtha. lepra. 47) Sîtapitta. bilis frigida. 48) Amlapitta. bilis acida. 49) Visarpa. (visarpana, serpens.) herpes? . 50) Visphota. variola. (boil. smallpox.) 51) Snâyuka? (snâju, tendo.) 52) Masûrikâ. variola. (small pox.) 53) Kshudraroga. morbus parvorum? 54) Mukharoga. oris morbi. 55) Karnaroga. aurium morbi. 56) Nâsâroga. narium morbi. 57) Siroroga. morbi capitis. 58) Netraroga. morbi oculorum. 59) Strîroga. morbi mulierum. 60) Bâlaroga. morbi infantium. 61) Visharoga. morbi e venenis. 62) Vajîkarana. aphrodisiaca. (stimulus of amorous desires by aphrodisiacs.)

Codex XLIX.

Cod. 1338. L. Cod. 5. C. Char. Dev. fol. 387.

Chikitsâ Sâra Sangraha, auctore Vangasena. Opus integrum. Cf. Cod. XLVI.

Codex L.

Cod. 1340. L. Cod. 14. C. Char. Dev. fol. 216.

Ashtângahridaya Tîkâ Sûtrasthâna — अहृपाद

— Arunadatta virachita sive Vâgbhatta Tìkâ.
Commentarius Arunadattae in partem operis (Sutrasthânam) Vâgbhattae. Initio de animae corporisque differentia disputatur. Sûtrasthâna generalis pathologiae et therapiae capita amplectitur. Cf. Cod. XXXIV.

Codex LI.

Cod. 1343. L. Cod. 34. C. Char. Dev.

1. आयुर्वेद सिद्धान्त सम्बोधनी Ayurveda Siddhânta Sambodhani.

Cognitio principiorum vitae doctrinae. Opus de universa medicina breviter exponit. De corpore ejusque partibus; de aquis, lacte, saccharo, oleo, lotulentis, oleis santalinis; de sitanga (cholera, membra algida); de morbis aurium, colli etc. Constat foliis 51. Auctor est कामेश्वर — Kâmesvara.

2. Yogataranginî, auctore — वैद्यवल्ल — Vaidyavalla.

Constat foliis 53. Videtur esse pars operis majoris, in quo de morbis curandis praecipit v. c. de vomitu, diarrhoea (vireka) etc. In opere ipso auctor aliquoties nominatur — त्रिमल्लभट — Trimallabhatta. Cf. Cod. XLVII.

Codex LII.

Cod. 1365. L. Cod. 36. C. Char. Devan. fol. 159.

आतंकदर्पण माधवनिदानटीका

Atankadarpana Mâdhavanidânatìkâ.

Atankadarpana, commentarius in librum Nidâna compositum a Mâdhava, auctore Vaidyavâchaspati. Cf. Cod V.

Codex LIII.

Cod. 1370. L. Cod. 37. C. Char. Devan.

1. लघुयोगतरंगिणी श्रीत्रिमल्ल Laghuyogataranginì.

Laghu (facilis). Videtur esse epitome ex opere

Yogataranginî, elaborata a Srîlakshmana Pandita. Constat foliis 38. Script. anno 1800 Sak.

2. Ashtàngahridaya Sanhitâ, auctore Vagbhatta. Opus tres partes in hoc codice complectitur:

a. शारीरस्थान Sârîrasthâna. De anatomia. Constat haec pars fol. 11.

b. सूत्रस्थान Sûtrasthâna. Praecepta universalia medica. fol. 36.

c. निदानस्थान Nidânasthâna. De aetiologia. fol. 17.

Summi Vagbhattae auctores sunt Atreyas aliique Rishis. Vagbhattae patri nomen est Vaidyarati Sinhagupta. Cf. Cod. XXXIV.

Codex LIV.

Cod. 1388. L. Cod. 10 C. Char. Devan. script. ann. 1862. Sak. (1805 aer. Christ.) Volumen secundum a fol. 255. usque ad fol. 508.

Vaidyagrantha, auctore Vangasena. Liber medicus. Volumen primum est Cod. XLVI.

Codex LV.

Cod. 1399. L. Cod. 21. C. Char. Devan. fol. 225. script. anno 1783. Samv.

Vâgbhatta Sûtrasthânatìkâ, auctore हेमाद्री — Hemâdrî.

Commentarius in Vagbhattae Sûtrasthânam, elucubratus ab Hemâdrî. Textus et commentarius distincte sunt exarati.

Codex LVI.

Cod. 1517. L. In Coleb. catal. deest. Char. Bengal. fol. 118. fine mutilus.

Siddhânta Chintâmani, Mâdhavanidâna Tìkâ.

Commentarius in Mâdhavae Nidâna. Propter

nem codicis mutilatum commentatoris nomen desideratur.

Codex LVII.

Cod. 1519. L. Char. Bengal. fol. 117. fine mutilus.

Prayogaratnâkara. Gemmarum fodina. De agnis rasarum (rasas); de spasmis, opisthotono etc; de victus ratione; mantras (carmina); de aromatibus etc. Auctor est कविकण्ठहार — Kavikantahâra.

Codex LVIII.

Cod. 1525. Char. Bengal. fol. 33 recentissimus.

Dravyaguna, auctore नारायणदास — Nârâyanadâsa.

De facultatibus medicamentorum (a treatise on the medicinal qualities of substances). Haec epitome deprompta est ex alio opere — Râjavallabha.

Codex LIX.

Cod. 1569. L. Char. Dev. a diversis manibus diversissima formâ exaratus.

1. कल्पलता Kalpalatâ, frutex votifer, a Siva manifestatus (Sivenaprocta). fol. 30. De morbis curandis.

2. Kalpalatâ. fol. 18. Idem opusculum.

3. शब्दप्रदीप Sabdapradîpa, lucerna vocabulorum. Lexicon medicamentorum (on the names of medicinal substances). fol. 49. script. ann. 1721 Samv. Auctor est सुरेश्वर — Suresvara, cujus stemma codicis fini subnectitur.

4. वृत्तरत्नावली Vrittaratnâvali. Linea marga-

ritarum curationis. fol. 30. Folia tria initii desunt. De flatuum signis; de bilis signis; de anni tempestatibus et quo victu in iis utendum. Auctor est श्रीमनिरामिश्र — Srîmanirâmamisra.

5) Sarvaroga Chikitsitam. Sanatio omnium morborum. fol. 16. Auctoris nomen वाचस्पतिमिश्र — Vâchaspatimisra. De morbis curandis v. c de febribus capite tertio tractatur. Est particula Vagbhattae operis Ashtângahridayae, cui aliud solummodo nomen in hoc codice inditur.

6) Trinsati i. e. liber triginta capitum, auctore शार्ङ्गधर — Sârngadhara. fol. 25. script. ann. 1790 Samv. — De morbis curandis.

II. Codices Gaikawarenses.

Inde a cod. 1771 usque ad cod. 2087 recensentur in catalogo Mickeliano sive Londinensi hi codices, qui societati dono dati sunt Gaikawari, Indiae urbe.

Codex LX.

Cod. 1797. L. Cod. 128. Gaik. Char. Devan. fol. 163.

Rasaratna Samuchchaya.

De mineris ac metallis (on mineral drugs). Opus viginti septem capitibus continetur. Auctoris est nomen वाहठ — Vâhatha, qui idem cum Vagbhatta esse videtur. Idem opus, auctoris nomine omisso, est cod. XV.

Codex LXI.

Cod. 1798. L. Cod. 131. Gaik. Char. Devan. fol. 73.

क्षेमकुतूहल क्षेमशर्म

Kshemakutûhala, salutis desiderium, auctore Kshemasarma. On medicine.

Auctor de se suoque stemmate primum loquitur; einde se Susrutae, Haritae et Vagbhattae libros edicos legisse atque ex iis opus suum hausisse as-erit; de cibis parandis, de supellectile culinae, de ictus ratione secundum anni tempestates, de potuum aratu etc.

Codex LXII?

od. 1844. L. Cod. 13. Gaik. script. anno 1492. Char. Dev.

1. रसवती Rasavatî. fol. 14. Videtur esse de otulentis.

2. रसमञ्जरी Rasamanjarî. fol. 21. Auctor ानुदत्तमिश्र — Bhânudattamisra. Erotici argu-ienti esse videtur hic liber.

3. Ratnakalâcharitram, auctore Lolim-iarâja. Dialogus inter mulierem — Ratnaka-am, — quae dialecto Prakrita loquitur, et Lolim-iarâjam.

Nomen Lolimmarâjae me induxit ad credendum, unc codicem medici argumenti esse posse, quamvis ncertus nunc haeream.

Codex LXIII.

Cod. 1853. L. Cod. 169. Gaik. Char. Dev. script. ann. 1481. fol. 83.

शालिहोत्रशास्त्र जयदत्त

Sâlihotra Sâstra, auctore Jayadatta.

Liber de medicina veterinaria sive equorum (Sâlihotra) qui constat e sexaginta octo capitibus et mille trecentis versibus distichis (slokas). — On

the cure of the diseases of horses. Jayadattae pater est Vijayadatta.

Codex LXIV.

Cod. 1870. L. Cod. 291. Gaik. Char. Dev. script. ann. 1750. Samv. fol. 98.

शार्ङ्गधर संहिता Sârngadhara Sanhitâ.

Sârngadharae Chikitsasthâna, de morbis curandis. (On medicine). Index capitum praefixus. De nominibus medicamentorum et morborum; de morbis oculorum etc. Cf. Cod. XXXIX et Cod. LIX. 6.

Codex LXV.

Cod. 1876. L. Char. Dev.

1. अन्नपानविधि Annapânavidhi. Nr. 388. Gaik. fol. 66. Regulae de victu potuque sumendis (on viands or diet). Lacunae insunt frequentes, quia scriptor autographum, opinor, legere non potuit. Auctor est सुखेम — Sukhena (सुषेण — Sushena?).

2. सन्निपात कलिका Sannipâta Kalikâ, gemma collectionis. Nr. 132. Gaik. fol. 29. On medicine. De morbis curandis v. c. de pittagrahani i. e. diarrhoea biliosa etc.

3) Vaidya jîvana tîkâ yukta, auctore रुद्रभट — Rudrabhatta. Vita medici cum commentario Rudrabhattae. Nr. 130. Gaik. fol. 56. This treatise on medicine is highly esteemed. Rudrabhattae pater nominatur Koneribhatta sive Konerabhatta (Cod. LXVII). Cf. Cod. XXXVI. 1.

Codex LXVI?

Cod. 1885. L. Cod. 91. Gaik. Char. Dev. fol. 93.

Sârngadhara Paddhati (semita). Num codex sit medicus? — Idem opus continet codex Taylorianus 156. Char. Dev. fol. 147.

Codex LXVII.

Cod. 1911. L. Cod. 386. b. Gaik. Char. Dev. fol. 79.

Vaidyajîvana, auctore Lolimmarâja, cum mmentario Rudrabhattae. Cf. Cod. XXXVI et V. 3.

Codex LXVIII.

Cod. 1927. L. Char. Dev. antiquus, bonae notae.

1. Yogaratnavali. Nr. 126. Gaik. fol. 38. ipt. ann. 1630. Constat duodecim capitibus. Cap. 9. lepra. Cap. 12. de herbis medicinalibus.

2. Yogasataka. Nr. 302. Gaik. fol. 37. script. . 1708. Auctor est अमितप्रभव — Amitaprabhava. signis, causis curaque morborum.

3. Yogasataka tîkâ, commentarius in Yoatakam, auctore रूपनयन — Rupanayana. fol. 59. Jaina work.

These are treatises on medicine.

Codex LXIX.

. 1937. L. Cod. 389. Gaik. Char. Dev. fol. 114. Optimus.

Ayurveda prakâsa, auctore Mâdhava. stratio vitae doctrinae. De vitiis humorum (rasas); morbis v. c. mûrchanam (animi deliquio); de bis et metallis v. c. auro (hema); de margaritis gemmis. Citatur opus Laghuyogatarangini (Cod. I); de virtutibus boracis crudi (tankana), de ino (manikya), smaragdo (indranila), topasio ushparaga) etc. Versus finem de salibus et venenis.

Codex LXX.

. 2041. L. Cod. 239. Gaik. Char. Dev. fol. 174. fine mutilus.

Turangânam Chikitsitam, de cura equom, auctore Salihotra. Quum Muni Salihotra ra faceret, eum rogavit Susruta, ut ipsum in equis

curandis instrueret. Opus in sectiones (sthânas et capita (adhyâyas) est divisum, diversum a codice LXIII. Caput tertium est de foetu equino.

Codex LXXI.

Cod. 2087. L. Cod. 312. Gaik. Char. Dev. fol. 60.

अश्वानां औषध Asvânan Aushada.

De medicamentis equorum, auctore anonymo. - On veterinary medicine, in the dialect of Kutch. - De provincia Kutsh cf. Bohl. I. p. 19.

III. Codex Johnsonianus LXXII.

Cod. 2174. L. Char. Dev. fol. 16.

Vaidya Jîvana, auctore Lolimmarâja. Cf. Cod. XXXVI. et LXV. 3. et LXVII.

IV. Codex Buchananianus LXXIII.

Cod. 2210. L. Char. Dev. fol. 154.

Dravya Nama guna. De virtutibus medicamentorum. Est Nighantu (lexicon), cujus titulus est Madanavinoda, auctore Madanapâla. Cf. Cod. XL. -

Catalogus Londinensis sive Mickelianus 23 codices comprehendit. Supplementum ei est adnexum codicum, quos Dr. John Taylor et magister equitum Mackenzie, societati legaverunt. Mackenzianae collectionis codices plerique ex India nondum Londinum missi erant.

V. Codices Tayloriani.

Codex LXXIV.

Cod. 4. Tayl. Char. Dev. Optimae notae. fol. 233.

Susruta Sanhitâ Tîkâ yukta. Opus me-
;um Susrutae cum commentario. I. Nidânasthâna.
causis morborum. fol. 59 1) Vâtanidana. de c.
hritidis. 2) Arsanid. de c. haemorrhoidis. 3) As-
rinid. stranguria. 4) Bhagandara. de fistula ani.
Kushtha. lepra. 6) Prameha. diabetes. 7) Udara-
l. udara, venter. 8) Mudhagarbha. foetus insipiens?
Vidradhi. apostema. 10) Visarpanâdîsthânaroga.
thora (extensio) vasorum mammae. 11) Granthia-
chyarbudagalâgandanid. (granthi-articulatio; arbuda-
mor albus; gala-collum; ganda-gena.)? 12) Vrid-
iupadansaslipada. tumor testiculi, syphilis, elephan-
sis. 13) Kshudraroga. 14) Sukadosha (Num Su-
adosha, vitium seminis?) 15) Bhagnanid. fractu-
e. 16) Mukharoga. morbi faciei. II. Sarira-
hâna. de anatomia. fol. 75. cap. 3. de partu; de
sis eorumque colore etc. III. Sutrasthâna. fol. 18.
. Chikitsâsthâna. usque ad finem codicis. de
rbis curandis v. c. suclagata, de fluore albo; de
orbis mulierum, aurium, oculorum; de vermibus
c. — Commentarius in marginibus est scriptus.

Codex LXXV.

Cod. 94. Tayl. Char. Dev. fol. 39. forma 12ma.

वैद्यविलास रघुनाथ

Vaidyavilâsa, auctore pandita Raghunâtha.

Medici delectatio. De morbis curandis; de vul-
eribus pectoris, phthisi, singultu, vomitu, diar-
noea etc.

Codex LXXVI.

Cod. 96. Tayl. Char. Dev.

1) Mâdhava Nidâna. fol. 52. Cf. Cod. LII.

2) Mâdhava Nidâna Vyâkhya (commentarius). fol. 183.

Codex LXXVII.

Cod. 97. Tayl. Char. Dev. fol. 20.

Atanka Darpana. Cf. Cod. LII.

Codex LXXVIII.

Cod. 98. Tayl. Char. Dev. fol. 74.

Susruta Sanhitâ.

Pars ex opere Susrutae — Chikitsasthâna. Atreya ubique a Susruta laudatur. Initium facit a longaevitate; dein singulos persequitur morbos. Cf. Cod. LXXIV.

Codex LXXIX.

Cod. 99. Tayl. Char. Dev. fol. 56.

Vaidyajîvana, auctore Lolimmarâja cum commentario Rudrabhattae. Cf. Cod. LXXII.

Codex LXXX.

Cod. 100. Tayl. Char. Dev. fol. 50.

अन्नपानविधि सुचेनदेव

Annapânavidhi, auctore Suchenadeva. Opus diaeteticum. Cf. Cod. LXV. 1.

Codex LXXXI.

Cod. 102. Tayl. Char. Dev. fol. 164. bene, sed vitiose exaratus.

Atreya — अत्रेय: — Sanhitâ.

Primo ad quaestiones Haritae de morborum origine et causis respondit Atreyas. Deinde sequitur epitome de morbis curandis (Chikitsâsangrahanam): de medicorum institutione (vaidyasikshâ); de anni

npestatibus; de aetatum signis; de tribus humo-
us, vâta, pitta, sleshma (pituita); de sannipâta
orbid state of the three humors); de ventis quat-
or mundi regionum; de sex rasis; de aquis v. c.
ngetis, Oceani etc; regulae de aqua et lacte bi-
ndis; de butyro, oleis; de signis morborum e
nsibus colligendis; de curandis febribus biliosis,
uitosis etc; de febre buta (?); de diarrhoea biliosa
ttâtisara); de diarrhoea pituitosa (sleshmâtisara);
vâtâtisara; de diarrhoea cruenta (raktâtisara);
sannipâtâtisara; de dysenteria (grâhani); de signis
num (gulmanamlakshanam); de vâtagulma; de cu-
nda pittagulma; de kappagulma (kappa i. q. sleshma,
uita); de sannipatagulma; de dyspepsia (ajîrnam);
vermibus (krimi: vermium duplex est genus,
ternorum et internorum. Species vermium inter-
rum sex sunt, externorum septem, inter quos pe-
uli); de vishamâgni i. e igne inaequali (erysi-
ate?); de mandâgni i. e igne diuturno; de ap-
entia ciborum imminuta (arochaka); de phthisi
monali (kshayaroga); de profluviis cruentis na-
m, oris, haematuria, metrorrhagia (pradara); de
ectione cunni (yonidosha); de singultu (hikka);
suspiritu (svasa); de aphonia (svaropaghata);
vomitu (chhardi); de siti (trishna); de lipopsy-
a, lassitudine et insomnia (mûrcha, tandrâ, nidra);
furore (mada); de ambustis (dagha), quibus op-
e opponitur aqua frigida; de epilepsia (apas-
ra); de affectione rheumatica intestinorum (âma-
a); de ischiade (gridhrasî); de curanda vâtarakta;
curanda bile acida (amlapitta); de leucophleg-
sia curanda (sophachikitsa); de lithiasi (asmari);
tumore testiculorum (andavriddhi); visarpichi-
sa; de curandis vulneribus (vranachik.); de lepra

(kushtha); de morbis capitis, oculorum; de sterili tate; de foetu curando (garbhachik.); de morbis in fantium curandis (bâlachik.); caput ultimum est d antidotis. — Falsarios textuum librorum quoque In dicorum antiquitus jam fuisse eosque suppositici capita inseruisse, vocabulum kshepaka — insiticiu saepius in hoc codice obvium luculenter probat.

Codex LXXXII.

Cod. 122. Tayl. Char. Dev. fol. 380. script. anno 1737 Samv. splendidus.

Yogaratnâkara. Idem est opus, quod ali Yogatarangini appellatur. Ganesae, sapientiae de imago codicis indici est adpicta.

Codex LXXXIII.

Cod. 187. Tayl. Char. Dev. fol. 110. script. anno 1850 Sak. 1731 Sam. In lingua Hindi.

Ramavinoda Vaidyaka Chikitsâ, auctore Rı machandra.

Codex LXXXIV.

Cod. 194. Tayl. Char. Dev. fol. 73.

On medicine. — Exorditur a praeservan a morbis corpore (sarirarakshana); dein de singul morbis v. c. helminthiasi disserit auctor anonym et postremum caput est de venenis.

Codex LXXXV.

Cod. 207. Tayl. Char. Dev. fol. 19. script. ann. 1764 Samv.

Sannipâta Chikitsa sive sannipâta Kalik Cf. Cod. LXV. 2.

Codex LXXXVI.

Cod. 226. Tayl. Char. Dev. fol. 16. script, ann. 1731 Sam.

Yogatarangini. In fine codicis haec legu tur subscripta: Hoc est illud caput ex opere Y

tarangini, quod de curandis omnibus morbis breer, in modum epitomes, tractat. — Itaque est out unicum ex magno illo opere.

VI. Codices Leydeniani.

atalogue of the books purchased of the Estate of the late Dr. John Leyden. 1828. 1831.

Codex LXXXVI et LXXXVII.

Cod. 10. Leyd. Char. Bengal. fol. 30.

Vaidya Sundaratîkâ, auctore Sri Rama, ıdita. Cod. Leyd. 27. idem opus continet.

VII. Codices Mackenzieani.

Codices, de quibus hic est sermo, Mackenıani omnes sunt Sanscriti, jam Londinum ad, diversissimis Indiae characteribus exarati; coes enim sunt 116, chartacei, charactere Devanai scripti: — codices 103, charactere Nandinagari, er quos Cod. LXXXVIII. sive 50. 1. Mack. opus idyajîvana complectitur: — codices 245, char inga, in palmarum foliis exarati: — codices 40, r. Telinga, chartacei: — codices 28, char. Caa, in palmarum foliis (on cadjans): — codi- 10, char. Teluva, in palm. foliis, inter quos l. LXXXIX. sive 5. Mack. Vaidya Grantha: — ices 10, char. Malabarico, in palm. foliis: — ices 93, char. Grantham, in palm. foliis: — cos 3, char. Grantham, chartacei: — codices 2,

char. Bengalico, chartacei: — codices 18, char. Orissa, in palm. foliis, inter quos Cod. XC. sive 17. Mack. Vaidya sastra. —

Wilson, Mackenzie collection. Calcutta. 1828. 2 Voll. 8. Wilson, vir celeberrimus, qui et ipse medicus linguae Sanscritae in Europa studio facem praetulit, hos codices multosque alios, recentioribus Indiae dialectis compositos, accurate hoc opere descripsit, e quo propter hujus libri apud nos raritatem ea, quae ad medicinam pertinent, nunc exscribam: I. p. 25. praefat. — The father of Tamul Grammar and Medicine is said to be the saint Agastya. His grammar is lost and the medical works attributed to him of very doubtful authenticity. I. — p. 132. Ratna Parîkshâ. cod. char. Telugu. On precious stones.

Pag. 134. Codices medici Sanscriti.

1. Vaidyajîvana (Cod. LXXXVIII). Palm leaves. Nandinagari char. A work in three sections on the practice of medicine by Rolamba (!) Râjâ.

2. Vaidyagrantha (Cod. LXXXIX.). Palm leaves. Telugu or Telinga char. incomplete. A section of a medical work, author unknown: it includes the description of the body or anatomy, the treatment of women in child birth, and the symptoms and treatments of various diseases.

3. Shadrasa Nighanta. Paper. Telugu char. A medical work on the properties of drugs and medicaments, in six sections.

4. Chikitsâ Sata Sloka. Paper. Telugu char. A cento, treating of the cure of sundry diseases with a Telugu comment.

5. Hara Pradîpikâ. Paper. Telugu char.

work on alchemy or mercury, and its combina-
ns, explained by a comment in Telugu.

6. Vaidya Sangraha. Palm leaves. Telugu
ar. A collection of medical formulae, with an ex-
nation in the Karnâta (or Kanara) language.

Tamulbooks.

P. 202. Nr. 17. Agastya Varalâr. An ac-
unt of the Muni Agastya from the Skanda Purana.
Agastya, Hippocrates Indiae meridionalis, descen-
in Indiae provincias inferiores saeculo nono.

P. 208. Nr. 32. Account of Mariyamma the
ldess of the small pox.

P. 228. Agastya Inyâna. 100 verses upon
means of obtaining divine wisdom. Vers. 74 et
. „Hearken, J declare that J obtained the eminent
ne of Agastya, because J was formerly a Sudra;
preceptor was a Brahman who resided to the South
Mahâmeru.

Before receiving his instructions, J purified my
nal frame of all imperfections by abstract devo-
n: J forsook the world, and lived in caves and
ks, when my holy preceptor appeared, and said,
me, J admit you as my disciple. J assented and
owed him. He lighted a sacrificial fire, and pla-
in it a jar, into which he commanded me to leap.
id so, and was consumed, and was born again,
issued from the jar, which was then changed into
form of a woman.

Verily that jar was a form of Maheswara,
the Brahman, of Mahadeva, who were my pa-
ts. They brought me up, and trained me in all
rning, and finally Siva conferred upon me im-
rtality."

Accounts of his subsequent actions occur in the 32 to the 39 verse, in which, he says, that by command of Siva he repaired to the Dekhin to illuminate the darkness of the people, and that he invented eighteen languages, including the Sher Tamul (the old or poetical Tamul). „After this he continues, J was ordered by Siva to compose various Sastras — and accordingly J wrote 100000 stanzas on Rasâyana (alchemy), 200000 on medicine and 100000 on divine wisdom. The first J abridged in 1200 stanzas, the last in 100, and those on Medicine J distributed in different works.“

He specifies a number of persons as his disciples, the chief of whom are his son Satyamuni, and his pupil Sundara.

P. 252. Agastya is said to have taken up his residence on Podiamalê, the source of the Tâmraparnî river, who is described mythologically as his daughter by adoption, given to him by Siva.

The following list of works ascribed to Agastya is given, but they are generally supposed to have perished with a few exceptions.

1) Inyâna. 100 verses. 2) Teruvukule. 50 vers. 3) Purana. 50 vers. 4) Purana. 100 vers. 5) Purana. 216 vers. 6) Sindhûra. 300 vers. 7) Karasi Panjadi. 300 vers. 8) Pujâvidhi. 200 vers. 9) Dikshavidhi. 200 vers. 10) Karnasûtra. 43 vers. 11) Mântrika. 8000 vers. 12) Kavya. 1200 vers. 13) Pradakshina vidhi. 100 vers. 14) Navaloka navaretnâvali. 36 vers. 15) Teruvargam. 800 vers. 16) Mychuruka. 50 vers. 17) Nîlakantha. 50 vers. 18) Ayaratennûr Sûtra. 100 vers. 19) Mughavariya 6 vers. 20) Bâla chikitsâ. 5 vers. 21) Magara chikitsâ. 16 vers. 22) Terayanul. 16 vers. 23) Vemba

0 vers. 24) Talluvan. 300 vers. 25) Nighantu. 0 vers. 26) Verganîl ayasutra. 200 vers. 27) Phal-attu. 300 vers. 28) Gurunadi sastra. 100 vers.) Karmakanda. 900 vers. 30) Vaidya. 1500 vers.) Agama Mûla. 205 vers. 32) Suddhi. 150 vers.) Vâda. 100 vers. 34) Vaidya. 50 vers. 35) Te-vaga. 19 vers. 36) Parîkshâ chikitsâ. 16 vers.) Dandaka. 100 vers. 38) Mantrika. 1200 vers.

P. 230. Nr. 54. Agastya Serga. Palm lea-s. An account of Agastya's coming to the south India, and visiting Vriddhâchala; being called section of the Sthala Purâna of that shrine.

P. 258 — 260. Medicine.

1. Agastya Vaidyam. Palm leaves. A work 1500 verses on the preparation of medicines iefly, attributed with many others on similar sub-ts to the Rishi, Agastya.

2. Agastya Purâna Sûtra. Palm leaves. A rk on mystical and alchemical medicine, or the re of diseases by religious rites or visiting holy rines, the means of prolonging life, and the art discovering hidden treasures. By Agastya.

3. Bhasmamore. Palm leaves. A work of nsiderable extent on alchemical or metallic medi-nes, containing rules for their calcination and re-ction to powder, the preparation of various oxi-s, and extraction of sulphuric acid. By Agastya.

4. Bâlachikitsâ. Palm leaves. A work on e diseases of infants, difficult parturition, puer-ral fever etc. By Agastya.

5. Agastya Vaidya Munnur. Palm leaves. tract of 300 stanzas on the calcination, and re-ction of various vegetable and mineral articles

to powder, for use in medicine, also on the extraction of essential oils etc. By Agastya.

6. Agastya Vaidya Nuthiyambid. Palm leaves. A treatise in 150 stanzas on the purification of various poisonous substances and their employment in medicine. By Agastya.

7. Agastya Vaidya Napatettu. Palm leaves. A short tract in 48 verses on the cure of gonorrhoea.

8. Vaidya Sûtra Nuru. Palm leaves. A 100 verses on different diseases and modes of treatment. By Agastya.

9. Muppu. Palm leaves. Account of preparing medicines of the alcaline ashes of vegetables etc. By Agastya.

10. Terumalar Vaidyam. Palm leaves. A work on the medical treatment of various diseases, and directions for preparing different medicines. By Terumalar.

Telugu[1]) Manuscripts.

P. 357. Nr. 4. Vaidya Pustaka. Palm leaves. A tract on medical preparations, and on the efficacy of certain prayers and charms.

---

1) Lingua Tamulica utuntur in Drâvira tribus Dravirenses i. e antiquis Indiae regnis, Chola, Chera et Pândya, quae partes nunc vocantur Arcot, Salem, Coimbatur, Kumbhakonam, Tanjore, Trichinapali, Madura, Dindigal, Tinnivelli et Mysore. Recentiores Tamulicae literae Sanscritis sunt; nec tamen lingua Tamulica e Sanscrita est repetenda; multa vero opera Sanscrita in linguam Tamulicam sunt translata. Wils. I. p. 27. — Lingua Telinga (s. Trilinga s. Telugu s. Tenugu; apud auctores Sanscritos Andhra, apud Europaeos Gentoo vocatur) utuntur in littore Coromandelico inde a Batava colonia Pulicat usque ad Bangalore. Recentior et ipsa est Sanscritâ, e qua libri plurimi in Telingam sunt translati. Telinga lingua pariter ac Tamulica dialecto limatiori et vulgari gaudent. Wils. p. 36.

Hâlakanara[1]) Mss.

Vol. II. P. 63. Nr. 12. Vaidya Nighantu. alm leaves. An alphabetical dictionary of medical lants in Sanscrit with a Canara interpretation.

Nr. 13. Dhanvantari Nighantu. Palm leaes. A dictionary of medical plants and minerals, nd of diseases.

Malayalam Mss. (Malabarici).

Kerala Utpatti. A general account of e province of Kerala or Malabar, by Sankara chârya. — Ex hujus operis capite 114 (II. p. 93.) aec delibantur: All the books that were composed y Buddhachari, were laid in the middle yard f the Batta-manna (or house) and burnt; but mong these, three books were not burnt, viz:) the Amara Simham. 2) Dharmakirti. 3) Ashanga Hridayem.

Thus were three saved; of these the Ashtanga Iridayem is not read by the Brahmins, because contains Surgery. Cap. 115. While they were ithout reading it, in that time a Bramin came rom Para-desam, whose name was Vykaden, ho read it. From him 18 Bramins[2]) of Paraesam learned it, who came to Malayalam, but beause they drank of Muteya (or Toddy) mixed as

1) Hâlakanara est lingua antiqua librorum Karnatices (Myore); Kanara sive Karnâta est lingua vulgaris. Lingua Tamuica est post Sanscritam antiquissima; antiquior sermone Teugico est lingua Hâlakarana, in quam Sanscritos libros multos sse translatos accipimus. Wils. I. p. 43. Libri linguae vulgais Canara omnes in Kaddettums (slips of cotton cloth) sunt cripti.

2) Apud Manum 10. 47 tribus medica, अम्बष्ठ — Ambahtha, memoratur.

Aushadam (or medicine) and exercised the art of Sastra Kriya (or surgery), therefore the Bramins ordered that they were not to be admitted into the Pandi-Bhojanam (or line of Bramins eating together). These are called the 18 Mutanmar. —

Manuscripti libri collectionis Mackenzieanae Mahrattenses (Mahrattarum lingua similis est Hindi, quae e Sanscrito idiomate pessumdata in centralibus Indiae regionibus hodie est vulgaris) — Urissenses (lingua Uriya sive Urissa, inter linguam Telugu et Bengalicam posita, usitata in provincia Cuttack) — Hindici — Arabici (10) — Persici (87) — Hindustanici (or Urdî) (quae dialectus persicis literis utitur et vocabula persica et arabica plurima recepit) opera medica comprehendere non videntur. Namque in schedis meis e Wilsoniano libro exscriptis nihil, quod huc spectat, reperi adnotatum.

Vol. II. p. 148. Libri manuscripti Javanici hi sunt medici argumenti:

Nr. 8. Cassitein. Palm leaves. On the members of a Man's body.

Nr. 11. Prembodari Oshodo. Palm l. A medical book.

Nr. 12. Oshoda dengen Honglaiu. Palm l On medicines and incantations.

Vol. II. p. 149. Burmani codices duo medici sunt:

Nr. 4. Baidya. A medical book. 2 copies

II. p. 154. XXIII. 37. Table of the Balagaye and Yeddagay or right hand and left hand casts and Madhyestem or medical casts of the Hindus

38. Usages among the same casts.

Appendicula I.

VIII. Codices Chambersiani.

Sir Robert Chambers ducenta circiter Sanscrita olumina manuscripta, quae plus mille opuscula connent, in India congessit; quae quum ejus vidua m diu vendere vellet, regi nostro munificentissimo lim pretio nimio oblata, vidulis cistisque inclusa acuerant, donec bibliotheca Bodleyana Oxoniensis, athedra linguae Sanscritae a magistro equitum (Coonel) Boden Oxonii nuper erecta et celeberrimo Vilsonio tandem commissa, scrinia sua codicibus anscritis locupletari gestiret eosque empturiret. trum emti sint nec ne, nondum comperi. Eruditissimus mihique amicissimus Dr. Rosen tunc temoris (anno 1832) catalogum horum codicum Londini onscripsit, e quo libros medicos mecum, quae ejus st benignitas, communicabat:

I. Cod. 39. Rasaratna, auctore श्रीनाथ — Srînâtha. fol. 20. capit. 8.

II. Cod. 44. Kâlikâ nâma chikitsâ. fol. 46.

III. Cod. 79. Yogasangraha, auctore Jagannâtha. fol. 118.

IV. Cod. 80. mutilus, cujus caput postremum est de gulmachikitsa (liene curando).

V. Cod. 83. तोडरानन्द — Todarânanda auctore liber de morbis curandis (Chikitsâsâstra). Cod. antiquus, sed mutilus.

VI. Cod. 97. Ex Ayurveda pars, auctore Susruti. fol. 43.

VII. Cod. 98. Dravyasârasangraha. Epitome de medicamentis. Auctore Raghudeva Bhattâcharya — रघुदेव भट्टाचार्य Fol. 115. script. ann. 1757 Samv.

VIII. Cod. 103. Opus medicum auctore Srî Dâmodarasûnuh Sârngadhara.

IX. Cod. 114. Jvaranirnaya, de removendis febribus, auctore Nârâyana Bhishad (medico).

X. Cod. 116. Particula libri de morbis curandis.

XI. Cod. 118. Aryachikitsâ. fol. 8.

XII. Cod. 122. Vaidyasarvasvanâmagrantha. script. ann. 1740 Samv.

Codex Marshallianus 328. in bibliotheca Bodleyana, Char. Dev. fol. 188. script. ann. 1709 Samv. (1653 Chr.) ultimis sedecim foliis continet opus medicum Sanscritum वैद्यवल्लभ — Vaidyavallabha. —

Codex Hamburgensis 250. Cat. Bohlen. chartac. fol. 175. char. Dev. continere dicitur in umbilico libros de medicina. Hunc vero codicem Hamburgi reperire non potui. — In Bibliotheca regia Berolinensi aliquot codices Sanscriti, qui de medicina sunt, asservari mihi referebantur a Cl. Wilkens, quos me non vidisse doleo.

Appendicula II.

Libros Sanscritos in Persicum sermonem antiquitus jam fuisse translatos, e capite Osaibiae duodecimo de vitis medicorum Indorum apparet. Ex-

nt versiones Persicae epicorum Indiae poematum
c. Cod. Persic. 266. (East Ind. house) Johnsoanus. Nal Daman. A poetical version of the
nscrit story of Nala et Damayanti by Faizi.
od. 304. et 336. Johns. Tarjamah J Mahâbhârat etc.
xtat lexicon morborum ex lingua Persica et Hindi
ncinnatum, cod. pers. 88. Johns. Farhangi amrâz
rjamah dar Fârsi va Hindi. Extat etiam majoris
ijusdam medici Sanscriti operis versio Persica
tegra eaque in patria nostra, in bibliotheca pub-
ca Hamburgensi, quam duce Cl. a Bohleni cata-
go detexi. Codex enim Hamburg. 134, chart.
l. 444. form. maxima, charactere Taalik, continere
citur in catalogo Bohlen. medicinam theoreticam
therapeuticam: كتاب ابن طب ميمون بتحقايق
وعلامات امراض وادوية (de morborum signis ac re-
ediis). „Laudatur quidem Abul Mocadem (مكادم)
Ahmed Hoseini (الحسينى) in protocollo;
em in textu p. 2. Iskender Shah Ben Balul
(سكندر شاه بن بهلول); sed quis auctor sit,
finire nequeo. Haud leviter erravit Starckius (in
tal. Mss. Hinckelmannian.), qui hunc nostrum co-
cem venditat pro historia Indiae, persice scripta.
xaratus est ann. Heg. 1001.“ Bohlen. Catal.
ss. Index librorum capitumque codici huic Per-
co est praefixus, e quo haec excerpsi atque ex
rte transtuli:

فهرست الكتاب.

مشتمل بر يك مقدمه وسه باب مقدمه

مشتمل بر دو مبحث.

مبحث اول در تعریف علم طب
وشرف ان.

مبحث دوم در مبادی طب.

باب اول.

در مقدمات علاج واین باب بهندی مسمی
سوتراستهانست مشتمل بر سی ودو فصل.

۱) در تنبیه متعلم — — واین فصل را
بهندی بر بهاکهنی ناماست.

۲) در بیان مراتب علاج — — واین
فصلرا بهندی اکرویهرینه ناماست.

۳) در بیان شش مزه بهندی مسمی
کهت رس ورت جوجا است.

۱۰) در منافع مشروبات چنانکه اب وسبیر
وروغن وشهد etc.

۱۱) در بیان منافع ومضار ماکولات
ومشروبات.

۱۲) در جمع کردن داروها برای معجونات etc.

۱۳) در بیان علامات زیادتی ونقصانی
اخلاط ثلثه وهفت دهات وبول وغایط واعتدال
ان واین فصلرا دکهه وهات وملبرده وجهی
نام است.

۱۴) در کیفیت اجتماع وغلبه اخلاط ثل
وخون وحدوث امراض etc.

۱۹) در اسما بعضی داروها که مصطلح اط
هندست.

۲۰) در معرفت نبض.

۲۱) در بیان داروها استفراغ.

۲۲) در بیان داروها اسهال.

۲۶) در بیان انواع مزه واثار ان.

باب دوم.

در خلقت انسان وتشریح اعضا ان وا
باب بهندی مسمی بساریرك است مشتمل
نه فصل.

۱) در بیان کیفیت منی رجال وخو
حیض نسا که ان ماده حمل است.

۴) در بیان اعضاء. — ۷) در بی
احکام فصل.

۸) در بیان اصول رگها که انرا ده
نامند فروع ان.

باب سیوم.

در بیان علامات امراض وعلاجها ان وا
باب مسمی به ندان وجیکیسا است.

۱) در تقسیم علامات مرض وبیان هر قسم
ن. ۲) در بیان مرض تپ. ۳) در مرض
سپال که بهندی انرا اینتسار گویند. ۴) در
رض سنگرهنی. ۵) در مرض بواسیر. ۶) در
رض فصاد. ۷) در مرض کرم. ۸) در مرض
ندروک وبیرقان وهلیمک. ۹) در مرض رکتبیت.
۱) در مرض راج روک. ۱۱) در مرض سرفه.
۱) در مرض هکك. ۱۳) در مرض دمه که
را سواس گویند. ۱۴) در مرض تباهی اواز
لق. ۱۵) در مرض نا ارزوبینی طعام. ۱۶) در
رض قی که انرا چهرد گویند. ۱۷) در مرض
ستسقا که انرا انشنا گویند. ۱۸) در زحمت
یهوشی. ۱۹) شراب حداث کردند. ۲۰) در
حمت نوعی از دیوانه. ۲۱) در زحمت باد
رع. ۲۲) در زحمتها بادی. ۲۳) در زحمت
سرخباده. ۲۴) در زحمت اورستنبهه. ۲۵) د
حمت انوبات. ۲۶) در زحمت سول. ۲۷) در
حمت پرنسام سول. ۲۸) در زحمت اداورت.
۲۹) در نفخ شکم. ۳۰) در زحمت کوله.
۳) در زحمت دل. ۳۲) در گرفتگی سینه.
۳۳) در سوزاك بول. ۳۴) در بستگی بول.
۳۵) در سنك مثانه. ۳۶) در سیلان منی.

۳۷) در مرض افزونی چربی. ۳۸) در زحمتِ
۳۹) در زحمت اماس. ۴۰) در افزونی خصی
۴۱) در شکنج. ۴۲) در زحمت کلکن
۴۳) در مرض بیلبیا. ۴۴) در مرض بدر
۴۵) در بخنکی وجراحت ۴۶) در ناش
۴۷) در زحمت بهکندر. ۴۸) در نوعی
بخنکی قضیب. Item. (۴۹ ۵۰) در زحم
ببیبست که انرا کوست گویند. ۵۱)
زحمت اودرد وسبت بین وکونهه. ۵۲)
زحمت نلخه نرش. ۵۳) در نوعی از بخنک
۵۴) در املهاینی که در بدن حادث کردن
۵۵) در مرض که انرا بهندی مسورکا وسب
۵۶) در امراض که زیادت ضرس ساند. ۵۷)
مرضها بینی کا داخل دهن حادث کردن
۵۸) در زحمتها گوش. ۵۹) در امراض بنی
انرا ناسکاروگ گویند. ۶۰) در امراض چن
که انرا نیبنرروگ گویند. ۶۱) در امراض
(سرروگ). ۶۲) در خون استحاضه. ۶۳)
فاسد گشتن اب ورطوبت بدن عورت وسان
گشتن (سوم روگ). ۶۴) در تدبیری. ۶۵)
مرض فرج زن. ۶۶) در دفع بعضی عوارضی
۶۷) در مرض پستان (استهنروگ). ۶۸) در افزو

کردانیدن شیر عورت وصالح ساختن ان. ۶۹) در
زحمتهای کودکان (بالکروگ). ۷۰) در بیان
ذهن وعلاج ان. ۷۱) در علاجها. ۷۲) در
تدبیرها. ۷۳) در صاف کردن دهانها وجواهرها
ومانند ان. ۷۴) در ساختن اشربه. ۷۵) در
بیان نوشانیدن روغن. ۷۶) در رسانیدن گرمی.
۷۷) در تدبیر قی واسهال. ۷۸) در بیان فساد
قی واسهال. ۷۹) در تدبیر حقنه. ۸۰) در
بدبیهاء حقنه. ۸۱) در چکانیدن دارو در
بینی. ۸۲) در تدبیر نوشانیدن دود وغرغره
ونهادن لقمه دارو در دهن رسانیدن. ۸۳) در
بیان کشانیدن خون. ۸۴) در تدبیر شوره
ونیر اب. ۸۵) در تدبیر داغ. ۸۶) در شمار
امراض وبیان احوال اخلاط. ۸۷) فی المتفرقات۞

Index libri. Summa, quae complectitur praefationem et tres libros. Praefatio duobus constat capitibus.

Caput primum. De notione artis medicae ejusque praestantia.

Caput secundum. De initiis medicinae.

Liber primus.

De praecipuis medicinae regulis; qui liber Indice inscribitur Sutrasthana, comprehensus triginta duobus capitibus.

Caput 1) De virtute magistri in arte medica, — cui capiti Indicus est titulus Bhâkhani.

C. 2) De natura muneris medici, — cui capiti dicus est titulus Akruihrina.

C. 3) De natura sex mistionum, Indice Bakhısa (rasa) writchuchâ.

C. 10) De utilitate potulentorum v. c. aquae, quoris, olei, mellis etc.

C. 11) De utilitate et noxa alimentorum et tulentorum.

C. 12) De medicamentorum compositione, quae bigendo et malaxando efficitur.

C. 13) De signis augmenti et decrementi trium ımorum septemque Dhat (?) et lotio et excreento eorumque naturali qualitate, cui capiti etc.

C. 14) Quomodo augentur et superabundant es humores et sanguis morbosque procreant.

C. 19) De nominibus quorundam remediorum pud medicos Indos.

C. 20) De dignotione pulsus.

C. 21) De natura remediorum purgantium.

C. 22) De natura remediorum laxantium.

C. 26) De generibus temperamentorum eorumue indiciis.

Liber secundus.

De forma hominis ejusque partium anatome, ui libro apud Indos titulus est Sariraka (Sariasthâna), novem comprehenso capitibus.

C. 1) De qualitate seminis virilis menstruique nulierum sanguinis, quae ventrem ferunt.

C. 4) de corporis membris.

C. 7) de junctura articulationum.

C. 8) de radicibus vasorum eorumque ramis.

Liber tertius.

De morbis cognoscendis et curandis. Indice Nidana et Chikitsâ.

C. 1) De divisione symptomatum morbi et de natura uniuscujusque eorum. 2) de febre. 3) de fluxu alvi. Indice Atisâra. 4) de sangrahani. (Ind. voc. diarrhoea.) 5) de haemorrhoide. 6) de morbo venae sectoris (varice?). 7) de helminthiasi. 8) de bandaroga (Ind. arthritide) et ictero et halimaka. (?) 9) de raktapitta (Ind. bile flava.) 10) de râcharoga (morbo regio? phthisi?) 11) de tussi. 12) de singultu. 13) de asthmate (Ind. Swàsa). 14) de amissione vocis gutturis (aphonia). 15) de inappetentia ciborum. 16) de vomitu (Ind. Chhardi). 17) de hydrope (Ind. Atrishna). 18) de lipothymia. 19) Potio quam faciunt. 20) de specie aliqua insaniae. 21) de epilepsia. 22) de spirituum (sive flatuum Ind. vàta) molestiis. 23) de rubris spiritibus (raktavâta?). 24) de urustambha (Ind. pedum gravitate, paralysi). 25) de Anubâta (âmavàta?) 26) de sula. 27) de specie morbi Sula. 28) de morbo udâvarta. 29) de tympanita abdominis. 30) de morbo gula (gulma?). 31) de morbo cordis (hridroga). 32 de pectoris oppressione (asthmate, urograha). 33) de ardore urinae (stranguria, mûtrakrichchhra). 34) de retentione urinae (ischuria, mûtrâghàta). 35) de calculo vesicae. 36) de seminis fluxu (gonorrhoea) 37) de morbosa obesitate (méda?) 38) de morbo quodam. 39) de morbo âmâs (spasmo? sotha?) 40) de tumore testiculorum. 41) de contorsione. 42) de aegritudine hepatis (Ind. kalakanda, hepar.) 43) de morbo bilbiä. (?) 44) de apostemate (Ind. widdradhi.) 45) de bachtaki et vulneribus. 46) de vulneribus (ulceribus.)

7) de bhagandara (Ind. fistula ani.) 48) de specie uadam morbi veretri. 49) de eadem re. 50) de iorbo sicco (Ind. kushtha, lepra.) 51) de morbo nderd (?) et Sîtapitta (bila alba, pituita) et Kutha (?). 2) de felle acescente. 53) de specie quadam bach-iki. (?) 54) de efflorescentiis (?), quae in corpore pparent. 55) de morbo, cui apud Indos nomen Ma-urika (variola) et de fluxu. 56) de morbis, qui ad entitionem pertinent. 57) de morbis, qui in internis orporis partibus apparent. 58) de morbis aurium. 9) de morbis narium (Ind. nasakaroga.) 60) de iorbis oculorum (Ind. netraroga.) 61) de morbis apitis (Ind. siroroga). 62) de sanguinis superabun-antia. 63) de corruptela seminis (? liquoris) et hu-iiditate pudendi. (Ind. Somaroga.) 64) Explicatio. 5) de morbo pudendi muliebris. 66) de praecaven-is quibusdam morbis. 67) de morbo mammarum Ind. Sthanaroga.) 68) de galactopoeis mammarum-ue sanatione. 69) de morbis infantium (Ind. Bâ-aroga.) 70) de mentis indole et cura. 71) de men-is morbis curandis. 72) Interpretationes. 73) de orporibus mundandis et expurgandis. 74) de potio-ibus parandis. 75) de oleo propinando. 76) de alore faciendo. 77) de vomitu et purgatione. 78) de omitu ac purgatione materiae morbosae. 79) de cly-teribus. 80) de clysmis ex tempore. 81) de medica-nentis naribus instillandis. 82) de fumigationibus in-alandis et gargarismatis bolisque deglutiendis. 83) de anguinis detractione. 84) de aquis amaris et acribus. 5) de cauteriis (epidemiis?). 86) de prophylaxi mor-orum statibusque temperamentorum. 87) de conva-escentiis.

Impressum Regimontii Prussorum Typis Academicis Hartungianis.